

TAMPEREEN YLIOPISTO

Ilmari Hiltunen

Isänmaanparturit ja brysselit

Populistinen euroskeptisismi *Perussuomalainen*-lehdessä
vuoden 2014 eurovaalijulkisuudessa.

Mediakulttuurin pro gradu -tutkielma

Joulukuu 2014

TAMPEREEN YLIOPISTO

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö

HILTUNEN, ILMARI: Isänmaanparturit ja brysselistit. Populistinen euroskeptisismi *Perussuomalainen*-lehdessä vuoden 2014 eurovaalijulkisuudessa.

Pro gradu -tutkielma, 131 sivua, 2 liitesivua.

Mediakulttuuri

Joulukuu 2014

Pro gradu -tutkielmassani tarkastelen Euroopan unionin representaatioita ja populistista euroskeptisismiä *Perussuomalainen*-lehdessä vuoden 2014 europarlamenttivaalien julkisuudessa. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa perusteltu kokonaisesitys siitä, millä tavoilla EU:ta tuodaan perussuomalaisten puoluelehtiviestinnässä esille, miten puolueen populistinen aatepohja selittää näitä esitystapoja ja miten erityyppinen euroskeptisismi on lehdessä edustettuna.

Tutkimukseni on kaksivaiheinen empiirinen tutkimus, jossa käytän tutkimusmenetelminä aineistolähtöistä representaatioanalyysiä ja teorialähtöistä sisällönanalyysiä. Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä toimii politiikan tutkija Sofia Vasilopouloun luoma euroskeptismin kolmijako, joka jakaa radikaalioikeistolaisen euroskeptismin tyypit torjuvaan, ehdolliseen ja neuvottelevaan euroskeptisismiin. Representaatioanalyysissä tulkintani nojaavat poliittisen populismin tutkimukseen. Tutkimusaineistoni käsittää yhteensä 114 vuosina 2013–2014 *Perussuomalainen*-lehdessä julkaistua journalistista juttua. Tarkastelujakso kattaa vuoden 2014 eurovaalien julkisuuden ensimmäisten ehdokasesittelyiden julkaisusta viimeiseen ennen vaalipäivää ilmestyneeseen lehden numeroon.

Käsittelen tutkimuksessa Euroopan unionin representaatioita aineiston pohjalta muodostamieni seitsemän temaattisen kokonaisuuden avulla. Nämä kategoriat ovat järjestyksessä: kriisiytynyt unioni, itseään ruokkiva eliitin projekti, EU ja demokratia, kansallisvaltio vastaan liittovaltio, sääntely ja byrokratia, kansainvälisyys ja identiteetti sekä euro ja EU-talous. EU:n representaatiot lehtiaineistossa olivat huomattavan yhteneviä ja samansuuntaisia. Suurimmalla osalla näistä esitystavoista oli selkeä yhteys perussuomalaisten populistiseen aatepohjaan.

Lehtiaineiston perusteella perussuomalaisten euroskeptisismi on moniääninen hybridi kaikista kolmesta Vasilopouloun määrittelemästä euroskeptismin tyypistä. Enimmäkseen aineistossa olivat edustettuina ehdollinen ja neuvotteleva euroskeptisismi. Valtaosa perussuomalaisista ei vaadi Suomen eroa EU:sta, vaan Euroopan poliittisen integraation rajoittamista tai korvaamista kokonaan pelkällä talousyhteistyöllä.

Puoluelehtiviestinnän perusteella perussuomalaisten puolue toimijoiden näkemykset Euroopan unionista ovat siis pohjimmiltaan yhteneviä ja kumpuavat populistisesta ideologiasta. Perussuomalaisten edustamassa euroskeptisismissä on kuitenkin moniäänisyyttä: osassa näkemyksistä hyväksytään EU:n rajoitettu poliittinen integraatio, osassa vaaditaan kaiken päätösvallan palauttamista kansallisvaltioille ja EU:n rajaamista pelkäsi kauppaliitoksi ilman poliittista ulottuvuutta.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1.2 Tausta: Aika jytken jälkeen	4
1.3 Aikaisempi tutkimus perussuomalaisten mediajulkisuudesta	5
1.4 Tutkielman rakenne	7
2. Käsitteistö	8
2.1 Perussuomalaisten aatepohja: Populismi	8
2.2 Kansa.....	12
2.3 Eliitti	13
2.4 Populismille tyypilliset elementit	15
2.5 Populistipuolue perussuomalaiset	19
2.6 Perussuomalaisten suhde muihin puolueisiin	24
3. EU ja euroskeptisismi	25
3.1 Euroopan unioni.....	25
3.2 Yhteisvaluutta euro	28
3.3 Suomi Euroopan unionin osana	30
3.4 Euroskeptisismi.....	31
3.5 Populistiset radikaalioikeistolaiset puolueet ja Euroopan unioni	34
3.6 Radikaalioikeistolaisen euroskeptisismien kolme kategoriaa	36
3.7 Perussuomalaisten EU-linja ja sen kehitys	40
4. Tutkimusaineisto ja menetelmät	43
4.1 Tutkimusaineisto: <i>Perussuomalainen</i> -lehti	43
4.2 Aineiston rajaukset.....	45
4.3 Tutkimuksen metodologia	46
4.4 Tutkimusmenetelmät.....	48
4.5 Tutkimuskysymykset	50
5. Aineiston analyysi	51
5.1 Euroopan unionin representaatiot	51
5.2 Kriisiytynyt unioni	53
5.3 Itseään ruokkiva eliitin projekti	55
5.4 EU ja demokratia	66
5.5 Kansallisvaltio vastaan liittovaltio	70
5.6 Sääntely ja byrokratia	78
5.7 Kansainvälisyys ja identiteetti	82
5.8 Euro ja EU-talous.....	90
5.9 Yhteenveto	98

6. Euroskeptismin tyypit	99
6.1 Torjuva euroskeptisismi.....	99
6.2 Ehdollinen euroskeptisismi.....	103
6.3 Neuvotteleva euroskeptisismi	107
7. Päätelmät	113
7.1 Euroopan unionin representaatiot: Yhtenevää kritiikkiä	113
7.2 Euroskeptisismi: Perussuomalainen hybridi	117
7.3 Metodikritiikki	119
8. Pohdinta	121
Lähteet	125
Liitteet	131

1. Johdanto

Tämä tutkimus on jatkoa vuonna 2013 Tampereen yliopiston viestinnän, median ja teatterin yksikköön tekemälleni kandidaatin tutkielmalle, jossa tarkastelin kilpailevien puolueiden representaatioita ja puolueidentiteetin rakentumista perussuomalaisten puoluelehden *Perussuomalaisen* sivuilla. Kyseinen tutkimus keskittyi kansalliseen politiikkaan, ja sen aineisto oli koottu *Perussuomalainen*-lehden numeroista vuoden 2011 eduskuntavaalien alla. Tämä pro gradu -tutkimus laajentaa tarkasteluskaalaa kansalliselta tasolta ylikansalliselle. Tutkimuksessa keskityn Euroopan unionin ja EU-politiikan representaatioiden sekä euroskeptismin analyysiin perussuomalaisten viestinnässä vuoden 2014 eurovaaleissa. Tutkimukseni aineistona toimii jälleen puoluelehti *Perussuomalainen*.

Vaikka puoluelehdet ovat olleet vuosikymmeniä laskusuhdanteessa, ne eivät ole tutkimusaiheena merkityksettömiä. *Perussuomalainen* on Suomen kolmanneksi suurimman eduskuntapuolueen pää-äänenkannattajalehti, joka lähetetään ilmaiseksi kaikille puolueen jäsenille. Näin ollen lehdellä on näkyvä rooli puolueen linjan määrittelemisessä ja puolueidentiteetin luomisessa. *Perussuomalainen* toimii samanaikaisesti useissa tehtävissä. Se edustaa puolueen näkemyksiä julkisuudessa, toimii paikkana puolueen sisäiselle keskustelulle ja tarjoaa lukijalle aineksia poliittisen identiteetin rakentamiseen. (Kariniemi 2010, 65–66; Anttila 2007, 22–28.)

Päivänpoliittisen merkittävyytensä lisäksi *Perussuomalainen* on kiinnostava mediatutkimuksen kohde myös retoriikkansa takia. Lehti herättää huomiota värikkäällä kielenkäytöllään ja räväkällä tyyllillään. *Perussuomalainen* ei epäröi nimetä sankareita ja konnia, eikä paljastaa ”rötösherrojen” metkuja kansan pään menoksi. Lehden paatoksellinen poliittinen agitaatio voi tuntua lukijasta samanaikaisesti sekä vanhahtavalta että yllättävän tuoreelta, sillä *Perussuomalaisen* ilmaisutavoissa on yhtymäkohtia huijaan suosioon nousseiden verkkoblogien iskevään sanankäyttöön. Takuunvarmaa on kuitenkin se, ettei lehden poleeminen tyyli jätä lukijaa kylmäksi, oli tämän poliittinen suuntautuminen mikä tahansa.

Perussuomalaisten vaaliohjelmia, medianäkyvyyttä ja kannatuspohjaa on tutkittu aikaisemmin. Sen sijaan puolueen sisäiseen julkisuuteen ei tutkimuksissa ole juuri kiinnitetty huomiota. Yksi tämän tutkimuksen tavoitteista onkin mennä puolueohjelmia ja päivänpolitiikkaa syvemmälle. Sisäisessä julkisuudessa ja kannattajille tarkoitetussa viestinnässä puolueen arvoja ja ihanteita tuodaan esille näkyvämmiin ja monipuolisemmin kuin virallisissa asiakirjoissa. Sisäisessä julkisuudessa ääneen pääsee laaja joukko puolueväkeä aina huippupoliitikoista rivijäseniin. Kokemukseni mukaan virallisia kannanottoja kahlitsevat reaalipoliittiset seikat rajoittavat ilmaisua merkittävästi vähemmän sisäisessä julkisuudessa esitetyissä näkemyksissä ja mielipiteissä.

Vaikka tietyn puolueen poliittiset vaatimukset esitettäisiin puolueohjelmassa hyvin yksimielisinä ja selkeinä, niiden taustalla oleva sosiaalinen todellisuus on huomattavasti laajempi, monimutkaisempi ja monelta osin ristiriitainen. Tähän yhteiskunnallisten liikkeiden ominaisuuteen kiinnitti aikoinaan huomiota esimerkiksi italialainen marxistifilosofi Antonio Gramsci. Gramscin (1979, 32–33) mukaan jokainen liike on todellisuudessa useista erillisistä tulkinnoista muodostunut kokonaisuus. Nämä tulkinnat saattavat olla hyvin vaihtelevia tai jopa keskenään ristiriitaisia. Esimerkkinä Gramsci käyttää katolista uskoa, joka saa erilaisia muotoja ja tulkintoja papiston, älymystön, työläisten tai vaikkapa naisten keskuudessa. Poliittisille liikkeille tällainen moninaisuus voi olla jopa hyödyksi, sillä vaihtelevat tulkinnat ja mielikuvat saattavat houkutella kannattajia laajemmasta joukosta. Mielikuvilla on merkittäviä konkreettisia vaikutuksia. Kuinka moni tietyn puolueen äänestäjä itse asiassa tuntee yksityiskohteisesti kannattamansa puolueen puolueohjelman ja tekee päätöksensä vain ja ainoastaan vaaliohjelmia vertailemalla?

Tämä tutkimus kartoittaa ja erittelee perussuomalaisten sisäisessä viestinnässä esiintyvää moninaisuutta. Viestinnällä on keskeinen merkitys, sillä juuri media on näkyvin ja vaikutusvaltaisin hegemonisen merkityskamppailun paikoista. Sisäisen viestinnän oletetaan edustavan puolueen virallista linjaa (Kariniemi 2010, 46), mutta samalla se toimii erilaisten näkemysten esityspaikkana ja areenana, jossa vaihtelevat tulkinnat ja merkitykset kilvoittelevat. Tutkimukseni tavoitteena onkin selvittää, millainen näkemysten kirjo *Perussuomalainen*-lehdessä vallitsee ja miten eri puolue toimijat merkityksellistävät Euroopan unionin sekä eurokriittisyyden. Aihe on itsessään tärkeä, sillä

tulevaisuudessa näillä näkemyksillä saattaa olla huomattava vaikutus sekä Suomen kansallisen eurolinjan että laajemmin koko EU:n kehitykseen.

Akateemisella kentällä tutkimukseni paikantuu politiikan tutkimuksen ja mediatutkimuksen rajapintaan. Vaikka tutkimusaiheeni on poliittinen ja tutkimuksen keskeiset käsitteet ovat peräisin politiikan tutkimuksen alalta, käyttämäni aineisto ja metodologia ovat lähempänä mediatutkimusta. Tutkimusotteeni sisältää elementtejä esimerkiksi vaalitutkimuksesta ja poliittisen journalismin tutkimuksesta. Vastaavaa tutkimusta on Suomessa tehty aikaisemmin erityisesti Turun yliopiston eduskuntatutkimuksen keskuksessa, joka on julkaissut useita artikkelikokoelmia kansallisten vaalien mediailmiöistä, politiikan journalismista ja poliittisten aiheiden käsittelystä mediassa. Viime vuosina tällaista tutkimusta ovat julkaisseet esimerkiksi Ville Pernaa, Mari K. Niemi, Ville Pitkänen, Niko Hatakka ja Erkki Railo. Tampereen yliopistossa vastaavaa politiikan tutkimuksen ja tiedotusopin tienhaaraan paikantuvaa tutkimusta ovat tehneet muun muassa Esa Reunanen ja Heikki Heikkilä.

Tutkimukseni aineiston olen kerännyt kahdestatoista vuosina 2013–2014 julkaistusta *Perussuomalainen*-lehden numerosta. Aineistoni kattaa kokonaisuudessaan lehden vuoden 2014 eurovaaleja edeltäneen julkisuuden. Varsinainen tutkimusaineistoni koostuu 114:stä EU-teemoja käsittelevästä journalistisesta tekstistä.

Tutkimukseni on kaksiosainen. Ensin tarkastelen representaatioanalyysin avulla sitä, miten Euroopan unioni, EU-politiikka ja yhteisvaluutta euro esitetään *Perussuomalainen*-lehdessä. Analysoin EU-teemojen esittämistä yksittäisten sanavalintojen, asiayhteyksien ja ajatuskokonaisuuksien tasolla ja tarkastelen unionista aineiston perusteella syntyvää kokonaiskuva. Representaatioiden analyysissä tukeudun perussuomalaisten populistiseen aatepohjaan ja populistiseen yhteiskunta-ajatteluun liitettyihin ominaispiirteisiin. Tutkimuksen toisessa osassa sovellan aineistoon politiikan tutkija Sofia Vasilopouloun hahmottelemaa euroskeptisismien kolmijakoa. Vasilopouloun luokitteluun tukeutuen pyrin perustellusti selvittämään, minkä tyyppistä euroskeptisismia lehdessä esiintyy ja onko skeptisismistä syntyvä kokonaiskuva yhtenäinen, vai voidaanko siinä havaita eroja ja ristiriitaisuuksia.

1.2 Tausta: Aika jytyn jälkeen

Perussuomalaiset löivät itsensä toden teolla läpi vuoden 2011 eduskuntavaaleissa niin sanotulla ”jyttyvoitollaan”. Vaalitulos merkitsi järjestyttävää muutosta Suomen puoluekentässä. Perussuomalaiset nostivat ääniosuuttaan 15 prosenttiyksikköä ja saivat 34 eduskuntapaikkaa lisää. Kyseessä on yksi suurimmista perättäisten vaalien muutosvoitoista sotien jälkeisen Suomen parlamenttivaaleissa. Yhteensä 39 paikalla perussuomalaiset nousivat kertaheitolla pienimmästä eduskuntapuolueesta kolmanneksi suurimmaksi. Kaikki muut eduskuntapuolueet menettivät kannatustaan vuoden 2011 vaaleissa. Muista eduskuntapuolueista ainoastaan RKP selvisi ilman paikkamenetyksiä. (Borg 2012, 19–20; Tilastokeskus 2011.)

Vuoden 2012 presidentinvaaleissa perussuomalaisten ehdokas Timo Soini keräsi äänistä 9,4 prosenttia ja karsiutui ensimmäisellä kierroksella. Tulosta voi tulkita eriävillä tavoilla. Vuoden 2006 presidentinvaaleihin verrattuna Soinin kannatus nousi 6 prosenttiyksikköä. Toisaalta Soinin ääniosuus oli samanaikaisesti 9,7 prosenttiyksikköä pienempi kuin perussuomalaisten eduskuntavaalikannatus vain vuotta aikaisemmin. (Tilastokeskus 2006; Tilastokeskus 2012.)

Perussuomalaiset teki kuitenkin hyvän tuloksen saman vuoden kunnallisvaaleissa. Puolue oli vuoden 2012 kuntavaalien suurin voittaja, ja nosti kannatustaan edellisiin kunnallisvaaleihin verrattuna lähes 7 prosenttiyksiköllä 5,4 prosentista 12,3 prosenttiin. Samalla perussuomalaiset nousivat kuntakentän neljänneksi suurimmaksi puolueeksi.

Asetelmat vuoden 2014 Euroopan parlamentin vaaleihin olivat mielenkiintoiset. Euroalueen velkakriisin ja sitä seuranneiden taloudellisten vaikeuksien jälkimainingeissa eurokriittisten ja maahanmuuttokriittisten puolueiden odotettiin lisäävän kannatustaan huomattavasti. Esimerkiksi Tanskassa, Ranskassa ja Italiassa eurokriittisten populistipuolueiden odotettiin nousevan jopa vaalien suurimmiksi. (kts. esim. Ilta-Sanomat 2014.) Näiden ennakkotietojen valossa euro- ja maahanmuuttokriittisiksi profiloituneet perussuomalaiset saattoivat odottaa vaaleista hyvää tulosta. Perussuomalaisten gallupsuosio huiteli vaalien alla reilussa 17 prosentissa, vaikka edellisten eurovaalien

ääniharavaksi noussut puolueen puheenjohtaja Timo Soini olikin päättänyt jättäytyä pois eurovaalilistoilta. (Uusivaara 2014; Uusivaara 2013; Tilastokeskus 2009.)

Vaikka perussuomalaisten kannatus vuoden 2014 eurovaaleissa nousi aikaisempiin eurovaaleihin verrattuna, vaalitulosta pidettiin hienoisena pettymyksenä. Puolue sai 12,9 prosenttia äänistä ja kaksi edustajaa EU-parlamenttiin. Perussuomalaisten julkilausuttu paikkatavoite vaaleissa oli kolme euroedustajaa, ja spekulatioissa väläyteltiin mahdollisuuksia jopa neljanteen edustajanpaikkaan (Huhta 2013). Puolueen ääniosuus kasvoi edellisten eurovaalien 9,8:sta 3,1 prosenttiyksikköä. Lisäksi perussuomalaisten Jussi Halla-aho keräsi vaaleissa toiseksi eniten ääniä koko maassa. (Tilastokeskus 2014.) Perussuomalaisten vaalitulos jäi kuitenkin kauas gallupien osoittamista lukemista. Selitystä etsittiin muun muassa siitä, ettei puolue saanut innostettua kannattajiin vaaliurnille. Esimerkiksi perussuomalaisten kansanedustaja Reijo Tossavainen (2014) kirjoitti verkkokolumnissaan kesäkuussa vaalien jälkeen, että: ”Puolueen kannattajista monet kokivat suomalaisten meppien vaikuttamismahdollisuudet ja erityisesti yksittäisen äänestäjän vaikuttamismahdollisuudet niin vähäisiksi, että he eivät käyneet äänestämässä”. Vuoden 2014 europarlamenttivaalien äänestysprosentti oli Suomessa 39,1, eli 0,5 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuoden 2009 europarlamenttivaaleissa (Euroopan parlamentti 2014).

1.3 Aikaisempi tutkimus perussuomalaisten mediajulkisuudesta

Perussuomalaisten vuoden 2011 suuri eduskuntavaalivoitto toi populismin kertaheittolla yhteiskunnan valtavirtaan ja aiheutti valtavan julkisten puheenvuorojen tulvan. Tapahtumat näkyivät välittömästi myös politiikan tutkijoiden lisääntyneenä kiinnostuksena perussuomalaisiin. Matti Wibergin (2011) toimittama kirja *Populismi: kriittinen arvio* pyrki heti vaalien jälkeen vastaamaan usean politiikan tutkijan voimin kysymyksiin perussuomalaisten nousun taustoista ja puolueen suhteesta populismiin. Oman tutkimukseni kannalta erityisen kiinnostava kirjan artikkeleista on Tapio Raution (2011) perussuomalaisten eurovaaliohjelmien linjauksista ja niiden kehityksestä kirjoittama analyysi *Missä EU, siellä ongelma – Populistinen Eurooppa-vastaisuus Suomessa*.

Eduskuntavaalien mediajulkisuutta tutkitaan systemaattisesti Turun yliopiston eduskuntatutkimuksen keskuksessa. Ville Pernaan ja Erkkä Railon (2012) toimittama kirja *Jytty. Eduskuntavaalien 2011 mediajulkisuus* sisältää muun muassa analyysejä perussuomalaisten ehdokkaiden mediakuvasta vaalijulkisuudessa.

Pian vuoden 2011 eduskuntavaalien jälkeen julkaistiin myös useita tutkimuksia perussuomalaisten representaatioista ja puolueesta julkisuudessa käytetyistä diskursseista. Sini Ruohosen (2013) Turun yliopiston poliittisen historian oppiaineeseen tekemä pro gradu -tutkimus *Vastustajan paikka?: Perussuomalaiset vuoden 2011 eduskuntavaalien alla Nykypäivässä, Suomenmaassa ja Uutispäivä Demarissa* tarkastelee perussuomalaisten mediakuvaa kilpailevien eduskuntapuolueiden puoluelehdissä. Jukka Keräsen samana vuonna Turun yliopiston mediatutkimuksen oppiaineeseen tekemä pro gradu -tutkimus *Perussuomalaisten ja rasismin representaatiot Helsingin Sanomissa* käsittelee perussuomalaisten esittämistä valtakunnan päälehdessä. Johannes Palmgrenin (2014) Jyväskylän yliopiston journalistiikan oppiaineeseen tekemä pro gradu -tutkimus *Poliittisen konsensuksen tuho: Helsingin Sanomien pääkirjoitusten perussuomalaisia käsittelevät diskurssit vuoden 2011 eduskuntavaalien aikaan ja niiden jälkeen* puolestaan keskittyy perussuomalaisista pääkirjoitusjulkisuudessa käytettyihin diskursseihin.

Vaikka tuoretta tutkimusta perussuomalaisista mediassa on tarjolla runsaasti, jo pikaisella katsauksella tutkimuskenttään voidaan havaita kaksi asiaa. Ensinnäkin tutkimukset keskittyvät edelleen lähinnä vuoden 2011 eduskuntavaaleihin, eikä niitä seuraneita presidentinvaaleja tai kuntavaaleja ole nähty perussuomalaisiin keskittyvän tutkimuksen näkökulmasta yhtä kiinnostaviksi tutkimuskohteiksi. Toiseksi tutkimukset tarkastelevat perussuomalaisten esittämistä muissa julkisuuksissa, eivät perussuomalaisten omaa julkisuutta. Tämä näkökulma on esillä ainoastaan Kreeta-Maria Kiviojan (2012) Tampereen yliopistoon tekemässä tiedotusopin pro gradu -tutkimuksessa *Populismien sukupuoli: diskurssianalyysi perussuomalaisten naisten mediaesityksistä vuoden 2011 eduskuntavaaleissa*, joka käsittelee perussuomalaisten naisten representaatioita. Kivioja käyttää yhtenä tutkimusaineiston osana *Perussuomalainen*-lehteä ja analysoi naissukupuolen rakentumista, merkityksiä ja performatiivisuutta perussuomalaisessa julkisuudessa.

Näin ollen tutkimukseni täydentää ja laajentaa perussuomalaisten mediajulkisuuden tutkimuskenttää sekä tutkimuskohteena olevien vaalien että tarkasteltavaksi valitun julkisuuden osalta.

1.4 Tutkielman rakenne

Etenen tutkielmassani seuraavalla tavalla: aluksi määrittelen ja taustoitan tutkielman keskeisen käsitteistön. Tämän määrittelyosion ensimmäinen luku sisältää tiiviin kuvauksen populismista poliittisena ideologiana ja perussuomalaisista populistisena puolueena. Lisäksi sivuan luvussa sitä, miten populistinen aatepohja näkyy käytännössä perussuomalaisten vaaliohjelmien linjauksissa ja mikä on puolueen asema Suomen poliittisella kentällä. Määrittelyosion toisessa luvussa keskityn Euroopan unioniin, yhteisvaluutta euroon ja euroskeptisismiin. Tässä yhteydessä käsittelen lyhyesti myös Suomen roolia EU:n osana ja radikaalioikeiston suhtautumista EU-integraatioon sekä esittelen tutkimuksen pohjateorian toimivan Sofia Vasilopouloun euroskeptisismin kolmijaottelun. Lopuksi summaan määrittelyosion ensimmäisen ja toisen luvun sisällöt yhteen tarkastelemalla perussuomalaisten EU-linjaa ja sen kehitystä puolueen vaaliohjelmissa.

Seuraavassa luvussa esittelen tutkimusaineiston, eli puoluelehti *Perussuomalaisen*. Perustelen aineistoon tekemäni rajaukset, ja käyn läpi tutkimuksen metodologian, käyttämäni tutkimusmenetelmät sekä varsinaiset tutkimuskysymykset.

Tämän jälkeen siirryn tutkimuksen varsinaiseen analyysiosioon. Analyysiosion ensimmäisessä luvussa tarkastelen *Perussuomalainen*-lehdessä esiintyviä Euroopan unionin representaatioita aineiston pohjalta muodostamieni seitsemän teeman kautta. Nämä teemat ovat järjestyksessä: kriisiytynyt unioni, itseään ruokkiva eliitin projekti, EU ja demokratia, kansallisvaltio vastaan liittovaltio, sääntely ja byrokratia, kansainvälisyys ja identiteetti sekä euro ja EU-talous. Representaationalyysin yhteydessä tekemäni päätelmät perustelen määrittelyosiossa esittelemilläni populismin ideologisilla ominaispiirteillä sekä perussuomalaisten populistisella ja eurokriittisellä aatepohjalla. Analyysiosion toisessa luvussa tarkastelen *Perussuomalainen*-lehdessä esiintyvän euroskeptisismin tyyppiä. Analyysini pohjautuu Vasilopouloun euroskeptisismin kolmijakoon, joten etenen osiossa kolmiportaisesti jyrkimmästä euroskeptisismin tyypistä

lievimpään. Jokaisen euroskeptismin tyypin kohdalla tarkastelen sellaisia aineistosta löytyviä representaatioita, joiden katson perustellusti edustavan kyseistä euroskeptismin tyyppiä.

Tutkielman päätelmäluku sisältää tiiviin yhteenvedon analyysiosion molemmista luvuista. Lisäksi esitän päätelmien yhteydessä joitakin aineistosta tekemiäni yleisiä huomioita ja johtopäätöksiä sekä pohdintaa mahdollisesta jatkotutkimuksesta. Luvun lopuksi tarkastelen kriittisesti käyttämieni tutkimusmenetelmien sopivuutta valitsemani aineiston käsittelyyn.

Tutkielman päättävässä pohdintaluvussa vien tutkimushavaintoni yleisemmälle tasolle ja kytken ne laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin. Tarkastelen *Perussuomalainen*-lehdestä tekemiäni päätelmiä esimerkiksi suhteessa muuhun perussuomalaisten vaaliviestintään ja muualla mediassa vaalien alla käytyyn keskusteluun. Tässä yhteydessä pohdin myös *Perussuomalainen*-lehden paikantumista puolueen jäsenten sisäisen julkisuuden ja suuren yleisön valtavirtajulkisuuden rajapintaan.

2. Käsitteistö

2.1 Perussuomalaisten aatepohja: Populismi

Populismi on moninainen ilmiö, jolle on annettu hyvin vaihtelevia merkityksiä. Termin latinankielinen kantasana *populus* tarkoittaa yksinkertaisesti kansaa. Pelkistetyimmillään populismi voidaan määritellä uskoksi siihen, että kansan näkemyksen ja tahdon tulisi olla tärkein poliittista toimintaa ohjaava tekijä. (Heywood 2012, 291, 80.)

Toisin kuin esimerkiksi sosialismilla ja konservatismilla, populismilla ei ole varsinaisia oppi-isiä. Tästä syystä populismille ei ole muodostunut kiinteää ja yhtenäistä ideologiaa ja poliittista traditiota. Kaikkia populismin ilmenemismuotoja ei siis voida tyhjentävästi esittää yhdellä määritelmällä, sillä termi voi saada erilaisissa muodoissaan jopa toisilleen vastakkaisia määritteitä. Populismi voi myös toimia missä tahansa vasemmisto–oikeisto-ulottuvuudella. (Taggart 2000, 10–11; Ruostetsaari 2011, 94–95.)

Gianfranco Pasquino (2008, 20) on esittänyt, että populismia pitäisikin poliittisen ideologian sijaan tutkia eräänlaisena mentaliteettina. Tällainen tyypittely auttaa Pasquinin mukaan selkeyttämään tilannetta, jossa samaan aateperheeseen luetut ideologiat ovat hyvin vaihtelevia ja muuttuvia. Kaikki populismin muodot jakavat ainoastaan perusajatuksen siitä, että tavallinen kansa on ylivoimaisesti parempi kuin hallitsijat ja kansasta irtautunut eliitti. Vastakkainasettelu kansan ja valtaapitävän eliitin välillä on populistisen mentaliteetin perusedellytys. Margaret Canovan (1999, 3) tiivistää populismin ”kansan nimissä tapahtuvaksi kapinaksi vallitsevia valtarakenteita vastaan”. Albertazzi ja McDonnell (2008, 3) puolestaan määrittelevät populismin ideologiaksi, joka ”asettaa vastakkain hyveellisen, yhtenäisen kansan ja sitä uhkaavan eliitin ja ulkopuoliset, jotka pyrkivät riistämään kansalta sen oikeudet, arvot, vaurauden identiteetin ja oman äänen”.

Tämän määritelmän pohjalta Albertazzi ja McDonnell (2008, 6–7) ovat esittäneet neljä perusteesta, jotka muodostavat populistisen ideologian ytimen:

1) Kansa on yhtenäinen ja luonnostaan hyvätahtoinen

Populistit ajattelevat kansan muodostavan luonnostaan homogeenisen ja toimivan yhteisön. Kaikki tätä yhteisyyttä hajottavat eronteot ovat ilkeämielisen eliitin tarkoituksella rakentamia ja ylläpitämiä. Kun nämä eronteot poistetaan, kansa yhdistyy luonnollisella tavalla.

2) Kansan tulisi hallita

Päätöksentekijät ovat moraalisessa vastuussa siitä, että he hallitsevat kansan tahdon mukaisesti. Kansan tahto on populistisen ideologian mukaan yksiselitteinen ja selkeä. Täydellisesti toimivassa demokratiassa kaikki päätökset tehdään tätä tahtoa noudattaen.

3) Kansan kulttuuri ja elämäntapa ovat arvokkaita

Populistit esittävät historiaan ja perinteeseen vedoten, että perinteiset arvot ja elämäntapa johtavat yhteiskunnan kokonaishyvään. Näin ollen kulttuuria pitää suojella, vaalia ja edistää, ja sitä uhkaavat ulkopuoliset vaikutteet on torjuttava.

4) Liike ja sen johtajat ovat yhtä kansan kanssa

Populistiselle liikkeelle on tärkeää, että liikkeen kannattajat kokevat sekä liikkeen että sen johtajien olevan eräänlaisia ”tavallisen kansan” ruumiillistumia ja puhuvan kansan kieltä. Vaikka populistijohtajat esitetään äärimmäisen kyvykkäinä poikkeusyksilöinä, he ovat säilyneet kaikilla muilla tavoilla osana kansaa ja täysin lojaaleina ”kansan tahdolle”.

Vaikka yhtenäistä ja kaikenkattavaa populismin määritelmää on vaikea löytää, liikkeet ja puolueet voidaan yleensä kytkeä populismin aatetraditioon, mikäli ne täyttävät riittävän suuren osan populistiseen ajatteluun liitetystä määreistä. Tätä määrittelyä vaikeuttaa kuitenkin se, että harvat populistisina pidetyt liikkeet tunnustautuvat avoimesti sellaisiksi. (Albertazzi & McDonnell 2008, 2–3; Ruostetsaari 2011, 95.) Osittain tähän on syynä populismi-termiin liitetyt negatiiviset ja pejoratiiviset konnotaatiot. Poliittisessa keskustelussa populismi on usein leimattu vastuuttomaksi, katteettomaksi ja halpahintaiseksi kansansuosion kosiskeluksi. (Ruostetsaari 2011, 96; Taggart 2000, 10.)

Populismi-termiä käyttivät ensimmäisen kerran 1800-luvun radikaalit maaseutuliikkeet Venäjällä ja Yhdysvalloissa. Venäjällä populismiksi kääntyvä *Narodnichesto* oli nuorten intellektuellien epäonnistunut vallankumousliike, jonka käyttövoimana toimivat idealisoidut käsitykset perinteisestä talonpoikaiselämästä. Narodnikkien mielestä talonpojissa ruumiillistui aitous ja orgaaninen solidaarisuus, joihin palaamalla Venäjä voisi palauttaa menneen suuruutensa. Liikkeen tavoitteena oli nostaa talonpojat kapiinaan tsaaria ja maanomistajia vastaan ja saada tällä tavoin viljelysmaa yhteisomistukseen. (Taggart 2000, 46–58; Pauwels 2014, 14; Ruostetsaari 2011, 96.) Narodnikkien asema populismin kaanonissa on kuitenkin kiistanalainen, sillä kyseessä oli älymystön

ylhäältä päin mobilisoima hanke ahdingossa olevien maanviljelijöiden lietsomiseksi kapinaan. (Pauwels 2014, 14).

Yhdysvaltojen populistipuolue *The People's Party* perustettiin vuonna 1891 ajamaan sisällissodan hävinneiden etelävaltioiden puuvillan- ja vehnänviljelijöille sekä työläisille tärkeitä asioita (Pauwels 2014, 13–14; Laclau 2005, 7–8; Wiberg 2011a, 13–14). Agraaripopulistinen puolue vastusti esimerkiksi pankkeja ja rautatieyhtiöitä, joista viljelijät olivat riippuvaisia lainoituksen ja tuotteiden kuljettamisen takia. Puolue arvosteli myös Wall Streetin rahaeliittiä, jonka nähtiin elävän yllellisyydessä samaan aikaan kun viljelijät joutuivat paiskimaan kovaa työtä. (Pauwels 2014, 13–14; Ruostetsaari 2011, 96; Wiberg 2011a, 13–14.) Populistipuolue toimi aktiivisesti vain vuosina 1892–1896. Vaikka se saavutti jonkin verran poliittista menestystä, puolue ei lopulta onnistunut haastamaan demokraattien ja republikaanien valta-asemaa. Nimellisesti *The People's Party* oli olemassa vuoteen 1908 saakka. (Pauwels 2014, 14; Wiberg 2011a, 14.) Termi populismi jäi kuitenkin elämään, ja se yhdistettiin myöhemmin useisiin erilaisista poliittisista traditioista ammentaneisiin liikkeisiin (Ruostetsaari 2011, 96). Populismien merkittävimmäksi sisällöksi vakiintui 1920-luvulla suurten joukkojen kantojen edustaminen.

Niin sanottu klassisen populismin kausi vallitsi Latinalaisessa Amerikassa vuosina 1930–1960 (Wiberg 2011a, 14). Erona Venäjän ja Yhdysvaltojen hajanaisiin populistiliikkeisiin, Latinalaisen Amerikan populismi perustui vahvaan ja keskitettyyn johtajuuteen. Argentiinaa johtaneen Juan Perónin kehittämä korporatiivinen ja autoritaarinen *peronismi* on tyypiesimerkki latinalaisamerikkalaisesta populismista. (Pauwels 2014, 15.)

Populismien kolmantena aaltona voidaan pitää 1970-luvulla alkanutta eurooppalaisten oikeistopopulististen puolueiden nousua. Nationalistipopulistisiksi nimettyjen puolueiden esiinmarssi ja suosion kasvu kiihtyivät entisestään vuosina 1980–1990. Autoritarismin ja populismin lisäksi nationalistipopulistien ideologia pohjautuu näkemykseen siitä, että valtioiden tulisi olla etupäässä maan syntyperäisten kansalaisten asuttamia ja että vieraat vaikutteet ovat uhka yhtenäisille kansallisvaltiolle. (Pauwels 2014, 15–16.)

2.2 Kansa

Populismien keskeinen ydinkäsitys on kansa (Pasquino 2008, 20). Populistisessa retorikassa puhutaan usein kansasta ja kansan nimissä, mutta käsitteen sisältöä ei määritellä eksplisiittisesti tai tarkasti (Wiberg 2011a, 12). Kansan käsitteeseen on silti sisäänrakennettu erittäin vahvoja merkityksiä ja mielikuvia. Canovanin (1999, 5) mukaan populismien puhe kansasta sisältää ainakin kolme sisäänrakennettua oletusta siitä, mitä kansalla tarkoitetaan. Populistisessa retorikassa nämä käsitykset esiintyvät usein kytkeytyneinä ja limittyneinä toisiinsa.

Ensimmäiseksi kansasta puhumalla viitataan ihanteeseen yhtenäisestä kansasta kansallisvaltion sisällä. Populistien mukaan esimerkiksi poliittisesta vallasta kilvoittelu jakaa keinotekoisella tavalla kansaa, joka on luonnostaan yhtenäinen ja kaipaisi jakolinjojen sijaan yhdistävää johtajuutta. Toiseksi yhtenäisyyden painottamisesta huolimatta populistinen kansan käsite vetää uusia jakolinjoja *meidän* ja *muiden* välille. Populistisessa retorikassa kansa on kulttuurisessa tai etnisessä merkityksessä *meidän kansa*. Käsitteestä erotetaan ne, joiden ei katsota kuuluvan sen piiriin. Tyypillisesti ulos suljetaan esimerkiksi maahanmuuttajat. (Canovan 1999, 5.)

Kolmas kansan käsitteen saama merkitys on populistisen yhteiskunta-analyysin kannalta kaikkein tärkein. Populistit asemoivat itsensä edustamaan kansaa, jonka vastakohtaksi populistit esittävät eliitin käsitteen. Populistisissa näkemyksissä kansa ei siis välttämättä ole yhtä kuin kansakunta tai tietyn alueen väestö. Jos kuuluu eliittiin tai on poliittisesti eri mieltä ”kansaa edustavien” populistien kanssa, ei tämän logiikan mukaan kuulu kansan käsitteen piiriin. Populistien kansaksi kutsuma ryhmä voikin tosiasiassa olla kansakunnan pieni vähemmistöosa. (Canovan 1999, 5; Wiberg 2011a, 12.) Populistit asemoivat itsensä edustamaan ”suurta hiljaista enemmistöä”, jonka etujärjestöpolitiikot, korkeasti koulutettu kosmopoliittinen eliitti ja äänekkäät vähemmistöryhmät jatkuvasti polkevat (Canovan 1999, 5; Taggart 2000, 93). Näiden tahojen esitetään kaapanneen yhteisen päätöksentekovoiman ja käyttävän sitä kaikkien yhteisen kokonaishyvän edistämisen sijaan omien osaintressiensä ajamiseen (Ruostetsaari 2011, 100).

2.3 Eliitti

Populistisen yhteiskunta-analyysin ydin on siis vastakkainasettelu kansan ja etuoikeutetun eliitin välillä (Taggart 2000, 17; Wiberg 2011a 14–15). Populismi ei tukeudu marxilaiseen luokka-analyysiin, vaan luokkavastakohtien paikalle asemoidaan kansan ja eliitin välinen ristiriita (Ruostetsaari 2011, 100; Taggart 2000, 91–93). Kansa nähdään luokkarajat ylittävänä kokonaisuutena. Populistinen luokka-analyysi nojaa klassiseen eliittiteoriaan, jonka mukaan jokaisessa yhteiskunnassa on kaksi yhteiskuntaluokkaa: hallitseva luokka ja hallittu luokka. Populistien tavoitteena on palauttaa valta hallitsevalta luokalta hallitulle. Populismi ei kuitenkaan ole järjestelmävastaista eikä tavoittele yhteiskuntajärjestyksen kumoamista, vaan pyrkii muuttamaan järjestelmää sisältä käsin. (Taggart 2000, 17; Ruostetsaari 2011, 100, 110–111.) Populistisissa näkemyksissä eliitti sortaa tavallista ihmistä ja on olemassa vain ajaakseen omia etujaan muiden kustannuksella. Siksi tavallisen ihmisen pitää nousta vaaleissa eliittiä vastaan ja hankkia poliittista kannatusta tavallisten ihmisten asioille. Populistit näkevät itsensä autenttisina kansan edustajina, joille kansa tahto on itsestään selvä asia (Canovan 1999, 5; Wiberg 2011a, 17). Wiberg (2011a, 17) toteaaakin: ”Mielenkiintoista on, että populistit eivät tarvitse mitään tunnettuja tiedonhankintamenetelmiä päästäkseen perille siitä, mitä kansa tahtoo. He tietävät sen jotenkin luonnostaan”.

Populistiset liikkeet rakentuvat usein karismaattisen johtohahmon ympärille (Albertazzi & McDonnell 2008, 5). Vaikka populistijohtajat osallistuvat poliittiseen vallankäyttöön, he eivät laske itseään valtaeliittiin, vaan identifioivat itsensä osaksi kansaa (Pasquino 2008, 20–21). Populistit rakentavat mielellään itsestään kuvaa uhrautujina, jotka ovat vastentahtoisesti joutuneet jättämään päivätyönsä ja astumaan politiikan liikkeeseen maailmaan pelastaakseen kansan ja demokratian (Albertazzi & McDonnell 2008, 5). Populistijohtajat nähdään kyvykkäinä poikkeusyksilöinä, jotka kuitenkin onnistuvat samanaikaisesti säilyttämään erottamattoman yhteyden ”tavalliseen kansaan”. Johtajien esitetään kykenevän ilmaisemaan selkeästi kansan tahdon, näkemään läpi eliitin pahantahtoisista suunnitelmista sekä tarjoamaan yksinkertaisia ja järkeviä ratkaisuja ongelmiin, jotka eliitti esittää hankalina ja monimutkaisina. Populistijohtajat pyrkivät toteuttamaan näitä odotuksia myös käytännössä, esimerkiksi erottaumalla halveksimisistaan ”eliittipoliitikoista” käyttämällä kansanomaista kieltä vakiintuneiden

poliittista diskurssien sijaan. (Albertazzi & McDonnell 2008, 7.) Poikkeusyksilön asemaa korostaa myös populismille tyypillinen tapa luoda uhkakuvia kriisistä, ja sitten esittää populistien vaihtoehto ainoana mahdollisena tapana uhan torjumiseen. Liikkeen johtaja nousee tällöin messiaaniseksi hahmoksi, mikä samalla oikeuttaa johtajan valta-aseman. (Albertazzi & McDonnell 2008, 5.)

Koska populistit pitävät vastustajanaan vallassa olevaa eliittiä, ideologia on muuntautumiskykyinen ja voi saada hyvin vaihtelevia muotoja. Liikkeet mukautuvat vallitseviin olosuhteisiin, ja tästä syystä populististen puolueiden ohjelmat määräytyvät pitkälti ajankohdan ja vallankäyttäjän mukaan. Esimerkiksi korkean verotuksen hyvinvointivaltioissa populismi on ilmennyt veroprotestipuolueina, kun taas samanaikaisesti toisissa maissa populistipuolueet ovat vaatineet parempaa sosiaaliturvaa ja valtion tiukempaa otetta markkinoista. Populismi vaatii kansan tyytymättömyyteen vedoten joko poliittista muutosta tai muutoksen pysäyttämistä. (Canovan 1999, 5; Wiberg 2011a, 14–15.) Populismi on leimallisesti vastustava anti-liike. Populistinen vastustus kohdistetaan tyypillisesti asioihin, joista saa eniten kansansuosiota. (Wiberg 2011a, 16.)

Populistinen retoriikka on tunteisiin vetoavaa ja peräänkuuluttaa usein tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta. Tyypillistä on myös poliittisten kysymysten yksinkertaistaminen ja asioiden esittäminen mustavalkoisesti, esimerkiksi ystävät vastaan viholliset -asetelman kautta. (Wiberg 2011a, 20.) Hyvä esimerkki tästä on koko ideologiaa hallitseva ajatusmalli, jossa eliitti ja kansa asetetaan vastakkain. Populismien keskiössä toimiikin vahva moraalinen lataus. Korruptoituneiden päättäjien ja eliitin esitetään ottaneen hyveellisen kansan panttivangiksi, ja tekevän sille vääryyttä jokaisessa käänteessä. Koska tämä ei ole oikein, on populistien moraalinen velvollisuus nousta näitä valtarakenteita vastaan ja palauttaa oikeus ja kohtuus yhteiskuntaan. (Canovan 1999, 5–6; Laclau 2005, 87.) Yksinkertaistava ja kärjistävä esitystapa vaikuttaa myös populismille ominaisen kompromissikyvyttömyyden taustalla (Wiberg 2011a, 15).

2.4 Populismille tyypilliset elementit

Ilkka Ruostetsaaren (2011) mukaan populististen puolueiden ohjelmissa ilmenee tyypillisesti esimerkiksi seuraavanlaisia elementtejä: yhtenäinen kansa, suora demokratia, anti-establishment, anti-kapitalismi, etnosentrisyys ja perinteiset arvot.

Yhtenäinen kansa

Populismi vetoaa ajatukseen luokkarajat ylittävästä yhtenäisestä kansasta ja asettuu puolustamaan kansaa yhteiskunnassa vallalla olevia aatteita ja arvoja vastaan. Populistit eivät pyri luomaan uutta poliittista tai taloudellista järjestystä. Päinvastoin he pyrkivät palauttamaan järjestyksen, joka heidän käsityksensä mukaan vallitsi menneisyydessä ja jonka poliitikot, ammattiliitot, byrokraatit ja suuryritykset ovat vääristäneet ja hajottaneet. Tämä tavoite sisältää vahvan moraalisen pohjavireen: populistit katsovat edustavansa koko kansaa siinä missä muut toimijat ajavat vain omia osaintressejään ja oman viiteryhmänsä etuja. Populistien mielestä eliitit ja äänekkäät vähemmistöt ovat ajaneet tavallisten ihmisten ”hiljaisen enemmistön” poliittiseen paitsioon. Koska tällainen vallankäyttö palvelee vain tiettyjen ryhmien itsekkeitä etuja, populisteilla on velvollisuus nousta sitä vastaan ja ryhtyä ajamaan koko kansan yhteistä etua. (Taggart 2000, 93–94; Canovan 1981, 294–295; Ruostetsaari 2011, 100.)

Suora demokratia

Populistiset liikkeet kannattavat usein varauksetta suoraa demokratiaa ja kansanäänestyksiä (Canovan 1999, 7). Tämä selittyy populistisilla käsityksillä kansan ja eliitin vastakkainasettelusta. Populisteille edustuksellinen poliittinen järjestelmä näyttäytyy usein harvainvallan julkisivuna, ja todellista valtaa järjestelmän puitteissa käyttää korruptoitunut eliitti (Canovan 1999, 7; Canovan 1981, 295–297; Wiberg 2011a, 14). Näkemyksen mukaan eliitti pettää usein kansalta saamansa mandaatin ja toimii kansan tahdon vastaisesti. Koska vallankäytön pitäisi ensisijaisesti olla kansan tahdon mukaista, paras ratkaisu on minimoida kaikki väliportaot kansan ja päätöksenteon väliltä. (Pasquino 2008, 20.) Populistit määrittelevät itsensä ”todellisiksi demokraateiksi”, joiden tehtävä on palauttaa valta ammattipoliitikoilta ja hallinnolliselta luokalta takaisin

kansalle (Albertazzi & McDonnell 2008, 4). Tähän viitekehykseen kansanäänestysten ja suoran demokratian vaatiminen istuu erinomaisesti. Niiden avulla kansa voisi käyttää sille kuuluvaa valtaa ilman eliittiin kuuluvien edustajien vääristävää vaikutusta. (Taggart 2000, 103–104; Ruostetsaari 2011, 114.)

Anti-establishment

Populismi voi saada erilaisia sisältöjä sen mukaan, millaista establishmentia vastaan se mobilisoidaan (Canovan 1999, 4). Establishmentilla tarkoitetaan tässä yhteydessä suuria ja keskitettyjä yhteiskunnan valtarakenteita. Populistien kritiikki kohdistuu poliittisen, hallinnollisen ja taloudellisen establishmentin lisäksi myös ammattijärjestöihin sekä oppilaitoksiin ja tiedotusvälineisiin, joiden katsotaan ohjailevan yleistä mieliä pidettä. Establishmentin esitetään usein vieraantuneen ”tavallisen kansalaisen” arjesta ja ongelmista, eivätkä niihin liittyvät huolenaiheet saa tästä syystä ansaitsemaansa huomiota julkisuudessa ja päätöksenteossa. (Canovan 1981, 291–292; Ruostetsaari 2011, 101, 106.)

Populistit kritisoivat erityisesti virkamiesten, järjestöjen ja hallintokoneiston toimintaa sekä asiantuntijavaltaa. Byrokratia ja järjestöt nähdään osana kansaa vastassa olevaa valtaeliittiä. (Canovan 1981, 291–292; Ruostetsaari 2011, 116–117.) Tämä kritiikki voidaan palauttaa populistiseen käsitykseen siitä, että kansa tietää aina eliittiä paremmin. Populistisen ajattelun mukaan kansa ei tarvitse eliittiin kuuluvia asiantuntijoita tai virkamiehiä kertomaan, miten asiat tulisi hoitaa. Raskauttavana seikkana pidetään myös sitä, että suurinta osaa virkamiehistä ei valita tehtäviinsä demokraattisesti. Poliittisten virkanimitysten kritiikki on ollut populismiliikkeen tavaramerkki (Arter 2010, 489; Ruostetsaari 2011, 116). Virkamiehet ja asiantuntijat näyttäytyvät populistille kaksinkertaisena pahana: he sekä kuuluvat eliittiin että ovat toiminnassaan demokraattisen ”kansan tahdon” ulottumattomissa.

Populistisissa käsityksissä myös median ajatellaan ajavan sekä poliittisen eliitin että omanlaisensa joukkotiedotuseliitin etuja. Näiden kahden eliitin uskotaan toimivan yhteistyössä: joukkotiedotuseliitti muokkaa yleistä mielipidettä median avulla poliittisen eliitin tarpeisiin sopivaksi. (Ruostetsaari 2011, 118.)

Populistien tapa niputtaa yhteen kaikki establishmentin edustajat johtaa usein populististen salaliittoteorioiden syntymiseen. Näissä teorioissa eliittiryhmien esitetään yhdessä ja järjestelmällisesti juonittelevan salassa omien intressiensä edistämiseksi. Teorioita on vaikea osoittaa epätodeksi, sillä perinteisen salaliittoteorioiden logiikan mukaisesti jokainen yritys todistaa salaliiton olemattomuus tulkitaan helposti osoitukseksi salaliiton kyvystä peittää toimintansa ja olemassaolonsa. (Canovan 1981, 296; Taggart 2000, 105–106.) Kun establishmentin yhdeksi kokonaisuudeksi niputtavat salaliittoteoriat yhdistetään näkemykseen populistijohtajien messiaanista roolista (Albertazzi & McDonnell 2008, 5), syntyy helposti asetelma, joissa kaikkien muiden yhteiskunnallisten tahojen nähdään toimivan salaisessa yhteistyössä populistieja vastaan.

Populismi ei tähtää vallitsevan järjestelmän kumoamiseen, vaan uskoo mahdollisuuksiin muuttaa järjestelmää sen sisältä käsin (Canovan 1981, 290; Ruostetsaari 2011, 100). Populismi ei ole järjestelmävastaista tai antidemokraattista, vaan ainoastaan eliittivastaista (Canovan 1981, 290; Ruostetsaari 2011, 115). Nykyiset yhteiskunnan valtarakenteet nähdään siis periaatteellisesti positiivisessa valossa, ja kritiikki kohdistuu niiden käytännön toimintaan. Populistiset liikkeet kannattavat edustuksellista parlamenttia ja presidentin laajoja valtaoikeuksia, vaikka arvostelevat esimerkiksi epäoikeudenmukaisiksi koettuja vaalijärjestelmiä. Myös oikeuslaitos instituutiona säästyy yleensä populistiselta kritiikiltä, vaikka sen käytännön toimintaa ja tuomioita saateen arvostella. (Ruostetsaari 2011, 115–116.)

Anti-kapitalismi

Vaikka populistiset puolueet lasketaan yleensä poliittiseen oikeistoon, populistiset talouslinjaukset korostavat usein valtiota vastavoimana kapitalistisille suuryrityksille ja taloudellisen vallan keskittymiselle. Valtion talouteen tekemät interventiot nähdään periaatteellisesti positiivisessa valossa. (Canovan 1981, 284–285, 291; Ruostetsaari 2011, 118.) Populistit suhtautuvat kielteisesti suurkapitalismiin ja sen keskittymiseen, mutta kannattavat yksityistä omistusta ja pienyritystä. Näin ollen populistit tukeutuvat pääosin porvarilliseen traditioon. Merkittävää valtaa käyttävät suuryritykset ja suuret ammattiliitot nähdään populistisessa ajattelussa usein uhkana kansalaisten har-

joittamalle pienyrittäjyydelle. Populistien käsityksissä valtion roolista talouden sääntelijänä on kaksijakoisuutta: valtion tulee sääntelyllä luoda mahdollisuuksia pienyrittäjyyteen ja vastustaa suuryritysten keskittynyttä valtaa, mutta sen ei tästä huolimatta tule puuttua liiaksi yrittäjänvapauteen. (Canovan 1981, 291–292; Ruostetsaari 2011, 102.) Samaan aikaan populistiset puolueet ovat asettuneet jyrkästi valtion yksilöihin ja yrityksiin kohdistamaa holhousta ja ylhäältä toteutettuja valtion ohjelmia vastaan (Ruostetsaari 2011, 119).

Lisäksi populistit kritisoivat keskustan ja periferian eriarvoistumista niin kansallisessa kuin ylikansallisessa muodossa. Populistit ovat vastustaneet teolliselle yhteiskunnalle tyypillistä alueellista keskittymistä ja politisoineet kaupungin ja maaseudun välisiä vastakkainasetteluja. (Canovan 1981, 98–101; Ruostetsaari 2011, 102.) Erityisesti maaseudun elinolosuhteisiin keskittyvää populismityyppiä kutsutaan agraaripopulismiksi (Canovan 1981, 9).

Etnosentrisyys

Populismiin on tavallisesti liittynyt etnosentrisyys, joka ilmenee yleensä nationalismiin korostamisena ja lievänä ksenofobiana ja rasismina. Maahanmuutto ja pakolaisuus asetetaan vastakkain syntyperäisten kansalaisten etujen kanssa. Maan oman kulttuurin ensisijaisuutta korostetaan muihin kulttuureihin verrattuna. Populistinen kansallismielisyys tähtää usein isolationistiseen ulkopolitiikkaan ja kotimaista tuotantoa suojelemaan protektionismiin. Ulkomaankauppaa tulee populistien mielestä käydä maan omia etuja valvoen, ja maan omaa aluepolitiikkaa on suojeltava. (Albertazzi & McDonnell 2008, 6–7; Arter 2010, 493; Ruostetsaari 2011, 102, 123–126.) Isänmaan kansallisella edulla on tärkeä rooli populistisessa retoriikassa (Wiberg 2011a, 20).

Kansallisvaltion itsenäisyys ja kansallisylpeys ovat keskeisellä sijalla populistisessa ajattelussa (Albertazzi & McDonnell 2008, 6–7). Populistit suhtautuvat epäilevästi sekä sotilaalliseen liittoutumiseen että ylikansallisiin yhteisöihin, kuten Euroopan unioniin. Myös esimerkiksi YK:n yhteisiin sopimuksiin asennoidutaan karsaasti. (Ruostetsaari 2011, 123–124.) Populistit suhtautuvat kriittisesti kaikkeen kansallisvaltiotason ylittävään päätöksentekoon, joka nähdään epädemokraattisena ja siten kansan omaa suvereniteettia ja kansan valtaa rajoittavana. Populistiliikkeiden tavoitteena on

usein vallan palauttaminen ylikansallisilta toimijoilta takaisin kansallisvaltioille (Ruostetsaari 2011, 124).

Perinteiset arvot

Populismi ihannoi usein menneisyyttä ja näkee sen nykyisyyttä parempana. Tärkeäksi projektiksi nähdään perinteisten arvojen palauttaminen ja kansan perinteisen elämäntavan kunnioittaminen (Albertazzi & McDonnell 2008, 6–7; Wiberg 2011a, 20). Keskeisiä teemoja ovat kuri ja järjestys sekä auktoriteettien ja lainkuuliaisuuden palauttaminen. Poliisille toivotaan lisää määrärahoja, ja rikoksista vaaditaan kovempia rangaistuksia vedoten siihen, etteivät nykyiset rangaistukset vastaa kansan oikeustajua. (Ruostetsaari 2011, 129–130.)

Myös moraalisten, henkisten ja uskonnollisten arvojen puolustaminen on keskeinen populismin teema. Populistien mukaan vakiintuneita perinteitä tulee kunnioittaa. Näitä ovat muun muassa isänmaallisuus, kansallinen kulttuuri, uskonto ja perheiden sekä työnteon arvostus. Perhe asetetaan yhteiskunnan perusyksiköksi. Vieraat vaikutteet ja aatevirtaukset nähdään uhkana kansalliselle identiteetille. (Albertazzi & McDonnell 2008, 6–7; Ruostetsaari 2011, 130–133.)

2.5 Populistipuolue perussuomalaiset

Matti Wibergin (2011a, 20) mukaan perussuomalaiset ovat ”suomalaisen politiikan populistieja *par excellence*”. Perussuomalaisten puolueidentiteetissä korostuvat selvästi tutkijoiden populistipuolueiden yhteisiksi piirteiksi hahmottelemat elementit ja näkemykset. Tämä ilmenee myös *Perussuomalainen*-lehden teksteistä, joista useimmista voidaan suoraan tunnistaa lukuisia populistisen ajattelun piirteitä. Populismin kaksijakoinen yhteiskunta-analyysi on jatkuvasti läsnä lehdessä: muut ajavat eliitin tai itsensä etuja, kun taas perussuomalaiset ajavat kansan etua. Näin ollen voidaan väittää, että populistinen ajattelu on kiinteä osa perussuomalaista identiteettiä.

Perussuomalaisten juuret ovat vuonna 1959 maalaisliitosta irtautuneessa Suomen pientalonpoikien puolueessa (SPP). Puolueen perusti Veikko Vennamo, joka riitautui

maalaisliiton johtohahmojen kanssa. Agraaripopulistinen puolue vaihtoi nimensä Suomen maaseudun puolueeksi (SMP) vuonna 1966 ja sai suurvoiton vuoden 1970 eduskuntavaaleissa. Sisäisten ristiriitojen seurauksena puolue jakautui vuoden 1972 jälkeen kahdeksi kilpailevaksi puolueeksi. Suomen Maaseudun Puolue lopetti tosiasiallisen toimintansa vuonna 1995. Perussuomalaiset perustettiin 11. toukokuuta 1995 SMP:n toiminnan jatkajaksi. (Wiberg 2011a, 20–21.)

Toisin kuin lukuisat muut populistisiksi laskettavat liikkeet, perussuomalaiset on avoimesti julistautunut populistiseksi puolueeksi. Esimerkiksi vuoden 2011 eduskuntavaaliohjelmassa asia ilmaistiin seuraavin sanoin: ”Perussuomalaiset kannattavat populistista eli kansan suosioon perustuvaa demokratiakäsitystä elitistisen eli byrokraattisen demokratiakäsityksen sijaan” (Perussuomalaiset 2011, 6). Samalla lainaus havainnollistaa populistista kansan ja eliitin vastakkainasettelua, joka tuodaan näin eksplisiittisesti esille vaaliohjelmassa. Kansan tahto määritellään ylimmäksi auktoriteetiksi. Jo näillä perusteilla voidaan osoittaa, että perussuomalaisten yhteiskunta-analyysi perustuu populismille tunnusomaiseen kaksijakoisuuteen. Valtaosa perussuomalaisten vaaliohjelmien teeseistä voidaankin suoraan yhdistää aikaisemmassa luvussa eriteltyihin populistisille liikkeille tyypillisiin piirteisiin.

Perussuomalaisten vaaliohjelmissa käytetään yhtenäisen kansan retoriikkaa, ja kansa nähdään niissä populismille tyypillisesti luokkarajat ylittävänä kokonaisuutena. Puolue painottaa kansan keskinäistä solidaarisuutta. Muun muassa yleisen asevelvollisuuden nähdään yhdistävän kansaa terveellä tavalla yli luokkarajojen. (Ruostetsaari 2011, 110–111.) Esimerkiksi vuoden 2011 eduskuntavaaliohjelmassa nämä käsitykset ilmaistaan suoraan: ”Yhteinen kansallinen identiteetti edistää myös kansalaisten yhteenkuuluvuuden tunnetta, joka on koko yhteiskuntasopimuksen perusta, ja epäitsekyyden ja lähimmäisenrakkauden turva. Isänmaallisuus ja suomalaisuus yhdistävät ihmisiä yli sosiaalisten rajojen, yli tuloluokkien, yli koulutustason, puolue-erimielisyyksien ja aatteellisten vakaumusten”. (Perussuomalaiset 2011, 9.) Perussuomalaiset ilmoittaa olevansa arvo-, eikä eturyhmäpuolue ja korostaa yhteisöllisyyttä ja solidaarisuutta (Ruostetsaari 2011, 111). Populistiseen tapaan perussuomalaiset siis sanoutuu irti erilaisten osaintressien edistämisestä ja asemoi itsensä ”koko kansan” edun ajajiksi. Luokkaerot ja intressiristiriidat piilotetaan yksinkertaistavan yhtenäisen kansan retoriikan alle.

Perussuomalaiset kannattavat populismille tunnusomaisesti suoraa demokratiaa mahdollisuutena aidon ”kansan tahdon” ilmaisuun ilman politiikkojen ja eliitin vääristävää vaikutusta päätöksentekoon (Ruostetsaari 2011, 114). Puolue on myös huolissaan kuntademokratiasta ja EU:n epädemokraattisesta päätöksenteosta. Perussuomalaiset suhtautuvat myönteisesti kansalta tuleviin lakialoitteisiin ja puolustavat presidentin asemaa, koska tämä valitaan suoralla kansanvaalilla. (Perussuomalaiset 2011, 37.) Epäluulo edustuksellisia järjestelmiä kohtaan ja suoran demokratian korostaminen myötäilevät populistista käsitystä eliitistä, joka käyttää mandaattiaan omien etujensa ajamiseen oikeaa ”kansan tahtoa” halveksuen. Populistien mielestä päätös on aina parempi, jos äänestäjät pääsevät vaikuttamaan siihen mahdollisimman suoraan. Perussuomalaisten demokratiakäsitys tiivistyy jo SMP:n Veikko Vennamolta periytyvään iskulauseeseen: ”Kyllä kansa tietää” (Ojanperä 2000, 48).

Perussuomalaiset asettuvat muiden populististen liikkeiden tavoin vastustamaan eliittiä ja establishmentia. Kovinta kritiikkiä saa osakseen hallintokoneisto, eli virkamiehet ja byrokratia. Puolueen vuoden 2011 eduskuntavaaliohjelmassa vaaditaan byrokratian karsimista ja hallinnoinnin keventämistä. (Ruostetsaari 2011, 117.) Puolue näkee erilaisten eliittien ajavan omia etujaan ja siirtävän tästä syntyvät haitat kansan rasitteiksi. Esimerkiksi nykyistä ilmastopolitiikkaa arvostellaan vaaliohjelmassa näin: ”Perussuomalaiset vastustavat ns. vihreää verouudistusta, sillä uudistus on vain peitesana verorasituksen siirtämiselle kulutus- ja ympäristöverojen muodossa pieni- ja keskituloisille kansalaisille vaarantaen samalla teollisuustyöpaikat”. (Perussuomalaiset 2011, 44.)

Erityisesti perussuomalaisten hampaissa ovat niin sanotut ”vanhat puolueet”. Vanhat puolueet esiintyvät jo Veikko Vennamon SPP:n puolueohjelmassa vuodelta 1959 (Ruostetsaari 2011, 128). Veikko Vennamon poliittisia näkemyksiä tutkinut Heta Ojanperä (2000, 80) toteaa, että: ”Vennamon mukaan kansan suurin konkreettinen vihollinen oli muut puolueet”. Vennamo mielsi muut puolueet homogeenisiksi eikä tehnyt eroa vastustettavien puolueiden välillä kuin niiden koon suhteen. Pienet puolueet Vennamo näki vain suurempien käsikassaroina ja juoksupoikina. Vanhat puolueet olivat Vennamon mukaan unohtaneet valta-asemansa myötä kansan edun ja ryhtyneet sen sijaan seuraamaan puolue-etua. Vanhat puolueet edustivat petosta kansaa vastaan.

(Ojanperä 2000, 80–82.) Perussuomalaisten puheenjohtaja Timo Soini on valjastanut perussuomalaisten käyttöön sekä Vennamon retoriikan että tämän tavan hahmottaa Suomen poliittista kenttää. Tämä ilmenee esimerkiksi Soinin blogikirjoituksesta, jossa hän arvostelee vihreitä ”kokoomuksen nöyräksi apupuolueeksi” (Soini 2010).

Perussuomalaiset eivät kuitenkaan asetu järjestelmää vastaan, vaan eduskunta, oikeuslaitos ja erityisesti tasavallan presidentti säästyvät instituutioina kritiikiltä (Ruostetsaari 2011, 115). Populisteille tyypillisesti perussuomalaiset näkevät ongelmien johtuvan valtiollisten instituutioiden nykyisestä miehityksestä, eivät niiden luonteesta instituutiona. Vika on hallitsevassa eliitissä, ei itse hallintojärjestelmissä.

Perussuomalaisten vuoden 2011 eduskuntavaaliohjelma suhtautuu kapitalismiin kaksijakoisesti. Puolue haluaa purkaa valtion sääntelyä erityisesti maa- ja metsäteollisuudessa ja korostaa kansalaisten ja yritysten vapaaehtoisten toimien merkitystä esimerkiksi ympäristönsuojelussa. Retoriikan tasolla perussuomalaiset vastustavat valtion holhousmentaliteettia. Samaan aikaan puolue haluaa säilyttää veikkauksen ja RAY:n valtionmonopolit, kannattaa tupakka- ja alkoholiverojen korottamista kansanterveyteen vedoten ja asettuu kannattamaan pohjoismaista hyvinvointivaltiota ja tulonsiirtoja sosiaalisin perustein. (Ruostetsaari 2011, 119; Perussuomalaiset 2011, 11, 21, 44.) Perussuomalaiset suhtautuvat epäilevästi finanssikapitalismiin ja arvostelevat pääomapiirien valtaa politiikassa ja taloudessa. Samalla puolue kannattaa valtion aktiivisia interventioita ja taloudellista ohjausta. (Perussuomalaiset 2011, 44, 49.) Taloudelliselta sisällöltään perussuomalaisten vuoden 2011 eduskuntavaaliohjelma on lähellä vasemmiston linjauksia, joskin erityisesti ympäristönsuojelu nähdään perussuomalaisten ohjelmassa toissijaisena elinkeinoelämän menestykseen verrattuna (Perussuomalaiset 2011, 47). Vasemmistolaisista painotuksista huolimatta puolueen taloudellinen ohjelma rakentuu yksityisomistuksen ja -yrittäjyyden pohjalle (Perussuomalaiset 2011, 47–50).

Perussuomalaiset asettavat vuoden 2011 eduskuntavaaliohjelmassaan vastakkain myös kaupungin ja maaseudun sekä vaativat loppua keskittämisperitiikalle. Puolueen mukaan maaseudun elinolosuhteet on turvattava. Perussuomalaisten vaaliohjelmassa on mukana erillinen maaseutuohjelma, jonka johdannossa tämä vastakkainasettelu näkyy selvästi: ”Maaseudun liikenneyhteyksiä ei ole kehitetty, palveluja on keskitetty eli

lakkautettu ja elävien kylien on annettu näivettyä. Maaseudun asukkaita on syyllistetty Itämeren saastuttamisesta, pohjavesien pilaamisesta ja ilmastonmuutoksesta. Syyllistämisen ja keskittämisen kierre on katkaistava ja luotava uutta uskoa maaseudun mahdollisuuksiin”. (Perussuomalaiset 2011, 57.)

Ruostetsaaren (2011, 124) mukaan perussuomalaisten vuoden 2011 eduskuntavaaliohjelman voidaan pitää suomalaiskansallisena manifestina. Puolue julistautuu kansallismieliseksi ja suomalaisen kulttuurin puolestapuhujaksi. Suomalaiset nähdään muita kansakuntia parempana, ja kansallisylpeys nostetaan tavoiteltavaksi ilmiöksi. (Ruostetsaari 2011, 124.) Perussuomalaiset haluavat tiukentaa maahanmuuttopolitiikkaa ja vaativat maahanmuuttajia sopeutumaan suomalaiseen kulttuuriin (Ruostetsaari 2011, 126). Puolue asettaa myös vastakkain maahanmuuton ja suomalaisten taloudellisen hyvinvoinnin (Perussuomalaiset 2011, 40).

Populismiin liitetty etnosentrisyys näkyy vaaliohjelmassa itsenäisen kansallisvaltion merkityksen korostamisena. Suvereniteetin painottaminen ilmenee epäluulona ylikansallista päätöksentekoa ja sotilaallista liittoutumista kohtaan. (Ruostetsaari 2011, 124–125.) Perussuomalaiset on tunnettu EU-kriittisyydestään. Lisäksi puolueen puheenjohtaja Timo Soini on vaatinut Suomen yksipuolista luopumista EU:n ja YK:n kanssa sovitusta ilmastopoliittisista tavoitteista. (Ruostetsaari 2011, 125.) Ylikansallisten päätöksentekokoneistojen katsotaan vievän valtaa ja itsemääräämisoikeutta pois kansalta ja kansallisvaltiolta ja palvelevan näin eliitin valtapyrkimyksiä.

Perussuomalaiset julistautuu vuoden 2011 eduskuntavaaliohjelmassaan isänmaalliseksi ja kansallismieliseksi kristillissosiaaliseksi puolueeksi. Puolue korostaa suomalaisen yhteiskunnan perinteiden arvostusta ja uskonnollisia arvoja. (Ruostetsaari 2011, 138.) Perussuomalaiset eivät hyväksy esimerkiksi samaa sukupuolta olevien oikeutta avioliittoon tai hedelmöityshoitoja yksinäisille naisille tai naispareille (Perussuomalaiset 2011, 24). Perussuomalaiset vaativat perusarvojen, lain ja oikeudenmukaisuuden kunnianpalautusta ja haluavat rikoksista kovempia rangaistuksia. Samalla vaaditaan loppua rikollisten ”hyysäämiselle” ja auktoriteettien arvostuksen nostamista. (Perussuomalaiset 2011, 52–54.) Arvopohjaltaan perussuomalaiset istuu siis hyvin konservatiivisen populistipuolueen määritelmään.

2.6 Perussuomalaisten suhde muihin puolueisiin

Perussuomalaisten suhde muihin suomalaisiin puolueisiin on jännitteinen. Jo Veikko Vennamon retoriikassa kansan suurin konkreettinen vihollinen olivat muut puolueet, etenkin niin sanotut vanhat puolueet. Vanhat puolueet kärsivät Vennamon mukaan dekadenssista ja rappeutumisesta, joka oli saanut ne ajamaan puolue-etuja kansan etujen kustannuksella (Ojanperä 2000, 79–82). Populistipuolueille tyypilliseen tapaan perussuomalaiset julistavat kaikkien muiden puolueiden ajavan eliitin asiaa ja julistautuvat itse ainoaksi puolueeksi, joka puolustaa ”todellista kansan etua”. Perussuomalaiset ajattelevat suurten puolueiden ajavan itsekkäästi omia agendojaan ja käyttävän pienempiä eduskuntapuolueita apuna tavoitteidensa toteuttamisessa (Mickelsson 2011, 157). Näin ollen kaikki muut puolueet voidaan esittää yhtenäisenä valtablokkina, jonka vastavoimaksi perussuomalaiset itsensä asemoi. Muut puolueet toimivat vasta puolena, johon vertaamalla perussuomalaista identiteettiä rakennetaan (Mickelsson 2011, 156). Juho Rahkosen (2010, 550–551) mukaan perussuomalaisten kannattajat perustelevat puoluevalintaansa usein negaatioilla: puolueen edustamia arvoja tärkeämpää on se, mitä arvoja puolue ei edusta.

Rauli Mickelssonin (2011, 157) mukaan ”Vihreät ovat erittäin tärkeä perussuomalaisen identiteetin rakennustyökalu, puolue, joka on kaikessa erilainen kuin perussuomalaiset”. Perussuomalaiset ja vihreät ovat lähes kaikista asioista eri mieltä. Vihreät on äänestäjäkunnaltaan naisvaltainen ja kaupunkilainen puolue, joka korostaa ympäristöarvoja, arvoliberalismia ja kansainvälisyyttä. Perussuomalaisten äänestäjistä puolestaan lähes kaksi kolmasosaa on miehiä, ja puolueen kannatus on suurinta pienissä kunnissa ja haja-asutusalueella. Perussuomalaisessa mentaliteetissa korostuvat teknologia, arvokonservatismi ja kansallismielisyys. (Rahkonen 2010, 551–552.) Vihreät ovat perussuomalaisten peilikuva ja antiteesi, jota vasten on helppo erottua. Vihreät saavatkin esimerkiksi puheenjohtaja Timo Soinin blogissa paljon huomiota, jopa enemmän kuin vanhat puolueet (Mickelsson 2011, 158).

Puolueiden kannattajakunnan asenteiden eroja ja yhtäläisyyksiä tutkineen Pertti Suho-
sen (2011, 79) mukaan myös perussuomalaisten ja kokoomuksen sekä RKP:n kannat-

tajien välillä vallitsee melko jyrkkä vastakkaisuus. Puolueiden kannattajat ovat selvästi eri linjoilla esimerkiksi EU:hun ja Suomen NATO-jäsenyyteen liittyvissä kysymyksissä (Suhonen 2011, 74).

Eniten yhteistä perussuomalaisilla on suomalaisista eduskuntapuolueista kristillisdemokraattien ja keskustan kanssa (Suhonen 2011, 71–75). Perussuomalaiset muodostivatkin vuoden 2009 eurovaaleissa teknisen vaaliliiton kristillisdemokraattien kanssa (Perussuomalaiset 2009). Kuitenkaan perussuomalaisten kannattajien asennekorrelaatio edes lähinnä olevien kristillisdemokraattien kanssa ei nouse kovin korkeaksi, koska tiettyjen teemojen kohdalla asenteet poikkeavat eri suuntiin keskimääräisestä (Suhonen 2011, 79–80). Tällaisia ovat esimerkiksi verotus-, luonnonsuojelu- ja maahanmuuttokysymykset (Suhonen 2011, 72–73). Kristillisdemokraatteja ja perussuomalaisia yhdistää kuitenkin suomalaisessa politiikassa varsin poikkeuksellinen tapa korostaa kristillisiä perusarvoja politiikan pohjana (Rahkonen 2010, 550).

3. EU ja euroskeptisismi

3.1 Euroopan unioni

Euroopan unioni määrittelee itsensä 28 eurooppalaisen jäsenmaan muodostamaksi taloudelliseksi ja poliittiseksi liitoksi (Euroopan unioni 2014c). Organisaationa nykyinen EU on eräänlainen liittovaltiojärjestelmän ja hallitustenvälisen yhteistyöjärjestelmän välimuoto. Kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat itsenäisiä ja riippumattomia, mutta ne ovat siirtäneet osan päätöksentekovallastaan perustamilleen yhteisille toimielimille. (Hix & Høyland 2011, 1–4; Euroopan komissio 2013, 3.)

Vaikka ajatus Euroopasta yhtenäisenä kokonaisuutena on ollut olemassa vuosisatojen ajan, käytännössä Euroopan yhdentyminen sai tuulta allensa vasta toisen maailmansodan jälkimainingeissa (McCormick 2008, 45). Sota ja sen aiheuttama hävitys herättivät pian sodan jälkeen toiveita uudenlaisesta ja yhtenäisemmästä Euroopasta. (Topaloff 2012, 42).

Lähtölaukauksena Euroopan unionin syntymiseen johtaneelle yhdentymiskehitykselle voidaan pitää Ranskan ulkoministeri Robert Schumanin vuonna 1950 pitämää puhetta, jossa hän julkisti suunnitelman Euroopan kansallisten hiili- ja teräsyhtiöiden saattamiseksi yhteishallinnon alaisuuteen (McCormick 2008, 45).

Suunnitelman pohjalta muodostettiin Euroopan unionin alkumuoto, Euroopan hiili- ja teräsyhteisö (EHTY), joka oli kuuden Länsi-Euroopan maan muodostama teräksen ja hiilen yhteismarkkina-alue. Vuonna 1951 perustettu EHTY poisti Länsi-Saksan, Ranskan, Italian, Belgian, Alankomaiden ja Luxembourgin väliltä kaikki hiilen ja teräksen kaupan esteet. Lisäksi EHTY loi näitä maita yhdistäviä ylikansallisia instituutioita, joiden tarkoituksena oli säädellä hiilen ja teräksen tuotantoa ja hintoja. Yhteistyölle nähtiin kolmenlaisia tavoitteita. Sen oli tarkoitus nostaa sodan runtelema Eurooppa taloudellisesti jaloilleen, estää eurooppalaisen nationalismin nousua ja siitä mahdollisesti aiheutuvia konflikteja sekä luoda vakautta jännitteiseen poliittiseen tilanteeseen kylmän sodan alkuvuosina. Perusajatuksena oli, että jos perinteisesti toisiinsa vihamielisesti suhtautuneet Ranska ja Saksa saataisiin tekemään yhteistyötä, voitaisiin näin luoda pohja laajemmalle eurooppalaiselle yhdentymiselle. (McCormick 2008, 45; Widgrén 2001, 5).

Kreikkalainen taloustieteilijä Yanis Varoufakis on kyseenalaistanut näkemyksen siitä, että EHTYn luominen ja siitä alkanut Euroopan yhdentyminen olisivat puhtaasti eurooppalaisen rauhantahdon ja diplomatian ansiota. Varoufakisin mukaan historiankirjoituksessa on pyritty häivyttämään Yhdysvaltojen rooli Euroopan yhdentymisen arkkitehtinä. Varoufakis esittää, että Euroopan integraatio oli mitä suurimmissa määrin Yhdysvaltojen idea, jonka toteuttamiseksi Yhdysvallat toimi aktiivisesti. (Varoufakis 2013, 75–76.)

Varoufakisin mukaan toinen maailmansota ja sitä seurannut Euroopan palautumisohjelma, niin sanottu Marshall-apu, olivat aiheuttaneet valtavan kysyntäaallon Yhdysvaltojen teollisuudelle. Kun kysyntä uhkasi hiipua, tarvitsi Yhdysvaltojen teollisuus kipeästi uusia vientimarkkinoita. Yhdysvallat kaavaili Länsi-Saksasta Euroopan talousveturia, joka toimisi sijoituspaikkana sekä Yhdysvaltojen ylimääräiselle teollisuustuotannolle että maan ylijäämän tuottamille pääomavirroille. Esteenä tälle suunni-

telmalle oli erityisesti Ranska, joka vastusti aikaisemman vihollismaan nostamista takaisin jaloilleen. Ranskalaiset kokivat Saksan uudelleenteollistamisen uhaksi ja vaativat Saksan teollisuustuotannolle tiukkoja rajoituksia. EHTYn päätarkoituksena oli toimia pohjana vakaille eurooppalaisille yhteismarkkinoille, mutta samalla myös vähentää Yhdysvaltojen Saksan-suunnitelmien kohtaamaa vastusta. Tavoitteena oli vakuuttaa Ranska siitä, ettei Saksan teollisuuden jälleenrakennus merkinnyt sotilaallista uhkaa ranskalaisille. (Varoufakis 2013 71–77.) Taustalla häilyi myös Yhdysvaltojen huoli Neuvostoliiton aiheuttamasta uhasta Länsi-Euroopan kapitalistisille demokratioille. (McCormick 2008, 47.)

Seuraavat askeleet yhdentymisessä olivat kaksi niin sanottua Rooman sopimusta, jonka EHTYn kuusi jäsenmaata solmivat vuonna 1957. Sopimuksilla perustettiin sekä Euroopan talousyhteisö (ETY) että Euroopan atomienergiayhteisö (EURATOM). (Widgrén 2001, 9.)

ETYn tavoitteet olivat EHTYä kunnianhimoisempia. Alueelle pyrittiin luomaan yhteismarkkinat, joilla työntekijät, tavarat ja pääoma liikkuisivat vapaasti. Maille suunniteltiin myös yhteiset tuontitariffit ja yhteinen maatalouspolitiikka. (McCormick 2008, 45.) Ydinenergiayhteistyö tuki integraation perustavoitetta, eli sodan tekemistä Euroopassa taloudellisesti mahdottomaksi (Widgrén 2001, 7). Kolmen edellä mainitun yhteisön päättävät elimet sulautettiin sopimuksella yhdeksi toimijaksi vuonna 1967, ja yhdentymisen seurauksena käyttöön otettiin nimitys Euroopan yhteisö (EY) (Widgrén 2001, 15).

ETY osoitti toimivuutensa, ja yhä useammat Euroopan valtiot hakivat yhteisön jäsenyyttä. Vuonna 1973 mukaan otettiin Iso-Britannia, Irlanti ja Tanska. Kreikasta tuli jäsen vuonna 1981, ja Portugali ja Espanja seurasivat perässä vuonna 1986. (McCormick 2008, 45–46.)

Ilmapiiri oli sodan jälkeisinä vuosikymmeninä Euroopan yhdentymiselle suotuisa. Sekä oikeisto- että vasemmistopuolueet omaksuivat nopeasti ajatuksen integraatiosta ja ryhtyivät kannattamaan taloudellista yhdentymistä. Jäsenmaiden tavoitteena oli luoda vakaa ja yhtenäinen sodanjälkeinen Eurooppa, ja integraatiota perusteltiin rau-

halla, hyvinvoinnilla ja kansalliset rajat ylittävällä päätöksenteolla. Koska yhdentymisen tarpeesta vallitsi laaja yhteisymmärrys, päätöksenteko eteni konsensuksessa. Euroopan poliittinen eliitti toimi yhteisymmärryksessä integraation puolesta, eikä asia noussut pitkään aikaan kansallisten parlamenttien asialistalle tai julkiseen keskusteluun. (Topaloff 2012, 42.)

Tärkeimpänä käännöskohtana eurooppalaisen yhteistyön historiassa voidaan pitää siirtymää talousyhteisöstä tiiviimpään poliittiseen unioniin. Tämä tapahtui vuonna 1992 niin sanotun Maastrichtin sopimuksen ansiosta. Sopimuksella päätettiin Euroopan unionin perustamisesta ja laajennettiin ylikansallista yhteistyötä. Samalla luotiin suunnitelmat euron käyttöönotosta ja yhteisestä EU-kansalaisuudesta. (McCormick 2008, 61–62.)

Suomi, Ruotsi ja Itävalta liittyivät EU:n jäseniksi vuonna 1995. Tämän jälkeen integraation painopiste siirtyi Itä-Eurooppaan. Vuosina 2004–2007 Euroopan Unioniin liittyi 12 uutta jäsenmaata, joiden joukossa oli lukuisia entisiä Neuvostoliiton satelliittivaltioita. (McCormick 2008, 45–46.) Kroatia liittyi unioniin uusimpana jäsenmaana vuonna 2013 ja nosti Euroopan unionin jäsenmaiden lukumäärän 28:aan (Euroopan unioni 2014b). Lisäksi Euroopan unionilla on tällä hetkellä kuusi mahdollista ehdokasmaata, jotka panevat jo EU:n lainsäädäntöä täytäntöön omilla kansallisilla laeillaan (Euroopan unioni 2014a).

3.2 Yhteisvaluutta euro

Taloudellinen yhteistyö on alusta asti ollut Euroopan yhdentymisen keskiössä. Aina hiili- ja teräsyhteisöstä lähtien yhteiset taloudelliset intressit nostettiin yhdentymishankkeen kärkeen ja parhaaksi tavaksi edistää rauhaa Euroopassa. (McCormick 2008, 142.) Siirtyminen yhteisvaluuttaan voidaan nähdä merkittävänä askeleena kohti koko Euroopan kattavaa yhteistä talousaluetta.

Jo vuonna 1957 muodostettu Euroopan talousyhteisö ETY loi kaupan ja tuontikiintiöt vapauttaneen tulliliiton kuuden perustajajäsenmaan välille. Useat ETYn ulkopuoliset Euroopan maat perustivat puolestaan Iso-Britannian johtamana Euroopan vapaa-kauppa-alueen (EFTA) vuonna 1960. EFTA alkoi pian rakoilla, kun Iso-Britannia

muutti integraatiostrategiaansa ja alkoi tavoitella jäsenyyttä ETY:ssä vuonna 1961. Monet EFTA-maat seurasivat perässä vuosina 1960–1975. (Widgrén 2001, 7–15.)

Vaikka jo Rooman sopimus oli poistanut ulkomaankaupan esteet EY:n jäsenmaiden väliltä, 1970-luvulla ei vielä voitu puhua sisämarkkinoista. Taloudellista yhdentymistä pyrittiin vauhdittamaan useilla sopimuksilla. Lopulta vuonna 1986 Luxemburgissa luotiin yhtenäisasiakirja, jonka tuella pystyttiin määränemmistöpäätöksin viemään läpi sisämarkkinaohjelma. Kunnianhimoisena tavoitteena oli tavara- ja palvelukaupan sekä työvoiman ja pääomien vapaa liikkuvuus EY-alueella vuoden 1992 loppuun mennessä. (Widgrén 2001, 20.)

Euroa edelsivät 1950-luvulta asti erinäiset suunnitelmat yhtenäistä talousaluetta palvelevasta valuutasta. Jo vuonna 1979 Euroopan valuuttajärjestelmän yhteyteen rakennettiin laskennallinen valuutta ECU (European Currency Unit). ECU:n arvo perustui yhdistelmään eri Euroopan valtioiden kansallisista valuutoista, joita painotettiin maiden talouksien koon mukaan. Järjestelmä vakautti Euroopan taloutta ja totutti eurooppalaiset ajatukseen yhteisestä valuutasta. (McCormick 2008, 158).

Kun Euroopan yhteisö muuttui vuoden 1992 Maastrichtin sopimuksen jälkeen Euroopan unioniksi, sisälsi unionisopimus maininnan talous- ja rahaliitosta (EMU) (Widgrén 2001, 26). EMU-suunnitelma jaettiin kolmeen vaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa kaikki pääomaliikkeet EU:n maiden välillä vapautettiin ja kaikkien jäsenmaiden edellytettiin liittyvän Euroopan valuuttajärjestelmään (EMS). Toinen vaihe käynnistyi Euroopan rahapoliittisen instituutin (EMI) perustamisella. Instituutin tehtävänä oli edesauttaa siirtymistä yhteiseen Euroopan keskuspankkijärjestelmään (EKPJ). (Widgrén 2001 32–34.)

Euroopan yhteisvaluutta sai vuonna 1995 nimen euro (McCormick 2008 159–161). EMU-suunnitelman kolmas ja viimeinen vaihe käynnistyi vuonna 1999 euron lanseeraamisella. Yhteisvaluutasta tehtiin ainoa laillinen maksuväline vuonna 2002 samanaikaisesti 12 jäsenmaassa. (Widgrén 2001, 34.)

3.3 Suomi Euroopan unionin osana

Suomen ulkopolitiikka nojasi toisen maailmansodan jälkeen puolueettomuuteen. Vielä 1950-luvulla Suomi ei edes harkinnut ETY-jäsenyyttä, sillä puolueettomuusihanteen ja tiiviiden Neuvostoliiton-suhteiden takia sitoutuminen tulliliiton yhteiseen kauppapolitiikkaan oli mahdoton ajatus. Ensiaskeleena Suomen EU-jäsenyydelle voidaan pitää liittymistä EFTAn liittäjänäjäseneksi vuonna 1961. Seuraava merkittävä askel Suomelle oli vuonna 1974 voimaan astunut teollisuustuotteiden EEC-vapaa-kauppasopimus, joka tiivistä merkittävästi EFTA-maiden yhteyttä tulevaan EU:hun. (Widgrén 2006, 74–75.) EFTAn täysjäsen Suomesta tuli vuonna 1986 (Eurooppatiedotus 2014).

EFTA-maat ottivat harppauksen kohti unionin täysjäsenyyttä Euroopan talousaluesopimuksen (ETA) myötä. ETA-neuvottelut käynnistettiin vuonna 1990, mutta EY-täysjäsenyyttä ei vielä tuolloin luettu Suomen virallisten vaihtoehtojen piiriin. Kulisseissa täysjäsenyydestä oli kuitenkin käyty jo keskustelua. Neuvottelujen aikana koettiin lukuisia yhteiskunnallisia mullistuksia. Berliini muuri oli murtunut jo vuonna 1989. Saksan jälleenyhdistyminen ja Neuvostoliiton hajoaminen vuonna 1991 edesauttoivat Suomen ETA-jäsenyyden poliittista hyväksyttävyyttä kotimaassa. Suomi allekirjoitti sopimuksen 1992. Vaikka ETA-sopimus tarjosi EFTA-maille markkinahyötyjä, se ei kuitenkaan antanut näille mahdollisuutta vaikuttaa tai osallistua EY-päätöksentekoon. (Widgrén 2001, 24–26.)

Täysjäsenyyden hakemista EU:ssa perusteltiin Suomessa muun muassa vaikutusmahdollisuuksien kasvulla. Neuvottelut aloitettiin vuonna 1993. Ne sujuivat nopeasti, sillä Suomi oli jo ETA-sopimuksesta neuvoteltaessa käynyt läpi valtaosan jäsenyyteen liittyvistä kysymyksistä. Neuvottelutulos valmistui 1994, jonka jälkeen Suomessa järjestettiin neuvoa antava kansanäänestys. (Widgrén 2001, 26, 30.) Äänestyksessä 56,9 prosenttia äänestäneistä kannatti Suomen jäsenyyttä äänestysprosentin ollessa 74. Myönteistä äänestystulosta on selitetty poliittisen eliitin positiivisella suhtautumisella jäsenyyteen ja sanomalehtien, taloudellisten etujärjestöjen ja suuryritysten lobbauksella jäsenyyden puolesta. (Raunio 2006, 43–44). Lopulta Suomi liittyi EU:n jäseneksi 1.1.1995 ja otti käyttöön yhteisvaluutta euron vuonna 2002 (Widgrén 2001, 30, 34).

Raunion ja Saaren (2006, 9) mukaan Suomen päätös hakea EU-jäsenyyttä kuuluu maan lähihistorian tärkeimpiin ratkaisuihin ja symbolisiin rajanvetoihin. Vain muutama vuosi Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen Suomi ankkuroi itsensä Länsi-Eurooppaan. Samalla kaupan ja rahoitusmarkkinoiden avautuminen muutti talouden toimintaperiaatteita ja suomalaisen yhteiskunnan institutionaalista luonnetta.

Suomen EU-politiikka noudatti pitkään liittymisen jälkeen jatkuvaa ja ennakoitavaa integraatiomyönteistä linjaa. Suomi on kantanut huolta unionin yhtenäisyydestä ja toimintakyvystä. Sovittelevan kansallisen linjan ajaminen nähtiin parhaana keinona edistää pienen jäsenvaltion etuja. Tavoitteena on ollut kehittää rakentavalla ja aktiivisella yhteistyöllä luottamuspääomaa, jota voidaan hyödyntää kansallisesti tärkeistä asioista neuvotellessa. Niskuroinnin ja hankalaksi heittäytymisen on katsottu pitkällä aikavälillä vaikeuttavan Suomen omien tavoitteiden saavuttamista. (Raunio & Saari 2006, 30–32.) Integraatiomyönteisen politiikan harjoittamista edesauttoi laaja konsensusuhakuisuus. EU-asioita käsitellään eduskunnassa sekä hallituksen että opposition kesken. Tämä johti pitkään EU-politiikkaa koskevien ristiriitojen painumiseen taka-alalle, sillä hallituksen ja opposition kannat myötäilivät suurelta osin toisiaan EU-asioissa. (Raunio 2006, 66.) Tämä konsensus on alkanut toden teolla rakoilla vasta eurokriisin aikana, kun EU-jäsenyyteen liittyvät kysymykset nousivat ensimmäistä kertaa näkyvästi kansallisten vaalien agendalle (Pernaa 2012, 20–21).

3.4 Euroskeptisismi

Euroskeptisismi-termin lanseeranneen Paul Taggartin (1998, 366) mukaan euroskeptisismi on kattokäsite, joka pitää sisällään sekä ehdollisen ja varauksellisen suhtautumisen EU:n integraatioon että jyrkän linjan integraatioprosessin vastustamisen. Taggart perustelee määritelmää sen kattavuudella: kaikki EU:ta vastustavat ovat vähintään skeptisiä, mutta kaikki skeptikot eivät ole vastustajia. Laaja euroskeptisismien määritelmä on tarpeellinen, sillä skeptisismien muodot ja sitä harjoittavat puolueet vaihtelevat maasta toiseen. (Taggart 1998, 366; Szczerbiak & Taggart 2008, 7.)

Taggartin (1998, 366–367) mukaan euroskeptisismien käsite pitää sisällään ainakin kolme erilaista näkökantaa Euroopan unioniin. Ensimmäinen vastustaa sisällään koko Euroopan integraatiota ja tästä syystä myös Euroopan unionia. Toisen näkökannan

mukaan Euroopan integraatio ei ole välttämättä huono asia, mutta EU ei ole paras väline sen toteuttamiseen. Tätä näkemystä perustellaan sillä, että EU yrittää pakottaa yhteen liian erilaisia osasia, mikä johtaa toimimattomaan kokonaisuuteen. Kolmas näkökanta kritisoi puolestaan EU:ta siitä, että EU on järjestelmänä liian poissulkeva ja edistää vain kapean joukon intressejä. Kaikki valtiot, alueet ja kansalaiset eivät tämän näkökulman mukaan ole tasavertaisesti edustettuina eivätkä hyödy EU:sta samalla tavalla.

Szczerbiak ja Taggart (2008, 7) jakavat poliittisen euroskeptismin vielä kahteen tyyppiin: kovaan ja pehmeään. Kova euroskeptisismi on periaatteellista ja ehdotonta integraatioprosessin vastustamista, jossa vaaditaan maan erottamista unionista tai pyritään poliittisesti estämään kaikki uudet integraation muodot. Kovaa euroskeptisismiä harjoittavat EU-vastaisuudella mobilisoidut yhden asian puolueet ja vahvan ideologiset puolueet, jotka näkevät EU:n nykyisen linjan olevan täysin yhteensopimaton puolueen ajamien tavoitteiden kanssa. Esimerkiksi monet kommunistisista puolueista näkevät EU:n kapitalistisen markkinatalouden tarpeisiin luotuna järjestelmänä, jota ne eivät lähtökohtaisesti voi kannattaa. (Szczerbiak & Taggart 2008, 7–8.)

Pehmeä euroskeptisismi puolestaan ei vastusta EU:ta periaatteellisesti, vaan keskittyy huolehtimaan harjoitetusta politiikasta ja sen seurauksista. Erityisesti tämä ilmenee silloin, kun maan kansallisten etujen koetaan olevan ristiriidassa unionin etujen kanssa. Pehmeä skeptisismi ei suhtaudu unioniin lähtökohtaisesti negatiivisesti, mutta kokee ongelmalliseksi kehityksen, jossa EU:ta käytetään välineenä puolueen vastustamien asioiden edistämiseen. Kovan euroskeptismin edustajille EU on lähtökohtaisesti vihollinen, kun taas pehmeän skeptismin harjoittajat keskittyvät siihen, mihin suuntaan politiikkaa viedään EU:n sisällä. Kova euroskeptisismi on siis periaatteellista vastustusta, pehmeä enemmän tilannesidonnaista ja määrättyihin asiakysymyksiin liittyvää. (Taggart & Szczerbiak 2008, 8.)

Valtaosa kansallisista puolueista on perustettu ennen Euroopan integraatioprosessin alkua, joten niiden ideologia ja kannattajakunta ovat määrittyneet pikemminkin kansallisten jakolinjojen kuin EU-kysymysten mukaan. Näin ollen EU-politiikka on osoittautunut monelle puolueelle vaikeaksi kysymykseksi. (Raunio 2006, 42–43.) Suhtautuminen Euroopan integraatioon on johtanut monissa jäsenmaiden puolueissa

sisäisiin valtakamppailuihin, joiden seurauksena puolueita on jopa jakautunut kahtia. Näin ollen puolueet ovat mielellään pitäneet matalaa profiilia EU-kysymyksissä sisäisten ristiriitojen ja kannatuksen heikkenemisen pelossa. (Raunio 2011, 199–200.)

Laajemmalla tasolla kuuluminen määrättyyn puolueperheeseen ohjaa kuitenkin merkittävästi puolueiden EU-kantoja. Keskustaan sijoittuvat puolueet ovat usein integraatiomyönteisiä. Keskustaoikeistolaiset konservatiivipuolueet ovat olleet merkittävässä asemassa Euroopan integraation historiassa, ja yhdessä liberaalipuolueiden kanssa ne ovat tyypillisesti tukeneet unionia ja erityisesti Euroopan taloudellista yhdentymistä. Sosialidemokraattien, vasemmiston ja vihreiden keskuudessa integraation kannatus on kasvanut tasaisesti, sillä puolueiden painopistealueet, esimerkiksi työllisyys-, sosiaali- ja ympäristöpolitiikka, määräytyvät yhä useammin koko Euroopan tasolla. Näihin vaikuttaminen vaatii siis entistä enemmän EU-tason yhteistyötä. (Raunio 2011, 200.) Tärkeä integraatiokantojen selittäjä on myös kansallisen identiteetin merkitys puolueille. Kansallisia arvoja korostavat konservatiivi- ja nationalistipuolueet suhtautuvat integraatioon negatiivisemmin kuin liberaalipuolueet. (Hooghe 2007, 2–5.)

Nämä seikat ovat johtaneet EU:ssa hevosenkengäksi kutsutun asetelman muodostumiseen. Maltilliset ja eri laidoille poliittista keskustaa sijoittuvat puolueperheet tukevat integraatiota. Vastustajat löytyvät hevosenkengän molemmista päistä, eli äärioikealta ja -vasemmalta. Koska radikaalit oikeisto- ja vasemmistopuolueet tekevät harvoin yhteistyötä, integraatiomyönteinen enemmistö on päässyt harjoittamaan integraatiomyönteistä politiikkaa. (Raunio 2011, 201; Taggart 1998, 380–383.)

Integraation nopean etenemisen takia myös aikaisemmin selkeän EU-myönteiset puolueet ovat kuitenkin alkaneet omaksua kriittisempiä linjauksia (Raunio 2011, 201). Erityisesti tämä pätee sellaisiin keskustaoikeistolaisiin konservatiivipuolueisiin, jotka painottavat kansallista identiteettiä ja kansallisia arvoja (Hooghe 2007, 2–5). Myös puolueiden into nostaa EU-politiikan kysymyksiä strategisiksi vaaliaseiksi ja haastaa muiden puolueiden eurolinjauksia on jossain määrin kasvanut (Raunio 2011, 202).

3.5 Populistiset radikaalioikeistolaiset puolueet ja Euroopan unioni

Populististen radikaalioikeistopuolueiden ajattelua määrittää vahvasti kaksi ideologiaa: nationalismi ja populismi. Nationalismi voidaan määritellä poliittiseksi opiksi, joka näkee monokulttuurisen kansallisvaltion ensisijaisena poliittisena yksikkönä. Toisin sanoen nationalismi pyrkii luomaan poliittista ja kulttuurista yhtenäisyyttä, joka nähdään edellytyksenä kansallisvaltion olemassaololle. Merkitsevänä tekijänä nationalismissa nähdään valtion sisäinen yhtenäisyys, eli se, että kaikki kansallisvaltion asukkaat jakavat yhteisen kulttuurin ja arvopohjan. (Mudde 2007, 16.) Nationalistinen ajattelu tarkastelee politiikkaa metodologisen nationalismin pohjalta: kansallisvaltio nähdään modernin maailman luonnollisena poliittisena muotona (Kettunen 2008, 16–19). Myös populististen radikaalioikeistopuolueiden ajattelu lähtee tästä olettamuksesta ja jakaa poliittisen järjestäytymisen muodot "luonnolliseen" kansallisvaltioon ja "keinotekoisiiin" muihin yhteenliittymiin (Schiller & Wimmer 2002, 301–302).

Nationalismi sisältää aina myös nativistisia elementtejä. Nativismi on ideologia, jonka mukaan valtioiden pitäisi olla yksinomaan natiivien, eli syntyperäisten ryhmien asuttamia. Muiden kuin syntyperäisten aineiden, esimerkiksi henkilöiden, ajatusten ja kulttuurien, nähdään uhkaavan yhtenäistä kansallisvaltiota ja vaarantavan sen olemassaolon. Natiivin määritelmä on kuitenkin aina sosiaalinen konstruktio, jonka sisällöstä ja merkityksistä kamppaillaan yhteiskunnissa. (Mudde 2007, 19.) Nativismi voi käytännön politiikan tasolla ilmetä esimerkiksi hyvinvointisovinismiksi kutsutussa nativistisessa tulkinnassa hyvinvointivaltiosta. Hyvinvointisovinismin mukaan vain syntyperäisten ”omien kansalaisten” tulisi olla oikeutettuja hyvinvointivaltion sosiaaliin etuihin ja kaikki ulkopuoliset pitäisi sulkea pois niiden piiristä. (Mudde 2007, 131–132.)

Kun otetaan huomioon edellä mainitut populististen radikaalioikeistolaisten puolueiden ideologiset taustatekijät, on jokseenkin yllättävää, että vielä 1980-luvulla useat näistä puolueista kannattivat Euroopan integraatiota. Tuohon aikaan esimerkiksi ranskalainen Front National kuului euromyönteisten puolueiden joukkoon. Suunnan käänsi vuonna 1992 solmittu Maastrichtin sopimus, joka muutti EU:n kurssia talou-

dellisesta yhteistyöjärjestöstä poliittisen unionin suuntaan. Tämä nähtiin radikaalioikeistolaisissa puolueissa askeleena kohti EU:n muuttumista ylikansalliseksi hallintojärjestelmäksi ja uhaksi kansallisvaltioiden suvereniteetille. (Mudde 2007, 159–160; McCormick 2008, 61–62.)

Radikaalioikeistolaiset puolueet käsittävät eurooppalaisuuden eräänlaisena metakulttuurina, joka perustuu antiikin kreikkalaisten ja roomalaisten perintöön sekä kristinuskoon. Näkemykset yhteisestä eurooppalaisesta kulttuurista ja traditiosta nousevat esiin erityisesti silloin, kun puolueet haluavat esittää Euroopan yhtenäisenä vastavoimana jollekin ulkoiseksi nähdylle kulttuurivaikutteelle. Vastaavia argumentteja on käytetty esimerkiksi silloin, kun puolueet ovat argumentoineet Turkin EU-jäsenyyttä vastaan. Osa puolueista myös perustelee eurooppalaista yhteistyötä sillä, että Euroopan valtioiden tulisi yhdistyä, jotta Eurooppa olisi tarpeeksi vahva taistelemaan sen väitettyjä ulkopuolisia vihollisia vastaan. Tällaisina vihollisina pidetään radikaalioikeiston piirissä tyypillisesti esimerkiksi islamia. (Mudde 2007, 169–171.)

Populististen radikaalioikeistolaisten puolueiden EU-kritiikki pohjautuu yleensä ajatukseen kansallisvaltioiden ensisijaisuudesta ja suvereniteetista. Nationalistisen ajattelun mukaan ylikansalliset päätöksentekojärjestelmät ovat uhka kansallisvaltioille. Radikaalioikeiston ideologia perustuu tietyn kansallisvaltion etujen ajamiseen, eikä tämä etujen ajaminen voi radikaalioikeiston mukaan toteutua parhaalla tavalla ylikansallisessa kehyksessä. Suvereniteetin ydinasiana pidetään kansallisvaltiokehystä, eli sitä, että valtion asioista päättää ainoastaan sitä asuttava kansa. (Vasilopoulou 2011, 226, 228.) EU puolestaan on ylikansallinen poliittinen yhteisö, joka haastaa ja kyseenalaistaa populistipuolueiden näkemysten pohjana toimivat kansalliset identiteetit ja toimintamallit (Raunio 2011, 203). Nykyisessä Euroopan unionissa radikaalioikeistopuolueet arvostelevat erityisesti liittovaltiokehitystä, eli Euroopan laajuista federalismia. Tällä tarkoitetaan väitettyjä pyrkimyksiä itsenäisten kansallisvaltioiden heikentämiseen ja yhden eurooppalaisen liittovaltion luomiseen. (Mudde 2007, 168.) EU:ta on väitetty myös välineeksi, jolla ulkoiset voimat pyrkivät ottamaan maat hallintaansa ja viemään niiden itsemääräämisoikeuden. EU:ta on syytetty esimerkiksi Yhdysvaltojen projektiksi, jonka tarkoituksena on alistaa Euroopan valtiot amerikkalaisten talutusnuoraan. (Mudde 2007, 161.)

Populistisessa yhteiskunta-analyysissä EU mielletään eliitin projektiksi, jossa vaikutusvaltaa siirretään ylikansallisille eliittiryhmille ja kansan demokraattisen päätöksen ulottumattomiin. Lisäksi integraatiota vastustetaan globalisaatioon, lisääntyvään kansainvälistymiseen ja maahanmuuttoon liittyvillä argumenteilla. Ylikansallisen yhteisön ja rajojen avaamisen katsotaan uhkaavan populististen puolueiden arvostamia kansallisia identiteettejä ja toimintamalleja sekä rapauttavan puolueiden vaalimaa kansallista yhtenäisyyttä. Samalla populistiset puolueet ovat voineet esiintyä vastavoimana EU-myönteisille valtapuolueille. (Raunio 2011, 203.)

Eurokriittisyydestä huolimatta lähes kaikki radikaalioikeistolaiset puolueet kannattavat jonkinlaista eurooppalaista yhteistyötä. Yksinkertaisimmillaan EU halutaan korvata pelkällä vapaakauppasopimuksella. Valtaosa puolueista kannattaa myös rajattua eurooppalaista yhteistyötä, jota tehtäisiin tarkasti määritellyillä politiikan aloilla. Tämä yhteistyö ei kuitenkaan saisi puolueiden mielestä kaventaa maiden itsemääräämisoikeutta. (Mudde 2007, 165.) Yleisimmin puolueet kannattavat Euroopan taloudellista yhteistyötä, mutta ilman yhteisvaluuttaa. Lisäksi radikaalioikeistolaiset puolueet suhtautuvat yleensä myönteisesti Euroopan-laajuiseen puolustusyhteistyöhön. (Mudde 2007, 166–169.)

3.6 Radikaalioikeistolaisen euroskeptismin kolme kategoriaa

Tutkimukseni teoreettisena viitekehyksenä toimii politiikan tutkija Sofia Vasilopouloun kehittämä radikaalioikeistolaisen euroskeptismin jako kolmeen erilaiseen euroskeptisimin tyyppiin. Tutkimukseni toisessa vaiheessa erittelen *Perussuomalainen*-lehdessä esiintyvää euroskeptisismiä tämän luokittelun pohjalta. Vasilopoulou esitteli kolmijaottelun ensimmäisen kerran vuonna 2009 artikkelissaan *Varieties of Euroscepticism: The Case of the European Extreme Right*. Tässä tutkimuksessa käytän kuitenkin jaottelua sen myöhemmässä ja täydennetyssä muodossa, jossa se esiintyy Vasilopouloun vuonna 2011 julkaisemassa artikkelissa *European Integration and the Radical Right: Three Patterns of Opposition*.

Vasilopoulou jakaa radikaalioikeistolaisen euroskeptisen ajattelun kolmeen erilaiseen pääkategoriaan sen perusteella, miten se suhtautuu Euroopan integraatioon ja nykyi-

seen Euroopan unioniin. Jaottelun pohjana Vasilopoulou käyttää neljää Euroopan integraation ulottuvuutta. Nämä ulottuvuudet ovat Euroopan kulttuurinen määritelmä, halukkuus Euroopan laajuiseen yhteistyöhön, EU:n institutionaaliset rakenteet sekä käytännön integraatio ja sen tulevaisuus. (Vasilopoulou 2011, 229–235.)

Euroopan kulttuurisella määritelmällä Vasilopoulou tarkoittaa samaa kuin Mudde (2007, 169–170) puhuessaan eurooppalaisesta metakulttuurista. Tällä viitataan ajatukseen kaikkien Euroopan maiden jakamasta yhteisestä kulttuuripohjasta, jonka osaset jäljitetään antiikin Kreikkaan ja Roomaan sekä kristinuskoon. Käsitys yhteisestä kulttuuritaustasta hyväksytään jopa kaikkein jyrkimmissä radikaalioikeistopuolueissa. (Vasilopoulou 2011, 229)

Euroopan laajuisella yhteistyöllä tarkoitetaan yleistä halukkuutta Euroopan maiden väliseen yhteistoimintaan nimenomaan EU:n puitteissa. Tällaista yhteistyötä vastustavat puolueet eivät siis hyväksy minkäänlaista osallisuutta unionin kontekstissa ja asettuvat näin hyvin lähelle Taggartin ja Szczerbiakin (2008, 8) lanseeraamaa kovaa euroskeptisismiä, eli periaatteellista EU:n vastustusta. Puolueet saattavat kuitenkin kannattaa muita kansainvälisen yhteistyön muotoja, esimerkiksi vapaakauppa-alueita tai vapaaehtoisia valtioiden välisiä sopimuksia. (Vasilopoulou 2011, 230.)

EU:n institutionaaliset rakenteet kattavat nykyisen EU-järjestelmän ja sen instituutiot sekä EU-päätöksenteon. Näitä vastustavat puolueet vaativat radikaaleja reformeja koko järjestelmän rakenteisiin, eivätkä hyväksy EU:n nykyistä organisaatio- tai päätöksentekomallia. Sen sijaan osa puolueista kelpuuttaa unionin institutionaalisen perustan, mutta pyrkii lisäämään kansallisvaltioiden vaikutusmahdollisuuksia nykyjärjestelmän sisällä. (Vasilopoulou 2011, 230–231.)

Käytännön integraatio ja tulevaisuus merkitsevät halua integroida EU-maita tulevaisuudessa entistä tiiviimmin tai edistää eurooppalaisen liittovaltion syntymistä. Tämän ulottuvuuden vastustaminen nähdään edellytykseksi sille, että puolue ylittää voimaan laskea euroskeptisten puolueiden joukkoon. (Vasilopoulou 2011, 231.)

Näiden ulottuvuuksien pohjalta Vasilopoulou muodostaa kolme pääryhmää, jotka etenevät järjestyksessä jyrkästä EU-vastaisuudesta lievempään sen mukaan, kuinka moni näistä ulottuvuuksista puolue vastustaa. Vasilopouloun ryhmät ovat torjuva euroskeptisismi, ehdollinen euroskeptisismi ja neuvotteleva euroskeptisismi. (Vasilopoulou 2011, 229–235.)

Kaikkia Vasilopouloun kolmijaon suhtautumistapoja yhdistää negatiivinen asennoituminen EU:n integraation tiivistämiseen nykyisillä ehdoilla. Kaikki lähestymistavat ottavat lähtökohdakseen suvereenin kansallisvaltion, jonka olemassaoloa unionin yhdentyminen ei saa missään tapauksessa uhata.

Torjuva euroskeptisismi hyväksyy ajatuksen yhteisestä eurooppalaisesta kulttuurista, historiasta ja uskonnollisista piirteistä. Se kuitenkin torjuu periaatetasolla kaiken EU:ssa tapahtuvan yhteistyön ja yhteisen eurooppalaisen politiikan rakentamisen. Tämän ajatussuunnan kannattajat haluavat pitää kaiken päätöksenteon kansallisella tasolla ja vaativat maansa vetäytymistä unionista kokonaan. Torjuvaan euroskeptisismiin liittyy yleensä täyttä kansallista itsemääräämisoikeutta korostava poliittinen diskurssi. Lopullisena tavoitteena on kaiken vallan palauttaminen EU-tasolta takaisin kansallisvaltion päätöksentekokoneistolle. Torjuva skeptisismi korostaa kansallisvaltioiden suvereeniutta, mutta ei kuitenkaan vastusta kaikkea ylikansallista yhteistyötä. Torjuvaa euroskeptisismia edustavat puolueet voivat kannattaa esimerkiksi maidenvälisiä keskinäissopimuksia ja maan kuulumista erilaisiin vapaakauppa-alueisiin. Vasilopouloun mukaan torjuvat euroskeptikot voivat kannattaa esimerkiksi EFTAan liittymistä, sillä talousalue ei ole EU:n kaltainen poliittinen unioni. (Vasilopoulou 2011, 230, 232.)

Ehdollinen euroskeptisismi hyväksyy periaatteessa eurooppalaisen yhteistyön, mutta suhtautuu torjuvasti yhteistyön nykymuotoihin ja sen tiivistämiseen. Vaikka tällaiset puolueet hyväksyvät maan EU-jäsenyyden, ne vaativat radikaaleja muutoksia nykyisiin EU:n institutionaalisiin rakenteisiin ja päätöksentekoon. Näkemyksissä kritisoidaan erityisesti sitä, että jäsenmaiden valtaa on siirretty ylikansallisille instituutioille. Nykyisen EU-politiikan katsotaan vaarantavan kansallisen suvereniteetin. Ylikansallisen yhteistyön tärkeimpänä tavoitteena nähdään oman maan kansallisten etujen tur-

vaaminen. Tästä syystä yhteistyön alueet ja sille toivotut ehdot vaihtelevat erittäin paljon eri maiden ja puolueiden välillä. Ihanteena nähdään valtioliitto, jonka jäsenvaltiot tekevät valtaosan päätöksistä itse ja jossa ylikansallinen päätöksenteko rajoittuu vain muutamille osa-alueille ja toimii konsensushengessä ilman supranationaalisia instituutiorekenteita. Toisin sanoen yhteistyö nähdään toivottavana, mutta nykyisessä EU-järjestelmässä sen katsotaan menneen jo liian pitkälle. Tavoitteena on radikaali EU-järjestelmän reformi, jossa ylikansallisten instituutioiden valtaa rajoitetaan merkittävästi tai ne lakkautetaan kokonaan. Nimensä mukaisesti ehdolliset euroskeptikot haluavat maansa toimivan EU:ssa vain sillä ehdolla, että unionia reformoidaan rankalla kädellä kansallisvaltioiden eduksi. (Vasilopoulou 2011, 232–233, 234.)

Neuvotteleva euroskeptisismi hyväksyy yhdentymisen perusajatukset ja EU:n yhteisen politiikan rakentamisen, mutta kritisoi tiiviimpää integraatiota. Neuvotteleva skeptisismi myöntää, että EU-yhteistyöstä on ollut haittojen lisäksi myös hyötyä jäsenmaille. Näin ollen näitä hyötyjä ja jäsenmaiden vaikutusmahdollisuuksia tulisi vahvistaa nykyisissä instituutioissa. Neuvotteleva skeptisismi pyrkii lisäämään jäsenmaiden mahdollisuuksia valvoa kansallisia etujaan ja neuvotella uusiksi järjestelmän ehtoja nykyisen EU:n sisällä. Neuvotteleva skeptisismi siis hyväksyy suurelta osin myös nykyisen EU:n institutionaaliset rakenteet ja päätöksentekokoneiston. Vaikka neuvotteleva euroskeptisismi kannattaa joiltakin osin yhteistyön lisäämistä rajatuilla alueilla, se torjuu mahdollisen liittovaltiokehityksen ja federalismin. (Vasilopoulou 2011, 233.)

Ehdollinen euroskeptisismi eroaa siis torjuvasta skeptisismistä siten, että sen mukaan kaikkia asioita ei voida ratkoa vain kansallisvaltiotasolla tai kahdensiväisellä yhteistyöllä. Erotuksena neuvottelevasta euroskeptisismistä, ehdollinen euroskeptisismi ei hyväksy nykyisen EU:n institutionaalista järjestelmää, vaan vaatii siihen radikaaleja muutoksia. Neuvotteleva skeptisismi taas hyväksyy pitkän hampain EU:n nykyiset valtuudet ja instituutiot, mutta pyrkii lisäämään kansallisvaltioiden vaikutusvaltaa niiden sisällä. (Vasilopoulou 2011, 234–235.)

3.7 Perussuomalaisten EU-linja ja sen kehitys

Perussuomalaisten asema suhteessa Euroopan radikaalioikeistolaisiin puolueisiin ei ole yksiselitteinen. Perussuomalaisten syntyhistoria ja poliittinen perintö nojaavat vennamolaiseen agraaripopulismiin, joka sijoittuu lähinnä poliittiseen keskustaan. Puolueen juuret ovat siis populistisessa protestiliikkeessä, kun taas monet eurooppalaiset radikaalioikeistopuolueet ovat syntyneet äärioikeiston piirissä. Talouslinjauksiltaan perussuomalaiset on aina ollut keskustavasemmistolainen. Lisäksi perussuomalaisten retoriikka ja esiintyminen on ollut maltillista verrattuna lukuisiin muihin eurooppalaisiin radikaalioikeistopuolueisiin. (Arter 2010, 500–501.)

Toisaalta perussuomalaisten ideologiasta löytyy paljon yhtymäkohtia eurooppalaiseen populistiseen radikaalioikeistoon. Poliitiikan tutkija David Arterin (2010, 500–501) mukaan puolue on omaksunut lukuisia radikaalioikeistolaisia teemoja lievemässä muodossa osaksi politiikkaansa. Arterin mukaan perussuomalaisten ideologia on yhdistelmä perinteistä konservatismia, sosiokulttuurista autoritaarisuutta ja nativismia. Puolue näkee kansakunnan ja valtion yhtenäisyyden positiivisena asiana ja samalla olettaa kansallisvaltioihin perustuvan poliittisen järjestelmän luonnolliseksi hallintomuodoksi. Puolueen nativistinen ja suomalaisuutta korostava ajattelu tekee Arterin mukaan perussuomalaisista pohjimmiltaan radikaalioikeistolaisen puolueen. Toisaalta useat muut suomalaiset politiikan tutkijat ovat pitäneet perussuomalaisia populistisena keskustavasemmistolaisena puolueena, eivätkä ole laskeneet sitä osaksi radikaalioikeistoa. (Arter 2010, 501–503.)

Vaikka perussuomalaisten määrittely radikaalioikeistolaiseksi puolueeksi on jokseenkin kiistanalainen, puolue on itse korostanut populistisuutta ja eurokriittisyyttä aina SMP:n ajoilta asti (Ruostetsaari 2011, 109; Perussuomalaiset 2011). Perussuomalaisten syntyhistoria ja puolueen sosiaali- ja talouspoliittiset linjaukset eroavat tietyiltä osin tyypillisistä eurooppalaisista radikaalioikeistolaisista puolueista, mutta perussuomalaisten esittämä eurokritiikki on hyvin samanlaista kuin populististen radikaalioikeistopuolueiden vastaava (Raunio 2011, 213). Tästä syystä Vasilopouloun kolmijako soveltuu *Perussuomalainen*-lehdessä esiintyvän euroskeptisimin erittelyyn ja analyysiin.

Euroopan unioniin perussuomalaiset ovat suhtautuneet johdonmukaisen kriittisesti. Myös puolueen edeltäjä SMP oli kristillisdemokraattien edeltäjän, kristillisen liiton, lisäksi ainoa eduskuntapuolue, joka asettui vastustamaan Suomen EU-jäsenyyttä kansanäänestyksessä vuonna 1994. (Raunio 2011, 198, 205.)

Ylipäättään suomalaiset suhtautuvat Euroopan integraatioon varauksellisemmin kuin Euroopan unionin kansalaiset keskimäärin (Raunio 2007, 137–138). Vuoden 1994 jäsenyykskansanäänestyksessä vain 56,9 prosenttia, eli vähän yli puolet, suomalaisista kannatti jäsenyyttä. Useat puolueet ja näiden kannattajat jakautuivat äänestyksessä kahtia, esimerkiksi vihreät tai vasemmistoliitto eivät ottaneet kansanäänestysvaiheessa ollenkaan kantaa jäsenyyteen. (Paloheimo 2000, 53–57.) Lisäksi Suomessa vallitsevat mielipide-erot puolueiden kannattajien ja puolueiden virallisten linjojen välillä suhteessa EU-integraatioon ovat unionin jäsenmaiden suurimpia. Suomen puolueet ja poliittinen eliitti suhtautuvat Euroopan integraatioon huomattavasti myönteisemmin kuin äänestäjät. (Mattila & Raunio 2006, 438.) Integraatiovastaisten puolueiden aiemmin heikkoa vaalimenestystä Suomessa voidaan näiden tietojen valossa pitää jokseenkin yllättävänä (Raunio 2011, 197).

Perussuomalaiset on ainoa puolue, joka on pyrkinyt nostamaan EU-kielteisyyttä vaalien agendalle (Raunio 2011, 199). Integraation vastustamista voidaan pitää osana populistista strategiaa, jolla pyritään erottautumaan integraatiota kannattavista valtapuolueista (Taggart 1998, 382). Jakautuneista mielipiteistä huolimatta käytännön EU-politiikkaa on tehty Suomessa pitkään konsensushengessä, ja siitä on vallinnut laaja yksimielisyys. Tähän ovat vaikuttaneet esimerkiksi enemmistöhallitusten perinne ja korporatistinen poliittinen kulttuuri, jossa etujärjestöillä on merkittävä asema. (Raunio 2006, 46.) Perussuomalaiset ovat ottaneet tämän konsensushakuisuuden maalitaulukseen. Puolue on hyökännyt ”ulkopuolisena” valtapuolueiden yhteistyötä vastaan ja esittänyt yhteistyön johtaneen ”yhden totuuden politiikkaan” EU-kysymyksissä. (Arter 2010, 489–490; Raunio 2011, 205.) Näin perussuomalaiset ovat pyrkineet asemoimaan itsensä ainoaksi puolueeksi, joka tarjoaa vaihtoehdon Suomen nykyiselle EU-politiikalle.

Perussuomalaisten Eurooppa-politiikkaa tutkineen Tapio Raunio (2011, 205.) mukaan perussuomalaisten puolueohjelmien EU-osiot ovat toistaneet samoja teemoja

puolueen perustamisesta lähtien. Vaalikannatuksen nousun myötä ohjelmat ovat kuitenkin monipuolistuneet ja yksityiskohtaistuneet. Puolueohjelmien analyysin perusteella Raunio jakaa perussuomalaisten EU-kritiikin kolmeen pääteemaan: EU:n asemaan elitistisenä byrokratiana, kansallisen EU-politiikan kritiikkiin ja integraation maahanmuuttoa lisäävään vaikutukseen. (Raunio 2011, 205.)

Elitistisen byrokratian kritiikki pohjautuu näkemykseen, jonka mukaan ylikansallinen demokratia on mahdottomuus. Tällä perusteella EU määritellään eliitin projektiksi, jonka tarkoituksena on keskittää valtaa demokraattisilta kansallisvaltioilta eliiteille ja suuryrityksille. Integraatio ei siis ole kansalaisten, vaan institutionaalisten toimijoiden ja ylikansallisen pääoman etujen mukaista. Tältä osin perussuomalaisten EU-kritiikissä on yhtymäkohtia vasemmistopuolueiden kannanottoihin, joiden mukaan EU:ta kehitetään liikaa markkinoiden ja pääoman ehdoilla. Samalla perussuomalaiset kantavat huolta siitä, miten lisääntynyt integraatio vaikuttaa suomalaiseen hyvinvointivaltionmalliin. (Raunio 2011, 206–208.)

Kritiikki kohdistuu myös konkreettiseen unionihallinnon toteutukseen. Tiivistyvän integraation esitetään johtavan väistämättä ”mammuttimaiseen byrokratiaan ja tehottomuuteen”, joka vie järjestelmää kohti sen vääjäämätöntä kaatumista. Unionin ennustetaan sortuvan ajan myötä omaan mahdottomuuteensa. (Raunio 2011, 206–207.)

Kansallisen EU-politiikan kritiikki kohdistuu erityisesti puolueiden valtaeliittiin, joka ei perussuomalaisten mielestä ole puolustanut Suomen etuja EU:ssa riittävän tehokkaasti. Suomen päättäjien esitetään mielitelevän ja nöyristelevän EU-eliittiä ja tästä syystä noudattavan orjallisesti EU:n antamia käskyjä. Perussuomalaisten mielestä kansalliset edut pitäisi asettaa kaikessa EU-päätöksenteossa etusijalle, ja Suomen tulisi torjua kaikki ”vahingollisiksi tai liian kalliiksi” katsotut päätökset. Samasta syystä puolue on vastustanut myös määräenemmistöpäätösten lisäämistä EU:ssa, koska ”pienten kansojen veto-oikeus EU:n päätökseen on säilytettävä”. Käytetyssä retoriikassa korostetaan Suomen asemaa EU:n nettomaksajana ja EU-politiikan vaikutusta suomalaiseen maatalouteen ja maaseudun elinvoimaisuuteen. (Raunio 2011, 208–210.)

Perussuomalaisten puolueohjelmissa EU:n integraation esitetään lisäävän maahanmuuttoa, joka muodostaa uhan kansalliselle kulttuurille ja yhteisöllisyydelle. Maahanmuuttoon liitetään vahvoja uhkakuvia yhteiskunnallisista ongelmista ja rikollisuudesta. Maahanmuuton nähdään myös uhkaavan pohjoismaisen hyvinvointivaltion tulevaisuutta. Perussuomalaiset vaativat, että jokaisen EU:n jäsenmaan tulisi päättää omasta maahanmuuttopolitiikastaan. (Raunio 2011, 211–212.)

Raunion (2011, 213) mukaan perussuomalaisten EU-kritiikki on pitkälti samansuuntaista kuin muiden populististen tai radikaalioikeistolaisten puolueiden vastaava. Huomionarvoista on kuitenkin se, ettei puolue ole missään vaiheessa vaatinut suoranaisesti eroa EU:sta tai euroalueesta. Vuoden 2007 ja 2011 eduskuntavaaliohjelmissa eroamisesta esitetään ehdollisia vaatimuksia. (Raunio 2011, 213). Nämä vaatimukset eivät kuitenkaan ole vaalien jälkeen nousseet keskusteluun, eikä niitä ole varsinaisesti edistetty.

4. Tutkimusaineisto ja menetelmät

4.1 Tutkimusaineisto: *Perussuomalainen*-lehti

Perussuomalainen on perussuomalaiset rp:n julkaisema poliittinen lehti, joka ilmestyy kerran kolmessa viikossa (Perussuomalaiset 2014a). Lehti on puolueen pää-äänenkantaja, ja se toimitetaan ilmaiseksi jokaiselle perussuomalaisten jäsenelle (Perussuomalaiset 2014b). Vuodesta 1996 ilmestyneen *Perussuomalaisen* painos on nykyisin noin 30 000–50 000. Tarkkoja tietoja lehden levikistä tai lukijamäärästä ei ole saatavilla, sillä *Perussuomalainen* ei kuulu virallisiin levikki- tai lukijamäärätutkimuksiin eikä verkkolehden osalta TNS Metrixin kävijämäärämittaukseen. (Salomaa 2013.)

Vuoden 2011 vaalivoiton seurauksena perussuomalaisten viestintätuki kasvoi 3,5 miljoonaan euroon vuodessa. Vuonna 2012 *Perussuomalaisen* vastaavaksi päätoimittajaksi nimitettiin Matias Turkkila, joka tunnettiin aikaisemmin maahanmuuttokriittisen *Hommaforumin* perustajana. Samalla *Perussuomalaisessa* aloitettiin lehtiudistus, jossa lehteä muutettiin aikakauslehtimäisemmäksi, sen ilmestymiskertoja lisättiin, leh-

den verkkosivut uusittiin ja toimitus- ja avustajakuntaa kasvatettiin. Uudistuksen jälkeen lehden ja verkkosivuston budjetti on noin miljoona euroa. (Yle uutiset 2012). Turkkilan mukaan uudistuksen tavoitteena oli siirtää lehden sisällön painopistettä ”järjestölehdessä poliittisen aikakauslehden suuntaan”. Omaa asemaansa *Perussuomalaisen* vastaavana päätoimittajana Turkkila on kuvannut ”melko uniikiksi yhdistelmäksi puolueaktiivia, toimittajaa, toimituksen esimiestä, yhdistys- ja yritystoimijaa, sekä ohjelmistoarkkitehtia”. (Marttinen 2012.)

Vuonna 2013 Tampereen yliopiston viestinnän, median ja teatterin yksikköön tekemässäni mediakulttuurin ja viestinnän oppiaineen kandidaatin tutkielmassa tarkastelin kilpailevien puolueiden representaatioita *Perussuomalainen*-lehdessä vuoden 2011 eduskuntavaalijulkisuudessa. Vuonna 2011 lehden päätoimittajana toimi Harri Lindell. Tuolin *Perussuomalaisen* sisältö painottui puolue toimijoiden laatimiin mielipiteellisiin kirjoituksiin. Uutisaineistoa lehdessä oli niukasti. Lehden rakenne vaihteli numerosta toiseen, eikä mielipiteellistä aineistoa ja uutisaineistoa eroteltu lehdessä selvästi toisistaan. (Hiltunen 2013, 17.)

Vuoden 2012 lehti uudistuksen jälkeen *Perussuomalainen* muistuttaa rakenteeltaan enemmän perinteistä sanomalehteä, jossa on osastojako, vakiopalstoja ja selvempi erottelu uutisaineiston ja mielipiteellisten journalististen lajityyppien välillä.

Perussuomalainen on leimallisesti puoluelehti. Jukka Holmberg (2004, 93) määrittelee puoluelehden julkaisuksi, jolla on tiiviit suhteet puolueeseen niin omistuksen, hallinnon, rahoituksen kuin henkilösuhteiden kautta. Pää-äänenkannattajalehdissä puolue taustan on sallittu näkyä esimerkiksi uutisten näkökulmissa ja otsikoinnissa. Lähtökohtana on usein asioiden tarkasteleminen tietyn puolueen näkökulmasta ja taustapuolueen tukeminen uutisilla ja kannanotoilla. Näkökulman valintaan liittyy myös se, ketkä lehdessä pääsevät ääneen. Puoluelehdet kysyvät ja julkaisevat yleensä oman puolueensa edustajien mielipiteitä. (Holmberg 2004, 93, 112.) Taustapuolueen tukeminen näkyy lehdissä myös suhtautumisessa kilpaileviin puolueisiin. Holmbergin (2004, 131) mukaan: ”Puoluelehdet suosivat omaa puoluetta sekä määrällisesti että laadullisesti. Vastaavasti poliittisia vastustajia vieroksutaan joko kertomalla heistä suhteellisen paljon kielteisissä yhteyksissä tai kirjoittamalla heistä hyvin vähän”.

Suomalaisia järjestölehtiä tutkineen Olli Kariniemen mukaan tällaisilla lehdillä on kaksoisrooli sekä yhteisön edustajana julkisuudessa että yhteisön omana julkisuutena. Lehdet pyrkivät tuomaan yhteisön tärkeinä pitämiä asioita julkisuuteen ja yleisön tietoisuuteen ja vaikuttamaan tätä kautta ympäröivään yhteiskuntaan. Samanaikaisesti ne tarjoavat tilaa yhteisön sisällä käytävälle keskustelulle. (Kariniemi 2010, 65–66.)

Koska *Perussuomalainen* on ensisijaisesti puolueen jäsenille suunnattu lehti, siinä esiintyvät representaatiot voidaan laskea niin sanottuihin emansipoituihin representaatioihin. Nämä representaatiot ovat vallitsevia käsityksiä rajatun ryhmän keskuudessa, mutta ne eivät ole hegemonisessa asemassa yhteiskunnassa. Jorma Anttilan (2007, 21) mukaan: ”Emansipoidut representaatiot ovat tulosta alaryhmien tietojen tai ideoiden leviämisestä. Alaryhmät työstävät asioista omat versionsa ja jakavat ne toisten kanssa”.

Sosiaalisilla representaatioilla tarkoitan tässä tutkielmassa samaa kuin Anttila (2007, 22–28.): Ne ovat ihmisten yhteisiä tulkintoja, joilla pyritään rakentamaan siltaa yksilöllisten ja sosiaalisten maailmojen välille. Näin ollen ne liittyvät kiinteästi yhteisölliseen identiteettiin. Kollektiivinen identiteetti on jaettu tulkinta maailmasta, ja kollektiivisten poliittis-atteellisten identiteettien perustaksi voidaan valita monenlaisia samankaltaisuuksia ja erontekoja. (Anttila 2007, 22–28.) Kariniemen (2010, 46) mukaan järjestölehden odotetaan kertovan maailmasta edustamansa yhteisön arvojen mukaisesti ja piirtävän näiden arvojen pohjalta rajaa yhteisöön kuuluvien ja siihen kuulumattomien välille.

4.2 Aineiston rajaukset

Tutkimusaineistoni olen kerännyt kahdestatoista vuosina 2013–2014 julkaistusta *Perussuomalainen*-lehdestä. Ensimmäinen näistä lehdistä ilmestyi 6.9.2013 ja viimeinen 12.5.2014. Rajaan aineistosta pois *Perussuomalaisen* eurovaalien alla julkaiseman ylimääräisen erikoislehden *EU-numeron*, sillä lähes poikkeuksetta kaikki sen journalistinen aineisto on julkaistu aikaisemmin sitä edeltävissä lehdissä. Aineistoni kattaa vuoden 2014 europarlamenttivaalien julkisuuden ensimmäisten ehdokasesittelyjen julkaisusta viimeiseen ennen vaaleja ilmestyneeseen lehteen.

Keskityn tutkimuksessani *Perussuomalainen*-lehden uutissisältöön ja mielipiteellisiin journalistisiin juttutyyppeihin, esimerkiksi pääkirjoituksiin, kannanottoihin ja kolumneihin. Tarkastelun ulkopuolelle rajaan järjestötoiminnasta kertovat lehtijutut, mainokset ja lehden varsinaisen mielipidepalstan. Jätän huomiotta myös useampaan kertaan lehdessä julkaistun puolueen varsinaisen eurovaaliohjelman.

Perustelen rajaukset sillä, että tutkin lehden journalistista aineistoa. Yleisönosasto ja mainokset eivät sisälly tähän kategoriaan. Koska lähtökohtani on tekstuaalinen sisällysanalyysi, rajaan tarkastelun ulkopuolelle myös lehden kuvituksen ja taiton.

Koska tarkastelen EU:n, euron ja EU-politiikan representaatioita sekä euroskeptismin rakentumista *Perussuomalainen*-lehdessä, luen tutkimusaineistooni kuuluvaksi kaikki sellaiset journalistiset jutut, joissa riittävän eksplisiittisesti käsitellään Euroopan unioniin, euroon tai Euroopan yhdentymiseen liittyviä teemoja. Esimerkiksi kotimaan politiikasta tai järjestötoiminnasta kertovat jutut rajaan ulos tutkimusaineistosta, sillä ne eivät ole olennaisia tutkimusteemani kannalta.

Lopullinen tutkimusaineistoni koostui 114:stä asettamani kriteerit täyttävästä lehtijutusta. Lehtijutuista otetut esimerkit ja sitaattit on tutkielman analyysiosiossa merkitty suluissa olevilla numeroilla, jotka viittaavat liitteessä olevan havaintomatriisiin juoksevaan numerointiin (Liite 1).

4.3 Tutkimuksen metodologia

Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä käytän Sofia Vasilopouloun hahmottelemaa radikaalioikeistolaisen euroskeptisen ajattelun kolmijakoa. Tämän lisäksi tulkintani nojaavat poliittisen populismin tutkimukseen. Lähtökohtana toimii aikaisemman tutkimuksen pohjalta rakennettu ja tutkielman teoriaosiossa esitelty kuvaus populismille tyypillisistä näkemyksistä ja elementeistä, joihin populististen teemojen esiintymistä aineistossa voidaan reflektoida.

Tieteenfilosofiselta lähestymistavaltaan tutkimukseni edustaa sosiaalista konstruktio-nismia. Konstruktionistisen ajattelutavan lähtökohta on, että ihmisellä ei ole pääsyä ”puhtaaseen” todellisuuteen, vaan todellisuus merkityksellistetään aina kielen

avulla. Näin ollen mikä tahansa tietokokonaisuus voi muuttua osaksi sosiaalisesti hyväksyttyä todellisuutta. Kieli ei vain kuvaa todellisuutta, vaan aktiivisesti rakentaa sitä. Konstruktionistinen kielikäsitteitys tekee siis turhiksi kysymykset siitä, ovatko esitykset totta tai vastaavatko ne todellisuutta. Tutkijan tehtävä on tutkia sellaista ainesta, jota pidetään tietona jossain subjektiivisessa todellisuudessa riippumatta siitä onko se perimmäisesti paikkansapitävää tai virheellistä. Koska ”puhtaaseen” todellisuuteen ei ole pääsyä, tutkimuksen keskiöön nousee eri esitysten välinen suhde. (Berger & Luckmann 1966, 13; Eskola & Suoranta 1998, 195.) Subjektiivinen todellisuus tarvitsee säilyäkseen uskottavuusrakenteen, eli todellisuuden ylläpidon edellyttämiä sosiaalisia prosesseja (Berger & Luckmann 1966, 174–175).

Representaatiot voidaan nähdä tällaisina uskottavuusrakenteeseen liittyvinä sosiaalisina prosesseina. Representaation käsitteellä on haluttu korostaa, ettei media vain presentoi, eli esitä tai heijasta, ympäröivää todellisuutta. Representaation käsite viittaa siihen, että mediaesitykset muotoilevat todellisuutta uudelleen esittämällä kohteensa tietystä näkökulmasta ja tietyssä valossa. Kohde esitetään aina jonkinlaisena, ja tämän kuvan välittämiseksi tehdään aktiivisesti valintoja. Mediaesitykset eivät siis heijasta todellisuutta, vaan aktiivisesti tuottavat uusia merkityksiä sosiaaliseen todellisuuteen. (Hall 2013a, 2–5.) En ota tutkimuksessani kantaa tutkimieni esitystapojen todenmukaisuuteen tai osuvuuteen. Ne ovat osa tietyn ryhmän jakamaa sosiaalista todellisuutta ja konstruktivistisesti totta tämän ryhmän näkökulmasta.

Representaatiot liittyvät myös politiikkaan ja ihmisten arvoista käytävään kamppailuun. Yhteiskunnassa taistellaan jatkuvasti määrittelyvallasta ja hegemonisista merkityksistä. Representaatioiden tuottajalla on valtaa merkityksellistää todellisuus haluamallaan tavalla. (Hall 2013a, 32–35.) Myös *Perussuomalainen*-lehden representaatiot ovat osa mediassa ja laajemmin kulttuurissa käytävää merkityskamppailua. Vakiintuneet hegemoniset merkitykset luovat pohjan gramscilaisen ”terveen järjen” ja itsensäselvyyksien syntymiselle. Tällöin tietty ulkoinen esitystapa on muuttunut niin hallitsevaksi, että subjektin tietoisuus sen konstruktioiluonteesta hämärtyy ja representaatio muuttuu ”tosiasiaksi”. Subjekti siis sisäistää alun perin ulkoapäin tulleen esityksen osaksi omaa sosiaalista todellisuuttaan. (Gramsci 1979, 31–33.)

Identiteetti vaikuttaa merkittävästi siihen, miten ihmiset kokevat ja merkityksellistävät representaatioita (Hall 2013a, 7–10). Median representaatiot myös tarjoavat lähtökoh-
tia erilaisten identiteettien rakentamiseen: vastaanottajat saavat niistä raaka-ainetta ar-
vomaailmansa muotoiluun ja peilaavat tiedostamatta itseään median kautta. Identitee-
tin perusta on reflektiossa, eli identiteettiä rakennetaan suhteessa ympäröivään todelli-
suuteen ja sen representaatioihin. (Hall 2013a, 39–40; Herkman 2001, 232 – 233.)

Representaatioilla on *Perussuomalainen*-lehdessä eräänlainen kaksoisrooli. Niiden
avulla sekä erottaudutaan muista identiteeteistä että samanaikaisesti luodaan määrä-
tynlaista kuvaa perussuomalaisuudesta suhteessa niihin.

4.4 Tutkimusmenetelmät

Tutkimukseni on empiirinen laadullinen tutkimus, jossa käytän tutkimusmenetelminä
representaatioanalyysia ja teorialähtöistä sisällönanalyysia.

Tutkimusmenetelmänä sisällönanalyysi on tekstianalyysia, johon kuuluu karkeasti
kolme eri vaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa aineisto redusoidaan, eli pelkistetään.
Käytännössä tämä tarkoittaa tutkimusteeman kannalta olennaisten aineistohavaintojen
kirjaamista. Tekstimassasta on ensin eriteltävä tutkimusteeman kannalta olennaiset ai-
heet. Tämän jälkeen pelkistetty aineisto klusteroidaan eli ryhmitetään. Samankaltaiset
ainekset ja toistuvat ilmiöt sekä ominaisuudet ryhmitellään yhteen, ja näistä muodos-
tetaan vielä laajempia pääluokkia. Viimeinen vaihe on abstrahointi, eli teoreettisten
käsitteiden luominen luokittelun pohjalta. Abstrahoinnissa empiirinen aineisto liite-
tään teoreettisiin käsitteisiin ja tutkija tekee johtopäätöksiä havaintojen merkityksestä.
Prosessin aikana alkuperäinen aineisto siis hajotetaan osiin, jotka käsitteellistetään ja
kootaan uudestaan uudennlaiseksi kokonaisuudeksi. Analyysia tehdään samanaikaisesti
jokaisessa tutkimusprosessin vaiheessa. (Sarajärvi & Tuomi 2002, 100–115 ; Alasu-
tari 1999, 40–43; Eskola & Suoranta 1998, 176.)

Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa tekemäni representaatioanalyysi on aineisto-
lähtöistä. Aineistolähtöisessä analyysissä tutkimusaineiston analyysiyksiköt eivät ole
etukäteen sovittuja tai harkittuja, eli tutkija voi lähteä liikkeelle ilman ennakkoasetta-
muksia tai määritelmiä. (Eskola & Suoranta 1998, 19–20.) Näin teoria ja luokitukset

rakentuvat empiirisestä aineistosta käsin, ikään kuin alhaalta ylös. Tästä syystä tekemäni aineistolähtöinen analyysi on hypoteesitonta: tarkoituksena ei ole todistaa tiettyä hypoteesia aineiston avulla, vaan pikemminkin muodostaa hypoteesi sen pohjalta. Menetelmä sopii hyvin strukturoimattoman aineiston analyysiin, sillä tarkoituksena on luoda tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Hajanainen aineisto tiivistetään ja ryhmitellään uudestaan, jotta siitä voidaan tehdä selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä. (Sarajärvi & Tuomi 2002, 97–98, 105, 110.) Representaatioanalyysin tapauksessa tutkitaan sitä, millainen kuva tietystä asiasta tai ilmiöstä rakentuu aineiston mediaesitysten kautta. Mitkä taustatekijät selittävät valittuja representatioita? Ovatko aineiston representaatiot yhteneviä, vai voidaanko niissä havaita eroja tai ristiriitoja?

Tutkimuksen toisessa vaiheessa siirryn aineistolähtöisestä analyysistä teorialähtöiseen analyysiin. Teorialähtöisessä analyysissä aineistoa lähestytään tutkijan valitseman teorian näkökulmasta. Teorialähtöinen analyysi nojaa aina tietyn auktoriteetin ajatteluun, eli analyysiä ohjaa aikaisemman tiedon pohjalta luotu valmis kehys. Analyysin tarkoituksena on aikaisemman tiedon testaaminen uudessa kontekstissa, eli tietyn teorian soveltaminen uudenlaiseen aineistoon. Analyysin tarkoituksena on siis kokeilla, tukeeko aineisto teorian väittämiä tai asettuuko se siististi teorian luomiin kategorioihin. (Sarajärvi & Tuomi 2002, 99–100.) Tutkimuksen toisessa vaiheessa lähestyn siis keräämäni ja analysoimaani lehtiaineistoa Vasilopouloun euroskeptismin kolmijaotteen kautta. Tässä yhteydessä tarkastelen sitä, miten Vasilopouloun luokittelu soveltuu tutkimusaineiston kategorisointiin, ja millaisia johtopäätöksiä aineistosta voidaan Vasilopouloun teorian valossa tehdä. Lopullisena tavoitteena on perustellusti selvittää, minkä tyyppistä euroskeptisismiä *Perussuomalainen*-lehdessä esiintyy ja miten näitä ajatuksia tuodaan esille. Nouseeko tietty euroskeptismin tyyppi hallitsevaksi, vai ovatko esitetyt ajatukset radikaalisti erilaisia tai ristiriitaisia?

Tutkimukseni on kaksivaiheinen. Perustelen kaksivaiheisuuden näiden kahden tutkimusmenetelmän erilaisilla lähtökohdilla ja sillä, että ne tukevat olennaisilta osin toisiaan. Representaatioanalyysi on aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, jossa hajanaisen aineiston olennaiset elementit kerätään, luokitellaan ja ryhmitellään uudestaan yleiseen ja tiiviiseen muotoon, jotta niistä voidaan tehdä tutkimusteeman kannalta relevantteja johtopäätöksiä. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi on hypoteesitonta, joten se soveltuu

määrättyyn tutkimusteemaan liittyvien havaintojen kokoamiseen ilman ennakko-oletuksia. (Eskola & Suoranta 1998, 19–20; Sarajärvi & Tuomi 2002, 97–98, 105, 110.) Teorialähtöinen analyysi puolestaan nojaa aina aikaisemman tiedon pohjalta luotuun valmiiseen kehykseen. Tämä kehys muodostaa tavallaan eräänlaisen hypoteesin, jota koetellaan aineiston avulla. Koska hypoteesitonta sisällönanalyysiä ja teoreettiseen hypoteesiin nojaavaa teorialähtöistä analyysiä on mahdotonta yhdistää samaan tutkimuskysymykseen, ne on parasta käsitellä tutkimuksessa kaksivaiheisesti ja erillään toisistaan. Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa tekemäni aineiston analyysi ja luokittelu luovat pohjan toisen vaiheen teorialähtöiselle tarkastelulle, sillä aineisto on valmiiksi tiiviissä ja käyttökelpoisessa muodossa. Tämä puoltaa tutkimusmetodien esiintymistä rinnakkain ja valitsemassani järjestyksessä. (Sarajärvi & Tuomi 2002, 99–100.)

4.5 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymys 1: Millaisia representaatioita Euroopan unionista *Perussuomalainen*-lehden journalistisissa juttutyypeissä esitetään? Miten perussuomalaisten populistinen aatepohja näkyy näissä representaatioissa?

Käytän tutkimusmetodina representaatioanalyysia. Tutkin aineistosta löytyviä viittauksia Euroopan unioniin, yhteisvaluutta euroon ja EU-politiikkaan. Nämä viittaukset voivat olla eksplisiittisiä tai jossain määrin epäsuoria ja vihjailevia. Tarkastelen EU-teemojen esittämistä yksittäisten sanavalintojen, asiayhteyksien ja ajatuskokonaisuuksien tasolla. Kiinnitän huomiota siihen, millaisia määreitä Euroopan unioniin liitetään, millaisiin asiayhteyksiin se ajatuksen tasolla kytketään ja millainen on näiden vaikutuksesta syntyvä kokonaiskuva. Analyysissäni selitän näitä havaintoja ja niiden taustalla olevaa ajattelua tukeutumalla perussuomalaisten populistiseen aatepohjaan. Luokittelen havaintoni laajempien yläkäsitteiden alle. Tekemäni päätelmät perustelen viittaamalla suoraan lehtitekstistä otettuihin sitaatteihin. Näitä sitaatteja käytän sekä perusteluna esittämilleni tulkinnoille että aineistoa kuvaavina esimerkkeinä (Eskola & Suoranta 1998, 176).

Tutkimuskysymys 2: Minkä tyyppistä euroskeptisismiä *Perussuomalainen*-lehden journalistisissa juttutyypeissä esiintyy? Onko aineistosta syntyvä kokonaiskuva yhtenäinen, vai voidaanko siinä havaita eroavaisuuksia tai ristiriitoja?

Selvitän teorialähtöisen sisällönanalyysin keinoin sitä, minkä tyyppistä euroskeptisismiä *Perussuomalainen*-lehdessä esiintyy. Nojaudun tarkastelussani Sofia Vasilopouloun euroskeptisismien kolmijakoon, joka jakaa euroskeptisismien ilmenemismuodot torjuvaan, ehdolliseen ja neuvottelevaan euroskeptisismiin. Erottelen *Perussuomalainen*-lehdessä esiintyvää euroskeptisismiä tämän kolmijaon pohjalta ja tarkastelen sitä, nouseeko joku euroskeptisismien tyypeistä selvästi hallitsevaksi. Samalla kiinnitän huomiota siihen, miten yhdenmukaista lehtiaineiston euroskeptisismi on. Löytyykö aineistosta esimerkiksi ristiriitoja tai sellaisia kiistakysymyksiä, jotka kirvoittavat kannottoja puolesta ja vastaan? Myös tässä tutkimuksen vaiheessa perustelen tekemäni tulkinnat käyttämällä suoria sitaatteja lehtiaineistosta. Analyysin lopuksi arvioin sitä, miten ilmaisuvoimainen Vasilopouloun kolmijako on kyseisen aineiston erittelyssä.

5. Aineiston analyysi

5.1 Euroopan unionin representaatiot

Käsittelen aineistossani esiintyviä Euroopan unionin representaatioita seitsemän eri alaotsikon alla. Nämä kategoriat olen luonut teoreettisen sisällönanalyysin metodiin kuuluvan klusteroinnin eli ryhmittelyn pohjalta. Aluksi ryhmittelin tutkimusteemaan liittyvät aineiston samankaltaiset ja toistuvat ainekset ja ilmiöt yhteen. Tämän jälkeen loin näiden ryhmien pohjalta vielä laajempia pääluokkia, eli temaattisia kokonaisuuksia. Kategoriat ovat siis syntyneet aineistolähtöisesti. (Sarajarvi & Tuomi 2002, 100–115; Alasuutari 1999, 40–43; Eskola & Suoranta 1998, 176.) Luokittelu on lähes välttämätön työvaihe tutkimuksessa, sillä kyse strukturoimattomasta, eli yhteismitattomasta, tutkimusaineistosta. Aineisto sisälsi lukuisia eri journalismin lajityyppejä ja tyyllilajeja edustavia tekstejä, eivätkä tekstit käsitelleet kerrallaan vain yhtä rajattua teemaa. Hajanainen aineisto täytyi siis ensin tiivistää ja ryhmitellä uudestaan, jotta siitä oli mahdollista tehdä tutkimusteeman kannalta olennaisia johtopäätöksiä (Sarajarvi & Tuomi 2002, 97–98, 105, 110.) Aineiston pohjalta luomani kategoriat ovat järjestyksessä:

- 1) Kriisiytynyt unioni
- 2) Itseään ruokkiva eliitin projekti
- 3) EU ja demokratia
- 4) Kansallisvaltio vastaan liittovaltio
- 5) Sääntely ja byrokratia
- 6) Kansainvälisyys ja identiteetti
- 7) Euro ja EU-talous

On tärkeää huomata, että tämä luokittelu on pohjimmiltaan kuitenkin vain apuväline aineiston jäsentämiseen. Yhdessä nämä teemat muodostavat tietyn peruslogiikan mukaan rakentuneen selityksen siitä, mikä EU on, miten se toimii käytännössä ja mihin suuntaan se on kehittymässä. Alaotsikoiden alla käsiteltävät asiat kytkeytyvät laajan kokonaisuuden tasolla toisiinsa, ja samassa lehtijutussa esiintyi usein rinnakkain tai limittäin useita näistä teemoista. Esimerkiksi käsitykset kansallisvaltioiden roolista ja demokratiasta liittyvät lehtiteksteissä yleensä kiinteästi yhteen, sillä populistisissa tulkinnoissa demokratian nähdään usein toteutuvan parhaalla tavalla suvereenien kansallisvaltioiden kontekstissa. Perustelen tutkimusongelman kannalta olennaisten aiheiden käsittelyn abstrahoituina temaattisina kokonaisuuksina tämän lähestymistavan mahdollistamalla analyttisellä selkeydellä. Analyysini painottaa samaa ilmiötä edustavaksi määrittelemieni aineiston osien muodostamia ajatuskokonaisuuksia esimerkiksi niiden alkuperäisen journalistisen kontekstin sijaan. (Eskola & Suoranta 1998, 182, 197; Alasuutari 1999, 40–41.)

Representaatioiden analyysissä tukeudun perussuomalaisten populistiseen aatepohjaan, eli selitän aineistossa esiintyviä representaatioita ja niiden taustalla olevaa ajattelua populistiselle yhteiskunta-analyysille tyypillisten ajatuskulkujen kautta. Tässä vaiheessa siis liitän empiirisen aineiston teoreettisiin käsitteisiin ja teen teoriapohjaan tukeutuen perusteltuja johtopäätöksiä havaintojen merkityksestä. (Sarajarvi & Tuomi 2002, 100–115.)

5.2 Kriisiytynyt unioni

Euroopan unionin ja yhteisvaluutta euron esitetään *Perussuomalainen*-lehdessä kärsivän perustavanlaatuisesta kriisistä. Tämä kriisi esitetään niin massiiviseksi, ettei unioni voi jatkaa enää samalla tavalla kuin ennen. Kriisitilanne käsitteellistetään käännekohdaksi, joka pakottaa jäsenmaat tekemään ratkaisuja unionin tulevaisuuden suhteen:

Kaikki osapuolet ovat tyytymättömiä asioiden nykytilaan. Jatketaanko jo tuttua tietä kohti kansalaisten vastustamaa keskusvaltaista liittovaltiota vai raivataanko uusi polku kohti jotain muuta? (82)¹

Tällaisenaan EU tulee romahtamaan. Jos se tapahtuu hallitsemattomasti, on siitä kaikille ikävät seuraukset. (73)

Euroopan unioni on käännekohdassa. Kansallisvaltiot on vielä mahdollista pelastaa. (107)

EU on historiansa suurimmassa kriisissä [...] (82)

Ratkaisujen paikaksi lehti määrittää vuoden 2014 europarlamenttivaalit. Vaalien tuloksen esitetään määräävän peruuttamattomasti unionin tulevaisuuden:

Jos unionin suunta halutaan kääntää, sen on tapahduttava näissä vaaleissa. Vuonna 2019 se on todennäköisesti mahdotonta [...] (33)

Eurooppa on tienhaarassa, ja vuoden 2014 vaalit ovat kenties tärkeimmät koko yhteisön historiassa. (33)

Tulevan eurovaalikauden on sanottu olevan sukupolvemme viimeinen mahdollisuus rakentaa toimiva Euroopan unioni. (70)

Tällaisten uhkakuvien luominen on tyypillistä populistiselle retoriikalle. Populistit pyrkivät usein aikaansaamaan mielikuvan kriisistä ja uhkaavasta vaarasta, jonka torjuminen on kohta liian myöhäistä. Aina mahdollisuus estää uhkakuvien

¹ Lehtijutuista otetut esimerkit ja sitaattit olen merkinnyt sulkujen sisään sijoitetulla numerolla. Numeroilla viitataan liitteessä olevan havaintomatriisin juoksevaan numerointiin (Liite 1).

toteutuminen edellyttää vallan saattamista populistien käsiin. (Albertazzi & McDonnell 2008, 5.) Eurovaalien lopputulos rajataankin *Perussuomalainen*-lehdessä kahteen eri vaihtoehtoon: eurokriittisten voimien vaalivoitto tarkoittaisi jäsenmaiden itsenäisyyden säilymistä, mikä tahansa muu vaihtoehto johtaisi lehden mukaan väistämättä jatkuvaan yhdentymiseen ja EU:n kehittymiseksi liittovaltioksi:

On vakuutettava nykyiset vallanpitäjät siitä, että ikuisesti yhdentyvän EU:n aika on ohi, eikä heitä voi vakuuttaa muulla kuin meidän EU-kriittisten vaalivoitolla. (7)

Taistelu liittovaltiokehitystä vastaan on ratkaisuvaiheessa. (7)

Nämä vaalit ratkaisevat, tuleeko Euroopasta liittovaltio ja jatkuuko suomalaisten veroeurojen jakaminen ympäri Eurooppaa ja nykyisin jopa maailmaa. (85)

Kevään eurovaalit ratkaisevat sen, saako euroeliitti tahtonsa läpi ja kehittykö unionista liittovaltio. (84)

Kysymyksenasettelua leimaa populismille tyypillinen yksinkertaistava ja mustavalkoinen asettelu. Äänestäjän vaihtoehdot typistetään kaikkien mahdollisuuksien joukosta valinnaksi kahden ääripään välillä, eikä minkäänlaisia välimuotoja esitetä olevan olemassa. Myös ratkaisuksi tarjotaan vain yhtä vaihtoehtoa: eurokriittisten vaalivoittoa. Jos näin ei tapahdu, johtaa kehitys lehden mukaan väistämättä EU-liittovaltioon. Eurokriittiset puolueet asetetaan siis messiaaniseen asemaan, ainoaksi vastavoimaksi uhaksi nähdylle kehitykselle. Rakennettu asettelu muistuttaa väärän dilemman argumenttia: Jos ei ole puolellamme, olet meitä vastaan. (Albertazzi & McDonnell 2008, 5.)

Esitetyssä kriisikontekstissa korostuu myös populistille ominainen kohtalokkuuden ja lopullisuuden retoriikka. Kyse on ”taistelusta” ja ”viimeisestä mahdollisuudesta” valita tai ”ratkaista” tulevaisuuden suunta. Vuoden 2014 eurovaalit kehystetään ainoaksi tilaisuudeksi muuttaa tapahtumakulkuja, joiden muuten esitetään jatkuvan omalla painollaan.

Lehden esitystapa sijoittaa kamppailun kriisiytyneen unionin tulevaisuuden suunnasta populistisen yhteiskunta-analyysin perusristiriitaan kansan ja eliitin välillä (Taggart

2000,17; Wiberg 2011a 14–15). ”Euroeliitin” ja ”nykyisten vallanpitäjien” esitetään pyrkivän kohti yhdentyvää EU:ta ja liittovaltiota, jota kansalaiset yksimielisesti vastustavat. Eurovaalit nähdään kansan tahtoa edustavien EU-kriitikkojen sekä eliitin ja nykyisen establishmentin välisenä lopullisena valtakamppailuna, jossa toisen tahto muuttuu väistämättä lopulliseksi asiantilaksi. Tämä yksinkertaistava ja polarisoiva esitystapa pyrkii painamaan taka-alalle sen tosiseikan, että myös Suomen nykyiset europarlamentaarikot on valittu demokraattisesti ja että EU-integraatiolla on näkyvää kannatusta myös äänestäjien keskuudessa. Asetelman ylläpito vaatii siis siihen sopimattomien ristiriitaisuuksien aktiivista häivyttämistä esityksistä.

5.3 Itseään ruokkiva eliitin projekti

Euroopan unioni esitetään *Perussuomalaisessa* eliitin projektina, joka kehittyy jatkuvasti itseään ruokkien. EU-integraatio nähdään luonnonvoiman kaltaisena prosessina, jonka vääjäämätön eteneminen voidaan pysäyttää vain aktiivisilla vastatoimilla. Myös pelkän passiivisuuden esitetään siis edistävän EU-integraation etenemistä. Tästä syystä integraatiolle täytyy lehden mukaan luoda vastavoima unionin sisälle:

Meidän haasteemme on saada oma äänestäjäkunta ymmärtämään, että äänestämättä jättäminen ei ole EU-kriittinen kannanotto, vaan ääni liittovaltiolle. (8)

[...] äänestämättä jättäminen on kannanotto nykyisen menon puolesta eikä sitä vastaan. (53)

[...] äänestämättä jättäminen on hiljainen hyväksyntä nykyiselle EU-tukipakettipolitiikalle. (48)

Äänestämättä jättäminen on ääni liittovaltion puolesta. (105)

Samalla lehdessä suljetaan epärealistisena pois mahdollisuus kyseenalaistaa EU:n legitimiteetti vaaliboikotilla. Tätä viestiä voidaan tulkita kahdella tavalla. Se voidaan nähdä osoituksena siitä, ettei äänestysprosentin uskota laskevan tarpeeksi alas, jotta boikotilla olisi näkyvää vaikutusta. Todennäköisimmin kyse on kuitenkin yrityksistä mobilisoida omia kannattajia vaaliurnille.

Muiden suomalaisten eduskuntapuolueiden esitetään *Perussuomalainen*-lehdessä tukevan nykyistä EU-politiikkaa ja EU:n kehittämistä liittovaltioksi. Mainituista puolueista tämän tuen nähdään kokoomuksen kohdalla olevan yksimielistä ideologista tukea liittovaltiokehitykselle ja SDP:n ja keskustan kohdalla poliittisesta paineesta johtuvaa EU-linjan epäjohtonmukaisuutta. Vaihtoehdot rajataan nykyisen kehityksen jatkumiseen täysin samanlaisena tai perussuomalaisten mahdollistamaan perinpohjaiseen muutokseen. Muista puolueista rakennetaan EU-ulottuvuudella homogeeninen establishment, jota vastaan populistinen politiikka mobilisoidaan (Canovan 1999, 4).

Retorisesti juuri perussuomalaisten edustama EU-linja käsitteellistetään ”muutosvoimaksi” kaikkien muiden edustamaa ”nykymenoa” vastaan. Valinnalla pyritään luomaan populismille tyypillistä protestimentaliteettia ja lupailaan perinpohjaista ja radikaalia linjanvaihdosta. Samalla tuotetaan eräänlaista vastapuhetta sille, että juuri EU-kriittiset puolueet käsitteellistetään usein konservatiivisiksi ja uudistusvastaisiksi. Asetelma käännetään lehdessä ympäri, ja EU-kriittisyys esitetään uudistusmielisenä muutoslinjana EU-myönteistä ”vanhaa integraatiokehitystä” vastaan:

Meille ja suurelle osalle äänestäjistä on tulevaisuudessa vaaleissa helppoa se, että perussuomalaiset on ainoa EU-kriittinen puolue Suomessa. (8)

EU-politiikassa perussuomalaiset on ainoa muutosvoima. Keskustalta ja sosiaalidemokraateilta puuttuu johdonmukainen EU-linja, kuten eduskuntavaalien jälkeen nähtiin kun molemmat pyörsivät kantansa tukipaketteihin. Kokoomuksen linja on johdonmukainen, mutta se ei ole muutoslinja, vaan tukee nykyisen menon jatkamista: lisää yhdentymistä ja tukipaketteja. (83)

EU-politiikan suhteen Suomessa vallitsee kaksipuoluejärjestelmä: on perussuomalaiset ja muut. Kansa valitsee muutoksen tai nykyisen jatkamisen välillä. (83)

Perussuomalaiset on kevään eurovaaleissa Suomen ainoa uudistusmielinen puolue. Kaikki muut puolueet ovat sitoutuneet vanhaan integraatiokehitykseen. (112)

Vastaavaa asetelmaa tuotetaan myös retoriikalla, jossa perussuomalaisten EU-linja käsitteellistetään ”todelliseksi” ja ”uskottavaksi” vaihtoehdoksi. Tätä todistellaan

tuomalla esiin ”vanhojen puolueiden” pelkoa uudistusmielisen haastajan edessä. Näiden puolueiden esitetään olevan ”epätoivoisia”, sillä ne ovat aikaisemmin ”ryvettäneet” itsensä EU-politiikassa. Perussuomalaisten vaalivoiton pelossa muiden puolueiden esitetään marssittavan ehdokkaiksi ”ministerejä, komissaareja tai julkkiksia” ja harjoittavan ”tiedotussotaa” EU-kriittisiä puolueita vastaan. Perussuomalaisten uskottavuutta haastajana pönkitetään siis luettelemalla vastatoimia, joita muiden puolueiden esitetään mobilisoivan suoraan perussuomalaisia vastaan. Rakennetussa asetelmassa establishmentin nähdään käyttävän kaikki mahdolliset keinonsa uuden haastajan heikentämiseksi (Canovan 1981, 296; Taggart 2000, 105–106). Uudeksi ja ”puhtaaksi” esitetty muutosvoima herättää siis lehden mukaan vanhassa ja ”ryvettyneessä” establishmentissa oikeutettua pelkoa valta-aseman menetyksestä:

Muut puolueet voivat asettaa ehdolle ministereitä, komissaareja tai julkkiksia. Se kertoo ainoastaan heidän epätoivostaan, sillä vanhat puolueet tietävät, että me olemme ainoa todellinen ja uskottava vaihtoehto. (19)

EU-vaalit lähestyvät. Vanhat puolueet ja niiden eurooppalaiset veljespuolueet ovat aloittaneet tutun tiedotussotansa [...] (79)

Meidän vahvuutemme näissä vaaleissa on, että perussuomalaiset on ainoa uskottava EU-kriittinen puolue. Kaikki vanhat puolueet ovat vuosien saatossa ryvettyneet EU-politiikan kiemuroissa. (58)

Huomionarvoista on se, ettei *Perussuomalainen*-lehdessä nosteta esiin vielä perussuomalaisia EU-kriittisemmiksi määriteltyjä suomalaisia pienpuolueita, eikä niitä siis nähdä poliittisesti uskottavina vaihtoehtoina. Vuoden 2014 europarlamenttivaaleihin osallistuivat erittäin EU-vastaisiksi itsensä määrittelevät itsenäisyyspuolue, sinivalkoinen rintama ja SKP (Yle 2014). *Perussuomalaisen* ratkaisu on mielenkiintoinen, sillä muiden unionin jäsenmaiden EU-kriittiset puolueet nähdään lehdessä eräänlaisina veljespuolueina ja osana yhteistä rintamaa EU-myönteisiä valtapuolueita vastaan:

Perussuomalaiset ovat europarlamentissa haluttua tavaraa ja meillä on ystäviä yli nykyisten ryhmärajojen. Olen europarlamentissa pitänyt aktiivisesti yhteyttä EU-kriittisiin voimiin viimeisen kolmen vuoden aikana. (64)

Olemme myös osoittaneet toimintakykymme. Soini oli keskeisesti mukana rakentamassa EU-kriittistä EFD-ryhmää, jossa olemme ensimmäisen vaalikautemme vaikuttaneet. (100)

Uudessa Euroopan unionin parlamentissa meitä perussuomalaisia ja muita EU-kriittisiä on oltava nykyistä enemmän, ja sen eteen on nyt yhdessä ponnisteltava. (7)

Ratkaisua voidaan tulkita osana vaalitaktiikkaa. Samantyyppisellä eurokriittisellä profiililla samoista kansallisista äänestäjistä kamppailevia puolueita ei kannata tuoda puoluelehdessä esille (kts. esim. Holmberg 2004, 131). Muiden EU-maiden eurokriittisiä puolueita käsitellessä vaaraa kansallisten äänestäjien menettämisestä ei kuitenkaan ole. Samalla perussuomalaiset voi mielikuvissa asemoida itsensä kansallisessa kehyksessä eurokriittisyyden äärilaitaan. Positio on optimaalinen populismille tyypillisen kaksinapaisen vastakkainasettelun kannalta (Wiberg 2011a, 20). Vielä perussuomalaisia kriittisemmin EU:hun suhtautuvien kansallisten puolueiden julkinen esilletuonti muuttaisi tätä asetelmaa siirtämällä EU-kriittistä äärilaitaa ja romuttaisi osaltaan rakennettua polarisoitunutta vastakkainasettelua ”nykyminen” kannattajien ja perussuomalaisten edustaman ”muutosvoiman” välillä.

Perussuomalaisten ja muiden Euroopan maiden EU-kriittisten puolueiden muodostama koalitio esitetään lehdessä messiaanisenä vastavoimana ja ainoana tahona, joka kykenee ja haluaa kamppailla luonnonvoiman lailla etenevää unionia vastaan. Muut puolueet leimataan sivustakatsojiksi tai syyllisiksi nykyiseen kehitykseen. EU-kriitikot nähdään siis tilanteen ainoana aktiivisina toimijoina. Lehden retoriikassa korostetaan tämän aktiivisen vastustuksen jatkuvaa ja pysyvää luonnetta. Perussuomalaiset ovat toimineet ”johdonmukaisesti” eivätkä ole ”kääntäneet takkiaan” muiden puolueiden lailla. Esitystavoilla erottaudutaan nykyisestä korruptoituneeksi nähdystä establishmentista ja eliitistä (Canovan 1999, 7; Canovan 1981, 295–297; Wiberg 2011a, 14) ja samanaikaisesti todistellaan mahdollisille äänestäjille perussuomalaisten kykyä toimia pitkäjänteisesti ajamiensa asioiden edistämiseksi:

Perussuomalaiset on ainoa puolue, joka ei ole kääntänyt takkiaan. Jos haluaa muutosta näissä vaaleissa, ei ole muuta vaihtoehtoa kuin äänestää perussuomalaisia [...] (58)

Perussuomalaisten ja muiden eurooppalaisten EU-kriittisten voimien tulisi toimia yhteistyössä, kunnes laiva kääntyy. (85)

Perussuomalaiset on ainoana puolueena Suomessa johdonmukaisesti edustanut EU-kriittistä uudistuslinjaa, vaatinut sääntelynvähentämistä ja kieltäytynyt tukipaketeista ja muista moraalittomista tulonsiirroista. (83)

Ajatus EU:n itseään ruokkivasta kehityksestä ilmenee myös *Perussuomalainen*-lehden tavassa käsitteellistää EU toisinaan itsenäiseksi entiteetiksi, joka toimii täysin päätöksenteosta riippumatta. Näissä esityksissä päätöksentekoprosessia tai päättäviä elimiä ei yksilöidä millään tavalla. Tekijänä ei käytetä vaikkapa ”Euroopan parlamenttia” tai ”Euroopan komissiota”, vaan EU:n esitetään pystyvän itselliseen toimintaan irrotettuna poliittisesta ohjauksesta. Tällaisen hahmottoman EU:n esitetään pyrkivän kahmimaan mahdollisimman paljon päätösvaltaa:

Hannan painotti, ettei EU koskaan peruuta; se kerää itselleen aina enemmän valtaa ja päätösoikeuksia yhä pienemmissä ja samalla isommissa asioissa, eikä se koskaan luovuta sitä takaisin päin. (109)

EU ei lopeta vapaaehtoisesti liittovaltiohanketta. [...] Ihmiset, joilla on ote satojen miljoonien ihmisten elämään, eivät milloinkaan luovu vallastaan. (57)

Viimeisen parinkymmenen vuoden aikana EU:lle on keskitetty monimutkaisten perussopimusjärjestelyjen myötä enemmän valtaa kuin monikaan haluaisi sille antaa, tai välttämättä edes hahmottaa sillä olevan. (82)

Nyt on tullut EU:n taholta määräys, että julkista sektoria on leikattava. (25)

EU:n käsitteleminen itsenäisenä ja omalakisena entiteettinä piilottaa alleen sen, että osa EU-päätösvallasta kuuluu europarlamentissa istuvalle perussuomalaiselle puolueelle. Populistisille puolueille ominaisesti perussuomalaiset tekevät retorista pesäeroa puolueen ja valtaa pitävän eliitin välille. Vaikka perussuomalaiset osallistuu EU-päätöksentekoon unionin päättävissä elimissä, ei puolueen esitetä kuuluvaan EU-käsitteen piiriin eikä varsinkaan EU-eliittiin. Populismille on tyypillistä, että valta-asemastaan huolimatta puolueet asemoivat itsensä lähelle kansaa, ja tekevät aktiivisesti pesäeroa itsensä ja ”vallitsevan establishmentin” välille. (Pasquino 2008, 20–21; Canovan 1999, 4.)

EU:n itsenäisyyden ja omalakisisuuden kanssa ristiriitaisessa suhteessa ovat puolestaan representaatiot, joissa korostetaan jatkuvasti tapahtuvaa tietoista EU:n tukemista ja edistämistä. Keskeinen toistuva käsite näissä esityksissä on euroeliitti. Euroeliitin varsinainen määritelmä jää hämäräksi, mutta sen toimintatapoja ja tavoitteita tuodaan lehdessä jatkuvasti esille. Euroeliitti näyttäytyykin lehdessä eräänlaisena tuotettuna vastavoimana, ja käsitteen piiriin voidaan aineiston perusteella laskea tapauskohtaisesti lukuisia erilaisia tahoja, joita yhdistää lähinnä myönteinen suhtautuminen Euroopan integraatioon. Euroeliitin katsotaan olevan vastuussa liiallisuuksiin menneestä EU:n yhdentymisestä ja tähtäävän eurooppalaiseen liittovaltioon. Elitistisen byrokratian kritiikki on myös yksi kolmesta suuresta teemasta, joita Tapio Raunio (2011, 206–208) erittelee analyysissään perussuomalaisten Eurooppa-vastaisuudesta. Raunio nostaa teeman puolueen EU-vastaisuuden ytimeksi. Perusviesti on suoraviivainen: ”EU ja laajemmin kansainvälistyminen suosivat eliittejä kansanvallan kustannuksella”.

Perussuomalainen-lehdessä euroeliitti nähdään häikäilemättömänä ja kiihkomielisenä joukkona, joka ei kaihda mitään keinoja oman asiansa edistämiseksi. Eliitin näkemysten esitetään perustuvan kokonaisvaltaiseen ideologiaan, eikä eliitin uskota välittävän tämän ideologian toteuttamisen käytännön seuraamuksista:

Suuren Euroopan suureen ideaan rakastuneet höyrypäävät pitävät tällä hetkellä lyhyttä hengähdystaukoa.

Se tauko jatkuu toukokuun 26. päivään saakka, eurovaalien jälkeiseen päivään. Sen jälkeen rakentaminen jatkuu. Täysin huolimatta siitä, mitä seuraavan puolen vuoden aikana puhutaan. (57)

Poikonen vastustaa EU:n liittovaltiokehitystä ja euron hullutuksia. (23)

Tätä Euroopassa seurataan joko hyvillään tai huolestuneen, riippuen siitä miten hurahtanut seuraaja on EU:n liittovaltio ja tukipolitiikka hulluuteen. (19)

Eurooppalaisia huippupoliitikkoja hän syytti ”eurouskonnosta”. (29)

Valuuttaunionin pitää joustaa siitä hullusta julistuksesta, että se on ikuinen, jakamaton ja peruuttamaton. Sitä se ei ole. (89)

Retoriikassa toistuu jatkuvasti termi ”hulluus”, jolla pyritään korostamaan integraatiokehityksen kannattajien näkemysten epärationaalisuutta ja järjettömyyttä.

Integraation kannattajat nähdään jopa uskonnolliseen fanaattisuuteen asti ideologiansa sokaisemana joukkona, joka pyrkii edistämään EU:n yhdentymistä kaikilla tavoilla. Hulluuden vallassa olevien katsotaan elävän haavemaailmassa ja suodattavan kaiken ideologiansa kautta tosiasioista välittämättä. Hulluuden retoriikkaa käyttämällä voidaan myös sivuuttaa kysymykset integraation kannattajien motiiveista, sillä hulluksi leimaaminen kyseenalaistaa oletuksen rationaalisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Samalla EU-kriitikot asemoidaan implisiittisesti vastakkaiseen positioon, eli rationaalisiksi ja pragmaattisiksi realisteiksi, jotka kykenevät näkemään ideologisten käsitysten lävitse ja huomiomaan päätösten todelliset seuraukset.

Koska nykyisen EU:n katsotaan olevan euroeliitin luomus, esitetään myös unionin toiminta hämäräperäisenä ja moraalittomana poliittisena kaupankäyntinä. Eliitin nähdään venyttävän EU:n sääntöjä omien halujensa sekä tarpeidensa mukaan ja oikeuttavan toimintansa itse jälkikäteen. Unionin sisällä pyörii lehden mukaan jatkuvasti erilaisia valtapelejä, joissa eri toimijat yrittävät kaikin keinoin kahmia valtaa itselleen. Kritiikki mukailee populistista näkemystä korruptoituneesta poliittisesta luokasta, jonka toimintatavat eivät kestä päivävaloa tai kriittistä tarkastelua (Canovan 1999, 7; Canovan 1981, 295–297; Wiberg 2011a, 14). Tämän luokan harjoittama politiikka käsitteellistyy valtapelinä, ei yhteisten asioiden hoitamisena tai kansalaisten etujen edistämisenä heidän demokraattisen tahtonsa mukaisesti (Albertazzi & McDonnell 2008, 4):

EU:n toiminta on monelta osin salamyhkäistä, byrokraattista ja poliittista kaupankäyntiä. (84)

Tukipakettipolitiikka on EU:n omien päätösten ja säännösten vastaista politiikkaa, jossa laittomasta on jälkikäteen tehty laillista. (84)

EU ei nykyisellään noudata edes omia sääntöjään. Tästä esimerkkinä tukipaketit pankeille ja valitettavasti myös Euroopan suurimmille rahanpesumaille. (87)

EU:ssa on käynnissä komission, parlamentin ja Euroopan neuvoston välinen valtataistelu. Tässä taistelussa jäsenmaat ovat pelinappuloita, joille jää lopulta luvu kätteen, mikäli peliin ei nyt puututa. (25)

Euroeliittiin *Perussuomalainen* vihjaa kuuluvan lähes kaikki Euroopan integraatioita ajavat ja ajaneet kansalliset poliitikot. Esimerkiksi suomalaisten päättäjien katsotaan valehdelleen ja käyttäneen hyväksi suomalaisten tietämättömyyttä viedessään Suomen

osaksi EU:ta. Myös niin sanotun joukkotiedotuseliitin nähdään toimineen tämän tavoitteen hyväksi yhteistyössä poliittisen eliitin kanssa (Ruostetsaari 2011, 118). Yleistä mielipidettä muokattiin lehden mukaan median avulla poliittisen eliitin tahdon mukaiseksi ja kansaa petettiin tietoisesti:

[...] edellisen äänestyksen alla iso osa mediaa asettui EU-hankkeen taakse. Nykyään vastaava ei menisi enää läpi. (47)

Vuonna 1994 suomalaiset eivät tunteneet esimerkiksi Maastrichtin sopimuksen sisältöä, ja äänestyspäättös tehtiin paljolti tunnepohjalta. (47)

Suomi ei täyttänyt EU:n lähestymiskriteereitä, kun haimme jäsenyyttä. Silloinen Ahon hallitus keksi kreikkalaistyyllisen bluffin. Yksityiset työeläkevarat otatettiin laskennallisesti julkiseksi varannoksi ja näin sekä julkisen velan että vajeen suhde saatiin laskennallisesti täyttämään EU:n kriteerit. Ilman työeläkevarantoja Suomi ei olisi EU:n mallioppilas. (4)

Kun vuonna 1994 asiasta äänestettiin, ei äänestetty liittovaltiosta ja tulonsiirtounionista, eikä etenkaan eurosta. (47)

Päättäjien korostetaan useaan otteeseen valehdelleen ja johtaneen äänestäjiä harhaan siitä, mitä EU-jäsenyys tarkoittaa käytännössä Suomen kannalta. EU:n esitetään sekä jättäneen lunastamatta suuren osan liittymisen yhteydessä annetuista lupauksista että johtaneen ongelmiin, joista äänestäjille ei haluttu kertoa mitään etukäteen. Äänestäjien sumuttamisen esitetään jatkuneen johdonmukaisesti koko Suomen EU-jäsenyyden ajan. Eliitin väitetään jatkuvasti vaikenevan EU:n ongelmista ja peittelevän vaihtoehtoja. Lehden mukaan äänestäjiä myös peloteltiin valheellisilla uhkakuvilla siitä mitä tapahtuu, mikäli he eivät tue eliitin ajamaa EU-politiikkaa:

Kun eurosta kerrottiin, että on pakko mennä mukaan, siihen uskottiin. Mitään katastrofia ei tullut niihin maihin, jotka jättäytyivät ulkopuolelle. Myöskään tukitoimille ei kerrottu olevan vaihtoehtoja. (28)

EU. Senkin piti olla ratkaisu moneen ongelmaan. Luvattiin demokratiaa, tavaroiden vapaata liikkuvuutta, talouden vakautta, rauhaa ja rakkautta. Saatiin EU-presidentti, josta kukaan ei saanut äänestää, entistä korkeammat autoverot, kilpailukyvytön valuutta ja Kreikkaan kansallissosialistinen puolue. Ei mennyt ihan putkeen, ei. (66)

Selonteko nostaa EU:n korokkeelle, joka on lähes pyhä lehmä. Siinä ummistetaan silmät tosiasioilta ja uhkilta, vaikka aikanaan Neuvostoliittoa arvosteltiin tosiasioden peittelystä ja salaamisesta. (67)

EU-eliitin esitetään huijaavan äänestäjiä myös piilottamalla motiivinsa ja todelliset tarkoituksensa ylevän retoriikan alle. Erityisesti EU:n asemaa rauhanprojektina korostavan puheen väitetään olevan pelkkää sanahelinää, jolla tosiasiallisesti oikeutetaan euroeliitin omien piilotavoitteiden edistäminen, lähinnä vallan keskittäminen ja EU:n muuttaminen liittovaltioksi. Kaikki nämä esitykset eliitin luonteesta kytkeytyvät populistisen yhteiskunta-analyysin perustavaan ristiriitaan ja väittämään siitä, että eliitti on tosiasiallisesti korruptoitunut eivätkä sen toimintatavat kestä päivänvaloa tai noudata demokraattisia ihanteita (Canovan 1999, 7; Canovan 1981, 295–297; Wiberg 2011a, 14):

EU:n kutsuminen rauhanprojektiksi on retorisesti kaunista, mutta vain osatotuus. Suurin osa EU-sääntelystä ei liity enää mitenkään rauhan edistämiseen. Todellinen motiivi on keskusvallan vahvistaminen. (83)

Hänkin piti EU:n rauhanpuhetta ylimainostettuna: ei se puhe kerro tosiasiallisesti rahasta, vaan se puolustele federalismia. Esimerkiksi pankkiunionia on kiirehditty osana suurta federalistista projektia. (109)

Ensilonkerot hamuavat jo sosiaaliturvaamme savuverhonaan ”koordinoitu köyhyyden vähentäminen EU-alueella”. Mm. työeläkejärjestelmämme on Brysselin mielenkiinnon kohteena ja lisää sekaantumista on odotettavissa. (36)

Perussuomalaisista rakennetaan kuvaa ainoana suomalaisena puolueena, joka on nähnyt näiden huijausten lävitse ja paljastanut niiden oikean sisällön ja ”todelliset motiivit”. Populistisille liikkeille on tyypillistä esiintyä totuudenpuhujina ja eliitin salattujen päämäärien paljastajina (Albertazzi & McDonnell 2008, 7). Puolueen esitetään pystyvän kertomaan kansalle ymmärrettävästi sen, minkä eliitti haluaisi oman osallisuutensa ja peiteltyjen tavoitteidensa takia pitää kansalta salassa:

Me olemme paljastaneet mihin suuntaan EU:ta ollaan kehittämässä, eikä totuutta liittovaltiokehityksestä enää voida salata. Kotimaassa olemme paljastaneet totuuden pelastuspaketeista ja niiden arvottomista takauksista. (100)

Velkojen yhteisvastuita vastustavilla mailla soivat hälytyskellot, sillä ehdotettu euroalueen yhteisbudjetti olisi uusi askel kohti liittovaltiota. (46)

Perussuomalaisten vaikutuksesta EU-päätöksenteon epädemokraattisuus ja suuren rahan suosinta on tullut päivänvaloon. Ärsyttäähän se. (38)

Euroeliitin ja sen toimintatapojen käsittely *Perussuomalainen*-lehdessä tukee implisiittistä perusväitettä siitä, että Euroopan unioni toimii järjestelmänä tosiasiasa huonosti. Tästä syystä eliitin esitetään jokaisessa mahdollisessa käänteessä peittelevän tosiasioita ja johtavan äänestäjiä tietoisesti harhaan. Ideologian vallassa olevat poliitikot tekevät kaikkensa, jotta kansalaiset eivät huomaisi EU:n toimimattomuutta, tyhjiä lupauksia ja haitallisia seurauksia. Lehti vihjaa, että tällainen tosiasioiden pimittäminen on eliitille välttämätöntä, sillä muuten kansa nousisi avoimeen vastarintaan nykyistä EU-politiikkaa vastaan. Retoriikka pyrkii mobilisoimaan populismille tunnusomaista protestimentaliteettia (Canovan 1999,5; Wiberg 2011a, 14–15).

Vaakakupissa esitetään painavan myös kansallisten poliitikkojen ja virkamiesten itsekkiät intressit. EU:n nähdään kasvaneen areenaksi, josta kansalliset poliitikot tavoittelevat itselleen huippuvirkoja. Vastineeksi omasta asemastaan EU-koneistossa poliitikot ovat valmiit uhraamaan Suomen kansallisen kokonaisedun oman etunsa takia. Tämä näkemys asettuu lähelle Raunion (2011, 206–208) havaitsemaa kritiikkiä siitä, että kansainvälistyminen suosii eliittejä kansan ja kansanvallan kustannuksella. EU-järjestelmä tuottaa hallinnolliseen luokkaan kuuluville poliitikoille ja virkamiehille uramahdollisuuksia, joihin verrattuna valtion kansalaisten etujen nähdään jäävän toissijaiseksi näiden eliittiryhmien piirissä. Eliitti uhraa siis kansan kokonaisintressit edistääkseen omia yksityisiä osaintressejään (Canovan 1999, 5):

[...] ministerien tulisi ajaa suomalaisten etua ensisijaisesti, mutta kritiikitön vallankiima EU:n pöytiin ajaa periaatteiden yli ja sumentaa järjenkäytön. (87)

[...] ihmetteli pelottelua Suomen aseman heikkenemisellä EU:ssa.

– On mahdollista, että ainoa, mikä heikkenee, on niiden poliitikkojen ja virkamiesten asema, jotka ovat rakentaneet karriääriään EU:ssa. (29)

Suomen kansalaisten edun on oltava aina ensimmäisellä sijalla. Valitettavasti joillakin nykyisillä mepeillä ensisijalla on viime aikoina ollut jonkun muun kuin suomalaisten etu. (24)

Perussuomalaisen esitykset euroeliitin luonteesta ja EU:sta eliitin projektina sivuavat useita populismin ydinteemoja. EU:n nähdään edistävän ideologisen ja kansainvälisesti suuntautuneen eliittiryhmän etua ja tavoitteita. Jyrkimmillään unioni nähdään eliitin välineenä keskittää valtaa kansalta eliittiryhmille koko maanosan mittakaavassa. Kansan kokonaisedun sijaan päätöksentekoa ohjaavat eliittiryhmien osaintressit. (Canovan 1999, 5.) Tämä linja jatkuu lehden mukaan nykyään myös siten, että eliitti muuttaa EU:n sääntöjä aina tarpeensa mukaan.

Perussuomalainen-lehden mukaan kansa saatiin kannattamaan EU:ta moraalittomilla keinoilla, esimerkiksi tyhjillä lupauksilla ja suoranaishalla valehtelulla. Eliitin piilotavoitteet kätettiin ylevän retoriikan alle, jotta kansa erehtyisi tukemaan niitä. Eliitti on siis onnistunut houkuttelemaan kansan luomaansa ansaan, ja ainoat voimat jotka kykenevät näkemään tämän huijauksen läpi ja toimimaan aktiivisesti sitä vastaan löytyvät eurokriittisistä puolueista. (Albertazzi & McDonnell 2008, 7.) Koska EU nähdään hallinnollisen luokan supranationaalisenä projektina, eurokriitikoiden täytyy omalla toiminnallaan palauttaa valta hallinnolliselta luokalta takaisin kansalle (Albertazzi & McDonnell 2008, 4; Vasilopoulou 2011, 226, 228; Ruostetsaari 2011, 104). EU:n esittäminen sekä kokonaisvaltaisesti eliitin projektina että uudentyyppisen euroeliitin tuottaneena instituutiona pönkittää kaikilta osin populistisen yhteiskunta-analyysin perusjaottelua korruptoituneen eliitin ja tyytymättömän kansan välillä (Ruostetsaari 2011, 100, Taggart 2000, 91–93). Samalla tämä jaottelu laajenee saumattomasti kansallisesta kontekstista myös ylikansallisen unionin kontekstiin, kun kansallisten poliitikkojen esitetään lehdessä kuuluvan samanaikaisesti myös euroeliittiin.

5.4 EU ja demokratia

Huoli demokratian asemasta Euroopan unionissa kytkeytyy *Perussuomalainen*-lehdessä olennaisesti käsitykseen EU:sta sekä eliitin valtaprojektina että kansallisvaltioiden heikentäjänä. Populistisen näkemyksen mukaan demokratia toimii ihanteellisesti suoraan demokratiaan sitoutuneen kansallisvaltion tasolla. Tämä näkemys mukailee metodologista nationalismia poliittisen järjestäytymisen kontekstissa. Ylikansallinen demokratia ei ole mahdollista, sillä jokaisen kansan tulee saada päättää omista asioistaan. (Vasilopoulou 2011, 226, 228; Mudde 2007, 16, 19; Schiller & Wimmer 2002, 301–302.) Näin ollen EU-demokratia näyttäytyy jo ideologisista syistä lehdessä toimimattomana ja vahingollisena suomalaiselle kansanvallalle (Raunio 2011, 207–206):

Päätösvalan keskittäminen ei ole pienen pohjoisen maan etu. Meillä on 13 paikkaa 766:sta, alle kaksi prosenttia. Jos annamme EU:n päättää asioista, ei suomalaisella kansanvallalla ole mitään merkitystä - se ei käy! (89)

On vaikea ymmärtää, kuinka ankarinkaan toiveajattelija voisi nähdä liittovaltiokehityksen olevan pienen Suomen etu. Jos annamme näissä keskeisimmissäkin asioissa päätösvalan keskusvallalle, jossa meillä esimerkiksi europarlamentissa on alle kahden prosentin edustus, on päivänselvää, ettei Suomi enää päättää itse omista rahoistaan tai asioistaan. Käytännössä liittovaltio merkitsisi Suomen kansanvallan kuolemaa. (82)

[...] aikaisemmissa vaaleissa äänestysprosentit ovat olleet luvattoman pieniä. Onko kysymys siitä, ettei demokratiaan enää uskotakaan, ainakaan mitä unioniin tulee? (42)

Lehden retoriikassa korostuu päätösvalan ”keskittäminen” tai luovuttaminen ”keskusvallalle”. Tämä kehitys nähdään demokratialle tuhoisana. Huomionarvoista on se, että kansanvalta määritellään juuri ”suomalaiseksi” tai ”Suomen kansanvallaksi”, eli demokratia sijoitetaan automaattisesti kansallisvaltion kehikseen. Käsitemallinnat piirtävät siis implisiittiset raamit, joiden sisään valtaulottuvuus sijoitetaan. Päätösvalan ei haluta keskittyvän EU:hun, mutta ei sitä ei haluta myöskään hajauttaa kansallisvaltioita pienempiin alueellisiin yksiköihin.

Itse EU-kontekstissa demokratian esitetään kohtaavan erityisesti kahdenlaisia ongelmia. Ensimmäinen näistä on se, että yhä harvempi päätös EU:ssa syntyy

demokraattisen prosessin tuloksena. Unionin esitetään liukuvan yhä enemmän byrokraattiseksi asiantuntijavallaksi, jossa päätökset syntyvät eliitin piirissä ilman poliittista ohjausta. Näin yhä suurempi osa vallankäytöstä siirtyy demokraattisen prosessin ulkopuolelle ja kansalaisten edustuksellisen vaikutuspiirin ulottumattomiin. Tämän ”demokratiavajeen” nähdään johtavan EU:ssa jatkuviin ongelmiin. Populistien karsastamien asiantuntijoiden ja byrokraattien esitetään pyrkivän jatkuvasti kasvattamaan omaa valtaansa ja betonoimaan asemiaan unionin sisällä. Erityisen raskauttavana pidetään sitä, että ”vaaleilla valitsemattomat” ja ”norsunluutorniin jämähtäneet” EU-virkamiehet uskaltavat arvostella demokraattisesti valittujen edustajien toimintaa. Sanavalinnoilla korostetaan sitä, että virkamiehet ovat irrallaan sekä kansasta että kansalaisten todellisuudesta: byrokraatit eivät kunnioita demokraattisia päätöksiä eivätkä etuoikeutusta asemastaan havaitse tavallisten kansalaisten ongelmia. Esitykset rakentavat virkamiesten ja poliitikkojen välille sisäisen valtakamppailun kehyksen:

Vielä eurokriisiäkin suurempi ongelma on EU:n demokratiavaje

– Se, että asioita tapahtuu demokraattisen päätöksenteon ulkopuolella. Jos demokratiavaje syöpyy tarpeeksi syvälle, EU kompastuu siihen ja vähintään vahingoittuu pahasti. Juuri demokratiavajeesta kumpuavat euronkin ongelmat (23)

Unionipolitiikka ei edusta Mattilalle demokraattista päätöksentekoa, vaan elitististä byrokratiaa, joka ratsastaa unionin rauhaprosessilla. (42)

Vaaleilla valitsematon EU-komissaari Olli Rehn arvosteli Ylen Ykkösaamussa vaaleilla valittuja perussuomalaisia Suomen tilanteen vaikeuttamisesta. Olli Rehn on jämähtänyt norsunluutorniin, EU-byrokraatit haluavat hallita vaalituloksista piittaamatta. (38)

Vielä vakavampana ongelmana EU-demokratian kannalta nähdään euroeliitin yleinen suhtautuminen kansanvaltaan. Eliittiryhmien esitetään halveksuvan demokratiaa ja ajavan omia tavoitteitaan täysin huomioimatta kansan mielipidettä. Näin ollen EU-politiikka ei lehden mukaan nykyisellään noudata äänestäjien tahtoa, vaan kansaa väheksyvä eliitti on kaapannut kansalta peräisin olevan mandaatin omien intressiensä välineeksi. Harjoitetun politiikan ja kansan oikean tahdon välillä esitetään olevan leveä kuilu, mikä tarkoittaa, ettei demokratia nykyisellään toimi EU-kontekstissa. Tämä väite ja asiantilalle esitetyt syyt ovat populismin kovaa ydintä. Poliittinen

päätöksenteko ei johda kansan tahdon mukaisiin päätöksiin, sillä väliportaana toimiva edustuksellinen poliittinen eliitti korruptoi ja vääristää kansan mielipiteen ja ajaa omaa agendaansa äänestäjien mielipiteitä huomioimatta. (Canovan 1999, 4–5.):

Siltä tosiasialta, etteivät kansalaiset halua lisää yhdentymistä, suljetaan silmät täysin. (18)

Kuilu kansan ja eliitin välillä eurokysymyksessä ei siis ole populistien luoma myytti, vaan se on ollut objektiivisesti mitattavaa todellisuutta jo kauan. (53)

Sveitsiläiset kertoivat viikonloppuna äänestyksessä mielipiteensä EU:n syvenevästä integraatiosta. He eivät pitäneet sitä reiluna. Suomessa ministerit arvostelivat äänestystä eivätkä antaneet kansan mielipiteelle mitään arvoa [...] (67)

Tutkimusten mukaan alle kymmenesosa suomalaisista toivoo EU:n kehittyvän liittovaltioksi. (82)

Sanavalinnoilla lehti rakentaa kuvaa eliitin ylimielisyydestä ja kansanvallan halveksunnasta. Kansalaisten tahdolta ”suljetaan silmät” eikä sille anneta ”mitään arvoa”. Raskauttavana nähdään se, että poliitikot uskalsivat arvostella jopa kansanäänestystä EU:n integraatiosta. Eliitin ei siis esitetä edes haluavan kuunnella kansaa, vaan kansan mielipiteen esitetään automaattisesti olevan päättäjille vähempiarvoinen kuin heidän omansa. Implisiittinen johtopäätös on, että nykyiset päättäjät eivät siis edusta heidät valinnutta äänestäjäkuntaa vaan itseään.

On kuitenkin syytä huomata, että samanaikaisesti lehti korostaa EU-parlamentin vaikutusvaltaa. Tätä voi tulkita joko pelkkänä vaalitaktiikkana tai ehdollisena hyväksyntänä riittävän demokraattisena pidetylle EU-instituutiolle. Äänestäjiä on vaikea innostaa vaaliurnille, jos puolue itse ei koe kyseisellä toimielimellä olevan mitään merkitystä. Toisaalta lausunnot voi nähdä osoituksena siitä, ettei puolue halua asettua demokraattisella kansanvaalilla valitun EU-parlamentin asemaa vastaan:

Mihin EU:ssa sitten voi vaikuttaa, puheenjohtaja Timo Soini?

– Kaikkeen mitä siellä käsitellään. EU-parlamentin asema on vahva, Soini vastaa. (77)

Europarlamentissa voi myös toimia vapaana hallituksen linjasta: siellähän ei ole hallitusta, joka kahlitsisi eduskunnan vaikutusvaltaa. (77)

Eurovaaleissa äänestävät lähinnä ne, jotka suhtautuvat intohimoisen myönteisesti liittovaltiokehitykseen ja päätösvallan keskittämiseen. Tuloksena on se, että federalisteilla on huikea enemmistö Euroopan parlamentissa. (33)

Kevään historiallinen EU-vaali mittaa tosissaan hallituksen eurolinjan kannatusta. Äänestäjät voivat kääntää Suomen EU-politiikan uuteen suuntaan. Suuri eurojytky voi kääntää koko Euroopan suunnan. (77)

Näiden esitysten tarkastelu piirtää mielenkiintoisen kuvan perussuomalaisien ja EU-demokratian suhteesta. Ensinnäkin ne ilmentävät pohjaoletusta siitä, että etenevä EU:n integraatio ja liittovaltiokehitys johtuvat federalistien parlamentaarista enemmistöstä Euroopan parlamentissa. Kehitystä ei siis suoraan esitetä byrokraattisen euroeliitin aikaansaannokseksi, vaan federalismilla myönnetään tässä yhteydessä olevan aitoa ja demokraattista kannatusta. Tulkinta asettuu ristiriitaiseen suhteeseen niiden lehden esitysten kanssa, joissa kansan nähdään yksimielisesti vastustavan integraation lisäämistä.

Samanaikaisesti EU-vaalit käsitteellistetään merkittäväksi ratkaisun paikaksi, jossa voidaan tarvittaessa ”kääntää koko Euroopan suunta” ja ”vaikuttaa kaikkeen”. Vaikka lausunnot nähtäisiin pelkästään vaalitaktiikkana, ne ilmentävät vahvaa periaatteellista uskoa ainakin yhden EU-instituution vaikutusvaltaan ja demokraattisuuteen. Esityksiä voi tulkita osoituksena populistisesta instituutioiden kritiikistä, joka kuitenkin torjuu kumouksellisen järjestelmävastaisuuden. Vian ei siis nähdä olevan instituutiossa itsessään, vaan lähinnä sitä miehittävässä eliitissä. Europarlamentti siis esitetään hyväksi vaikuttamisen kanavaksi, jonka huonoiksi ja epäedullisiksi tulkitut päätökset johtuvat siitä, että parlamentaarinen päätösvalta on tällä hetkellä federalistien hallussa. (Taggart 2000,17; Ruostetsaari 2011, 100, 110–111.)

Perussuomalainen-lehden EU-demokratiaa kohtaan esittämä kritiikki mukailee pitkälti populistien yleistä edustuksellisen demokratian arvostelua. Eliitin katsotaan valheellisesti hankkivan kansalta mandaatin toimilleen, mutta tämän jälkeen toimivan vain omien etujensa edistämiseksi. Kansan mielipiteiden ja harjoitetun politiikan välillä vallitsee kuilu, jonka edustuksellinen järjestelmä sekä eliitin yliedustus yhdessä mahdollistavat. (Pasquino 2008, 21; Canovan 1999,5.) Kyselytutkimusten tuloksia korostamalla populistiset puolueet haluavat luoda mielikuvaa siitä, että juuri niiden

poliittinen linja on enemmistön tahdon mukainen. Samalla luodaan painetta nykyisille päättäjille kyseenalaistamalla heidän mandaattinsa edustaa päättäjät valinnutta äänestäjäkuntaa määrätyissä asiakysymyksissä.

Lisäksi EU:n virkakoneisto nähdään lehdessä eliitin miehittämänä. Asiantuntijoiden ja virkamiesten esitetään jatkuvasti pyrkivän oman vaikutusvaltansa kasvattamiseen demokraattisen päätöksenteon kustannuksella. Tämän esitetään tapahtuvan siten, että virkamiehet ohjaavat päätösvaltaa poliittisten toimielinten sijaan itselleen. Suomen vaikutusvalta nähdään EU:ssa niin minimaalisena, että kaiken unionitasolle luovutetun päätösvalan esitetään olevan lopullisesti poissa suomalaisten äänestäjien käsistä.

Huomionarvoista on, että EU-vaalien merkitystä tai demokraattisuutta ei lehdessä kyseenalaisteta, vaikka laajemmassa kontekstissa demokratian esitetään toteutuvan unionitasolla huonosti. Tämän voi kuitata joko vaalitaktiikkana, tai heikkona signaalina siitä, että perussuomalaiset eivät sittenkään tyrmää suoralta kädeltä ylikansallisen demokratian mahdollisuutta. Lehestä löytyy yksittäisiä näkemyksiä, joissa nykyisen kaltainen EU-järjestelmä hyväksytään lähes sellaisenaan:

Mikäli EU säilyy nykyisellään, äänestystä ei tarvita. Jos se on liikkumassa pankkiunionin tai liittovaltion suuntaan, pitää kansalaisilta kysyä, haluavatko he sitä kehitystä. (47)

5.5 Kansallisvaltio vastaan liittovaltio

Liittovaltiokehitys ja sen ongelmat esiintyvät aineistossa huomattavan usein. Liittovaltion torjuminen kytkeytyy lehden sisäisessä logiikassa kaikkiin edellä käsiteltyihin EU-teemoihin. Pohjana toimivat nationalistiset ja nativistiset näkemykset siitä, että jokaisen kansan tulee päättää omista asioistaan ja että demokratia toteutuu ihanteellisimmassa muodossaan kansallisvaltioiden tasolla (Vasilopoulou 2011, 226, 228; Mudde 2007, 16, 19). Ylikansallisen koordinaation mahdollisuutta ei kuitenkaan tyrmätä periaatteellisesti, kunhan se vain tapahtuu alisteisena kansallisen tason päätöksenteolle. Periaatteena esitetään, että vain ehdottomasti sitä vaativat päätökset tulisi tehdä ylikansallisella tasolla:

Kaikki sellaiset päätökset, joita ei perustellusta syystä ole syytä tehdä EU-tasolla, on tehtävä kansallisesti. (14)

[...] kansallinen ratkaisu aina kun mahdollista, eurooppalainen vain, kun täysin välttämätöntä [...] (89)

EU-eliitin katsotaan kuitenkin jatkuvasti lypsävän perusteettomasti valtaa kansallisvaltioilta EU-tasolle, jossa demokratia toimii huonommin ja eliitti pääsee sanelemaan yhä suuremman osan päätöksistä. Ylikansallisen poliittisen yhteisön voi samanaikaisesti nähdä myös tekijänä, joka haastaa ja kyseenalaistaa populistipuolueiden näkemysten pohjana toimivat kansalliset identiteetit ja toimintamallit (Raunio 2011, 203). Nationalistisen ajattelun ydinkäsitteiden, kansan ja kansallisvaltion, pelätään menettävän merkitystään supranationaalisen kehityksen seurauksena:

Olemme menossa kohti alati yhdentyvää Eurooppaa, jossa valtaa keskitetään EU:n virkamiehille.

Vallan keskittäminen ajaa vääjäämättä pienten valtioiden ja niiden kansalaisten sivuuttamiseen.

Kansanvaltaa ei ole ilman pienehköjä kansallisvaltioita. Suomen hyvinvointivaltio uhkaa jäädä noin viidenkymmenen vuoden poikkeusilmiöksi [...] (34)

Pieni ihminen ja Suomen kansa eivät saa hukkua EU-imperiumin valtamereen. Tämä on täysin väärä kehityskulku, ja perussuomalaiset haluavatkin palauttaa demokratian ja itsemääräämisoikeuden Suomeen ja suomalaisille. (67)

Väätäinen painottaa, että budjettivallan tulee kuulua jokaisen itsenäisen valtion eduskunnalle.

Liukumaa liittovaltion suuntaan on Suomessa jo tapahtunut, kun valtaa on siirretty Arkadianmäeltä Brysseliin. Tämä kehitys on pysäytettävä. (17)

Lehden retoriikka ilmentää havainnollisesti pelkoa nationalististen ydinkäsitteiden inflaatiosta. ”Suomen kansan” pelätään hukkuvan ”EU-imperiumin valtamereen” ja ”kansallisvaltion” ja ”hyvinvointivaltion” uskotaan joutuvan sivuutetuksi päätöksenteossa. ”Itsenäiselle valtiolle kuuluvaa” valtaa siirretään Suomen demokratiaa symboloivalta Arkadianmäeltä Brysseliin. Esitystapa kehystää EU:n integraatiopolitiikan ylikansallisen liittovaltion ja kansallisvaltioiden kamppailuksi ja nollasummapeliksi, jossa toisen edistäminen uhkaa vääjäämättä toisen olemassaoloa. Kehityksen suunnan hahmotetaan tässä tapauksessa olevan liittovaltiota kohti, eli prosessia vaaditaan ”pysäytettäväksi” ja valtaa ”palautettavaksi” kansallisvaltioille.

Näin retoriikka tukee näkemystä kansallisvaltioista luonnollisena ja alkuperäisenä poliittisena muotona. Myös vallan alkuperäinen lähde hahmotetaan kansallisvaltioon, josta valtaa sitten voitu ”siirtää” ylikansalliselle tasolle. (Kettunen 2008, 16–19).

Perussuomalainen-lehden mukaan eliitti pyrkii jatkuvasti ja pitkäjänteisesti luomaan EU:sta liittovaltiota. Kansa kuitenkin vastustaa tätä kehitystä lähes jokaisessa maassa. Tästä syystä eliitti joutuu käyttämään likaisia keinoja ja polkemaan kansan demokraattista tahtoa kaikin tavoin edistäessään liittovaltiokehitystä. Äänestäjien enemmistön nähdään toivovan kansallisvaltiojärjestelmän säilyttämistä, kun taas eliitti asemoidaan supranationalismin kannattajiksi. Lehden mukaan eliitti edistää liittovaltiokehitystä hitaasti ja varmasti yksi askel kerrallaan ja turvautuu tässä kansan vastustuksen takia moraalittomiin keinoihin:

Juuri kansalaismielipiteen takia suomalaisten poliitikkojen joukossa liittovaltion kannattajat tuntee siitä, etteivät he halua puhua liittovaltiosta. He kutsuvat liittovaltiokeskustelua tyhjäksi pelotteluksi, vaikka europarlamentissa Euroopan Yhdysvalloista ja liittovaltiosta puhutaan täysin avoimesti. (82)

On väärin viedä Suomi pienin askelin kohti totaalista liittovaltiota ja sitten selittää, että prosessia ei voi enää peruuttaa. (47)

Nyt taloudellisen integraation synnyttämää kriisiä käytetään hyväksi poliittisen integraation syventämisessä. (33)

Kysymys, onko EU menossa kohti liittovaltiota, on osin virheellinen, koska se on jo liittovaltio. Kyse on vain siitä, miten pitkälle vallan keskittäminen päästetään. (33)

Koska kansallisvaltiot nähdään nationalistipopulistien ajattelussa yhteiskuntien järjestäytymisen luonnollisena muotona, liittovaltio leimataan jo lähtökohdiltaan keinotekoiseksi rakennelmaksi (Mudde 2007, 16, 19). Liittovaltiosta puhuttaessa verbimuodoilla korostetaan aktiivista ja tavoitteellista tekemistä, eli sitä ”ajetaan”, ”tarjotaan” ja sen eteen ”tehdään työtä”. Kun liittovaltion konstruktio-aikeita korostetaan, kansallisvaltion vastaavaa pyritään häivyttämään entisestään. Asetelmassa näkyy metodologiselle nationalismille tyypillinen kansallisvaltion luonnollistaminen. (Kettunen 2008, 16–19.) Kansallisvaltio ja liittovaltio asetetaan lehdessä toisilleen vastakkaisiksi ääripäiksi:

Liittovaltiokehitystä ajetaan määrätietoisesti. Euroa elvytetään epätoivoisesti tukipaketeilla kansan tahtoa vastaan ja aiheutetaan samalla vahinkoa Suomen kaltaisten maiden talouksille. (34)

Euroopassa suurin osa ihmisistä tekee kovasti töitä unionin pitämiseksi pystyssä. (25)

Federalistit sanovat, että meidän on otettava koko paketti vastaan sellaisena kuin se meille tarjotaan, koska eihän avioliitossakaan voi valita pelkkiä hyviä asioita. Mutta minä sanon, että unioni ei ole avioliitto, se on kauppaliitto, eikä minun tarvitse ostaa kaikkea mitä minulle yritetään sieltä myydä. (106)

Kansallisvaltion perustan katsotaan muodostuvan orgaanisesti yhtenäisen kansallisen kulttuurin ja kielen ansiosta, eikä tämä prosessi voi vaikuttaa kansallisten rajojen yli (Mudde 1999, 16; 17). Näin ollen ylikansallinen liittovaltio ei lehden esitysten mukaan voi koskaan saavuttaa nationalistisen näkemyksen mukaista kansallisvaltion orgaanista solidaarisuutta ja yhtenäisyyttä. Kansan yhtenäisyys esitetään toisinaan myös edellytykseksi demokratian tai jopa koko yhteiskunnan toimivuudelle (Vasilopoulou 2011, 226, 228). Samalla kritiikki kytkeytyy osaltaan nativismiin, jossa ”vieraat” ja ”ulkopuoliset” vaikutteet nähdään kansallisvaltioiden kannalta turhina ja haitallisina (Arter 2010, 492). Tämä ero esitetään ylittämättömänä. Kansakuntien käsitetään olevan luonnostaan ja väistämättä niin erilaisia, ettei samoja toimintamalleja voi soveltaa kaikissa kansallisvaltioissa samalla tavalla.

Meiltä puuttuu yhteinen kieli ja kulttuuri, joten yhteinen solidaarisuuden tunne tulee Euroopasta varmasti aina puuttumaan. (71)

[...] valta pitäisi hajauttaa takaisin kansalliselle tasolle. Se kuitenkin vaatii sen, että Euroopassa täytyy hyväksyä maiden olevan erilaisia. (40)

Jo nyt olemme huomanneet, kuinka hankalia seurauksia täysin erilaisten toimintamallien saattamisessa saman muotin alle on. (55)

Liittovaltion syntymisen nähdään muutamissa lehden esityksissä merkitsevän EU:n äkillistä ja lopullista hajoamista. Tämän prosessin mekanismeja ei kuitenkaan erikseen avata tai perustella, ja väitteet jäävät yksittäisiksi heitoiksi:

Jos liittovaltio toteutuu, merkitsee se nähdäkseni unionin luhistumista. (72)

Tällaisenaan EU tulee romahtamaan. Jos se tapahtuu hallitsemattomasti, on siitä kaikille ikävät seuraukset. (73)

Samanaikaisesti nämä esitykset asettuvat ristiriitaan sen näkemyksen kanssa, että liittovaltiokehitys takaisi yhteisvaluutan toimivuuden, mutta sen hyväksyminen olisi poliittisesti epätodennäköinen vaihtoehto:

Teoriassa liittovaltiokehitys saisi euron toimimaan, mutta on poliittisesti epärealistista. (1)

Koska uudenlaisen poliittisen liittouman syntymiseen tai toimivuuteen ei juuri uskota, liittovaltio merkityksellistetään lehdessä tarkoittamaan ainoastaan kansallisvaltion itsemääräämisoikeuden ja vaikutusvallan menetystä. (Raunio 2011, 208; Vasilopoulou 2011, 226, 228). Menetetyn päätösvallan vastineeksi Suomen valtion ei katsota saaneen riittävästi etuja tai vaikutusvaltaa. Näin ollen liittovaltio merkityksellistyy rakennelmaksi, jossa Suomi jää vieraan käskyvallan alle ja muiden valtioiden hyväksikäytettäväksi. Euroopan etu ja Suomen etu esitetään radikaalisti erilaisiksi, ja nykyisten poliitikkojen katsotaan myyneen Suomen edun ja määräysvallan epäedullisessa vaihtokaupassa:

EU tuottaa jo nyt noin 75 prosenttia Suomen lainsäädännöstä joko suoraan tai direktiivien kautta. Lakitulvan myötä Suomen itsemääräämisoikeutta on koko ajan luovutettu EU-byrokraattien käsiin.

(35)

[...] Saksa, komissio ja jossain määrin myös Ranska sanelevat, mitä mallioppilasmaa Suomen pitää tehdä. (35)

Näissä vaaleissa äänestetään ei sen enempää eikä vähempää kuin Suomen itsenäisyydestä. Haluammeko olla itsenäinen valtio vai osa EU-liittovaltiota muiden jäsenmaiden taakankantajana? (58)

Suomen itsenäisyydestä on annettu pois jo niin paljon, että joissain suhteissa Suomella on vähemmän sanavaltaa omiin asioihinsa kuin Yhdysvaltain osavaltioilla. (35)

Suurimpana pelkona on se, että muut valtiot jyräävät päätöksenteossa Suomen edut omien etujensa tieltä. Lehden retoriikassa korostuvat termit ”itsenäisyys” ja ”itsemääräämisoikeus”, joilla viitataan juuri kansallisvaltion mahdollisuuksiin tehdä muista riippumattomia ja vain sitä itseään hyödyttäviä päätöksiä. Tapio Raunio (2011, 208–210) nostaa perussuomalaisten vaaliohjelmien analyysissään esille näkemykset

Suomen valtaeliitin kritiikittömästä ja nöyristelevästä EU-linjasta. Suomen etuja ei puolueen mukaan ole puolustettu unionissa tarpeeksi: ”Poliittinen eliitti on ottanut EU:n päätökset ja poliittiset linjaukset vastaan sellaisinaan kyseenalaistamatta niitä”. Suurten maiden esitetään vaaliohjelmissa kävelleen Suomen ylitse kaikessa päätöksenteossa.

EU-politiikka nähdään lehdessä siis valtioiden etukamppailuna, jossa Suomen pelätään jäävän jatkuvasti alakynteen ja muiden armoille. Suomella esitetään siis tässä kehityksessä olevan lähinnä hävittävää. Päätöksenteko kehystetään usein nollasummapelinä, jossa kansallisvaltioilla keskenään tai kansallisvaltioilla ja unionilla ei ole yhteisiä intressejä, vaan pelkästään jatkuvia eturistiriitoja. Toiselle edullisen kehityksen nähdään aina edellyttävän toisen tappiota:

Toivoisin että Suomi voisi itsenäisenä valtiona päättää etunsa mukaisesti myös EU:n ulkopuolisista suhteistaan. Meidän äänivaltamme hukkuu suurien EU-maiden tahdon alle [...] (96)

Pahimmillaan unioni oli juuri liittovaltiomainen, keskusjohtoinen tulonsiirtounioni, jossa pienen Suomen osa olisi vain totella ja maksaa. (7)

Eräät tahot visioivat yhä syvempää EU-maiden integraatiota, jossa muiden muassa sosiaaliturvaa, maahanmuuttopolitiikkaa ja velkoja yhdenmukaistettaisiin. Suomen kaltaiselle vauraille maalle tästä lankeaisi entistä suurempi maksajan rooli. (55)

Taloudellisesti se [Liittovaltio] merkitsisi muiden lypsettäväksi tai vähintään armoille heittäytymistä. (82)

Vain itsenäisyys takaa sen, että kansamme saa itse pitää oman työnsä tulokset. (82)

Lehden sanavalinnoilla pyritään korostamaan, että yhä syvempi EU-integraatio tarkoittaisi Suomelle sekä suurempaa päätösvallan menetystä että taloudellista taakkaa. Suomen pelätään jäävän vain ”maksajaksi” ja ”muiden lypsettäväksi” samalla kun päätöksenteossa Suomen ”äänivalta hukkuu” ja rooliksi jää pelkästään ”totella”. Etukamppailua nähdään siis käytävän yhtäläisesti niin politiikan kuin talouden aloilla, ja ”suurien EU-maiden” nähdään olevan kilvoittelussa etulyöntiasemassa. Tämä rakentaa implisiittisesti EU-politiikasta mielikuvan, jonka mukaan Suomella ei ole mahdollisuuksia hyötyä tai voittaa syvenevästä integraatiosta.

Mahdollinen liittovaltio nähdään tilana, jossa Suomi ei yksinkertaisesti kykenisi ajamaan etujaan muita jäsenmaita vastaan. Näkemys EU:sta kansallisvaltioiden välisenä kamppailuna ja eturistiriitojen areenana pönkittää liittovaltiokehityksen vastustamista, sillä edes tiiviimmän integraation ei esitetä lehdessä johtavan unionin yhteisiin intresseihin ja niiden tehokkaampaan edistämiseen.

Ne harvat asiat, joissa EU-integraation esitetään *Perussuomalainen*-lehdessä vaikuttaneen positiivisesti myös Suomessa, liittyvät lähinnä vapaakauppaan, ympäristökysymyksiin sekä ulkorajojen valvontaan ja turvallisuuspolitiikkaan. Näissä asioissa EU-maiden yhteisen koordinoinnin esitetään toimivan kaikkien jäsenmaiden eduksi:

EU:ta ei myöskään voida pitää pelkkänä pimeyden linnakkeena, vaan se on mahdollistanut eurooppalaista yhteistyötä esimerkiksi kaupan ja ympäristöongelmien ratkaisemisessa. (15)

EU-maat voivat mielestäni hyvinkin kehittää yhteistyötä turvallisuuspolitiikassa, esimerkiksi yhteisen ulkorajan valvonnan puitteissa. Samoin yhteinen sormenjälkirekisteri, eli Eurodac-järjestelmä on positiivinen yhteistyön muoto. (96)

Moisanderkin löytää EU:sta hyvää ainakin ruoan jäljitettävyyden saralla. (9)

Veronkierron estämisessä tarvitaan ennen kaikkea kansainvälistä yhteistyötä saadaksemme kattavat globaalit pelisäännöt, jotka sitoisivat sitten kaikkia. Neuvottelu näistä sopii kerrankin hyvin EU:n vastuulle. (61)

Toisaalta lehdessä samanaikaisesti myös kyseenalaistetaan EU:n toimivalta osalla näistä alueista. Erityisesti ympäristö- ja turvallisuusasioita vaaditaan siirrettäväksi vielä kansainvälisemmälle tasolle, esimerkiksi YK:n tai G20-maiden päätettäväksi. Taustalla vaikuttaa ajatus siitä, että EU:n ei tulisi yksipuolisesti sitoutua mihinkään tavoitteisiin, vaan taakkaa tulisi tasata suuremman valtiojoukon kanssa. Erityisesti ympäristökysymyksissä huolena on se, että EU-tason sopimukset ilman laajempaa kansainvälistä sitovuutta aiheuttavat liian suuren rasitteen Euroopan maiden kilpailukyvyille:

EU:n kriisinhallintaoperaatioihin suhtaudumme kriittisesti, koska YK on mielestämme oikeutetumpi maailmanlaajuinen toimija. (5)

EU:ssa tehdään paljon päätöksiä myös asioista, jotka tulee siirtää globaalin yhteistyön tasolle, kuten ympäristöasiat, joissa Euroopan sisäiset päätökset eivät riitä. (14)

EU:n on peruttava yksipuoliset ilmastosäännökset ja rajoitukset. EU:n on siirrettävä vetovastuu ilmastopolitiikasta maailman talouden kovimmalle ytimelle eli G20- maille. [...] Vain G20-maiden keskenään tekemillä, sitovilla päätöksillä voidaan saada ilmasto- ja ympäristöpäästöt kuriin niin, että turvataan kaikkien maiden yhdenvertainen kilpailukyky [...] (68)

Perussuomalainen-lehdessä esitetyt uhkakuvat liittovaltiosta ja Suomen surkeasta asemasta EU:ssa selittyvät nationalismipopulismiin sisäänrakennetulla metodologisella nationalismilla. Koska kansallisvaltio ja sitä asuttava kansa nähdään ensisijaisina perusyksikköinä, myös ylikansallista yhteenliittymää tarkastellaan jatkuvasti kansallisvaltioiden näkökulmasta. (Mudde 2007, 16, 19; Vasilopoulou 2011, 226, 228.) Mahdollisia Euroopan unionin kokonaisuutta ei tuoda esille samalla tavalla, kuin erityisesti Suomelle aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia. Kansainvälisellä yhteistyöllä nähdään olevan vain välinearvo kansallisten tavoitteiden saavuttamiseksi, eikä yhteistyötä nähdä sinänsä itsearvoisesti merkityksellisenä. Näin ollen EU-jäsenyyttä yhteistyöjärjestön sijaan ylikansalliseksi kilpamentiksi, jolla kansallisvaltiot yrittävät kahmia itselleen etuja toistensa kustannuksella. Tässä kehyksessä Suomella esitetään olevan lähinnä vain menetettävää sekä poliittisesti että taloudellisesti, sillä Suomen ei uskota pärjäävän valtakamppailussa asukasluvultaan suuremmille jäsenmaille.

Periaatteellisella tasolla kansalliset rajat ylittävän päätöksenteon nähdään uhkaavan nationalistiselle ajattelulle keskeisten käsitteiden, kuten kansan ja kansallisvaltion, asemaa. Lehden retoriikassa korostetaan, ettei EU-integraatio saa johtaa suomalaisten tai Suomen itsenäisyyden merkityksen heikkenemiseen. Nämä vaatimukset voidaan nähdä kamppailuna ideologisesta määrittelyvallasta sen suhteen, millaisesta näkökulmasta globaalia järjestelmää tulisi tarkastella. Ylikansallista tapaa hahmottaa päätöksentekoa vastustetaan, sillä se haastaa nationalistisen ajattelun peruselementit ja sen tavan hahmottaa maailman järjestäytymistä (Raunio 2011, 203).

5.6 Sääntely ja byrokratia

EU-sääntelyn kritiikki kytkeytyy *Perussuomalainen*-lehdessä vahvasti esityksiin kansallisen päätösvallan menettämisestä ja demokratian toimimattomuudesta EU-tasolla. Samalla lehdessä pyritään korostamaan ylikansallisen demokratian kaukaisuutta kansalaisista ja sen byrokratiaa lisäävää vaikutusta.

Populistisen näkemyksen mukaan kansa ei tarvitse eliittiin kuuluvia asiantuntijoita tai virkamiehiä kertomaan, miten asiat tulisi hoitaa (Arter 2010, 489; Ruostetsaari 2011, 116). *Perussuomalainen*-lehden mukaan EU-sääntely on ongelma, sillä sitä tuotetaan jatkuvasti valtavia määriä. Brysselissä esitetään olevan valtava virkamieskoneisto, jonka ainoa tehtävä on kehittää uutta sääntelyä. Koneiston kustannukset lankeavat EU:n jäsenmaiden maksettaviksi. Suurimman osan tästä sääntelystä esitetään kuitenkin olevan joko haitallista tai turhaa jäsenmaiden kannalta:

Brysselissä on pöhöttynyt byrokraattikunta, jossa pikkuvirkamiehet tehtailevat hyvillä palkoilla kurkunkäyrädirektiivejä. Byrokratia ruokkii itseään ja koneiston kustannukset kasvavat koko ajan, jos asialle ei mitään tehdä. (35)

[...] haluan päästä vaikuttamaan, muun muassa purkamaan yritystoimintaa
haittaavaa EU-byrokratiaa ja -päätöksiä [...] (14)

[...] haluan vähentää EU:n massiivista byrokratiaa ja tolkutonta varainkäyttöä. (52)

Uutta sääntelyä on tehty entisten päälle, mitään purkamatta pois. Komissiossa on yli 33 000 virkamiestä valmistelemassa uutta sääntelyä. (114)

Vaikutelmaa sääntelyn tarpeettomuudesta pyritään korostamaan sekä vähättelevällä että liioittelevalla retoriikalla. Sääntöjä ”tehtailee” lehden mukaan ”pöhöttynyt byrokraattikunta”, joka tekee ”uutta sääntelyä entisen päälle” yli ”33 000 virkamiehen” voimin. Sääntelyn määrä on esitysten mukaan ”tolkuton” ja ”massiivinen”. Esitystapa keskittyy sääntelyn lukumääriin ja sen lähteeseen, ei juurikaan sen yksilöityihin tavoitteisiin. Lisäksi lehden retoriikka korostaa sitä, että sääntelyä tuotetaan jatkuvasti lisää, eikä ”mitään pureta pois”. Sääntelyn esitetään irtautuneen todellisuudesta ja olevan olemassa lähinnä sen itsensä vuoksi, sillä ”byrokratia ruokkii itseään”. Sääntely on siis turhaa ja haitallista, koska se ei perustu

todellisiin ja olemassa oleviin tarpeisiin vaan ainoastaan ”pikkuvirkamiesten” tarpeeseen työllistää itsensä.

Sääntelyn esitetään myös leviävän jatkuvasti uusille elämänalueille, ja puuttuvan jo nykyisellään lähes kaikkeen. Yhä pikkutarkemmiksi esitetyt säädökset merkityksellistetään osaksi valtiovallan liiallista holhousmentaliteettia, jonka perussuomalaiset näkevät yksilöitä rajoittavana (Ruostetsaari 2011, 119). Sääntelyn määrän esitetään turhauttavan ja ärsyttävän tavallisia kansalaisia. EU:n nähdään tunkevan sellaisille kansalaisten yksityiselämän alueille, joille sillä ei ole mitään asiaa:

Olen huomannut, että ihmiset alkavat olla jo kyllästyneitä EU:hun ja sanovat, että eivät jaksa aina sitä EU:ta. Tässä on meille suuri mahdollisuus ja haaste saada ihmiset ymmärtämään, että EU puuttuu meidän kaikkien jokapäiväiseen elämäämme jo nyt ja jatkossa vielä enemmän, mikäli asiaan ei edes yritetä saada muutosta, [...] (24)

Kaikkein vähiten haluan juuri EU:n ottavan kansalaisten holhoojan tai makutuomarin roolin. Minun visiooni EU:n tulevaisuudesta ei kuulu se, että unioni päättää minkä makuisia savukkeita sinä halutessasi poltat. Eikä myöskään se, että EU päättäisi minkä makuisia muroja syöt aamulla, kuinka paksun pihvin lounaalla, tai minkä makuista olutta juot saunan jälkeen illalla. (26)

[...] eurovaaleissa on erinomainen mahdollisuus vaikuttaa siihen, että EU:n tarpeeton puuttuminen kaikkeen mahdolliseen saadaan loppumaan. (26)

Esille nostetaan usein myös EU-määräyksiä, joita pidetään täysin irrationaalisina ja absurdeina. Tällä halutaan korostaa sitä, miten vieraantuneita EU-byrokraatit ovat tavallisen kansalaisen arjesta. Määräykset esitetään pikkumaisina ja arkijärjen vastaisina, ja sääntelyn kohteiden nähdään kyllä tietävän asiat paremmin kuin päätöksiä ylhäältä sanelevan eliitin. Sääntelyn tarkoitusta ja oikeutusta kyseenalaistetaan muistuttamalla näiden esitysten yhteydessä EU:n julkilausutuista tavoitteista:

[...] suurin osa EU:n nykyisistä toimista liitty enää mitenkään alkuperäiseen rauhanprojektiin, eikä useimpia EU-säädöksiä siksi enää voida rauhan säilyttämällä puolustella. Vai kuka todella uskoo, että Eurooppa ajautuisi väistämättä kolmanteen maailmansotaan, jos meillä ei olisi EU:n säätämää tunneliturvallisuusedirektiiviä, neljättä rautatiepakettia tai banaanien vakautusmekanismeja? (18)

Onhan näitä älyttömiä kurkku- ja kumisaapasdirektiivejä vaikka kuinka paljon! (56)

Näitä osin haitallisia, osin lähinnä hassuja säädöksiä riittää satamäärin. Lehdissäkin on kerrottu muun muassa WC pönttöjen ja pesukoneiden sääntelystä, samoin esimerkiksi viinikaapin ohjekirjaan on vaadittu ilmoitus, että kaappi on tarkoitettu viinin säilömiseen. (56)

Taitaa olla niin, että suurehko osa säädöksistä jaa direktiiveistäkin ovat täyttä byrokraattista potaskaa; esimerkkinä säädösluonnos siitä, minkälaisia korkokenkiä parturi-kampaajat saisivat työssään käyttää! Hei haloo, eivätköhän he itse tiedä käyttökenttensä valintaperusteet paremmin kuin Brysselin lakeijat! (56)

Myös näiden esitysten yhteydessä sääntelyn turhuutta ja järjettömyyttä pyritään korostamaan epäedullisilla rinnastuksilla sekä negatiivisia konnotaatiota sisältävillä sanavalinnoilla. Säädöksiä ja direktiivejä nimitetään pejoratiivisesti ”byrokraattiseksi potaskaksi” ja ”kurkku- ja kumisaapasdirektiiveiksi”, joita ”Brysselin lakeijat” tuottavat ylhäältä päin ilman todellista asiantuntemusta tai kosketusta käsittelemäänsä aiheeseen. EU:n alkuperäiseksi nähtyä tavoitetta rauhanprojektina vastaan asetetaan nykyinen sääntely ”tunneliturvallisuusedirektiiveineen” ja ”banaanien vakautusmekanismeineen”. Rinnastus asettaa kyseenalaiseksi sekä sääntelyn että nykyisen EU-järjestelmän päämäärät ja oikeutuksen. Säännöksiä pidetään yleisesti ”hassuina” ja ”älyttöminä”, eikä niillä nähdä olevan vakavasti otettavia päämääriä tai tavoitteita.

Samalla lehden esityksissä pyritään kyseenalaistamaan sitä, miksi jäsenmaiden tulisi totella ylikansallisen päätöksenteon seurauksena syntyviä päätöksiä. Lehti korostaa useissa esityksissä Suomen erityisyyttä, ja haastaa näin Euroopan unionin kyvyn tehdä suomalaiseen yhteiskuntaan sopivia päätöksiä ja lakeja. Unionilta esitetään puuttuvan kyky ja halu Euroopan eri alueiden ja niiden ominaispiirteiden huomioimiseen päätöksenteossa. EU:n näkökulma sijoitetaan kiinteästi Brysseliin, eikä unionilla nähdä olevan kiinnostusta huomioida pohjoisten jäsenmaiden olosuhteita tai

erityislaatua. Esitystapa korostaa maantieteellistä eroa Suomen ja EU:n keskuksiksi määritellyn Brysselin välillä ja kyseenalaistaa myös tällä perusteella unionin kyvyn tuottaa parhaalla tavalla Suomen olosuhteet huomioivaa lainsäädäntöä. EU:n ylhäältä päin tulevan ”sanelemisen” sijaan paras asiantuntemus löytyy lehden esitysten mukaan jäsenmailta ja niiden kansalaisilta:

Miten kaukainen keskusvalta osaisi edes periaatteessa kehittää Suomea suomalaisia itseään paremmin? Keskusvallalla ei ole siihen sen enempää aikaa, mielenkiintoa kuin kykyäkään. (82)

Jäsenmaat kykenevät ratkaisemaan ongelmistaan noin 95 % paremmin itse kuin EU:sta saneltuna. (7)

EU unohtaa tyystin Suomen kaltaiset pohjoiset kolkat, joissa ongelmat ovat tyystin toiset kuin Etelä-Euroopassa. EU:n pitäisi toimia siten, että kansallisetkin ongelmat tulisivat kunnioitetuiksi. (86)

EU:ta sanotaan alueiden unioniksi, mutta sitä ei kyllä huomaa. Bryssel on se alue, jonka ympärillä pyörii liian moni asia. (42)

Erityisen turhana esitetään se, että EU-säädökset puuttuvat vanhoihin kansallisiin käytäntöihin. Tätä pidetään lisätodisteena siitä, miten vieraantunut unioni on valtioiden kansallisesta todellisuudesta. Kyse on myös tärkeästä symbolisesta kamppailusta. Populistisen ajattelun mukaan kansan perinteinen elämäntapa on itsessään arvokas ja säilyttämisen arvoinen asia (Albertazzi & McDonnell 2008, 6–7). EU:n puuttumista ikiaikaisiksi nähtyihin kansallisiin käytäntöihin pidetään todisteena siitä, ettei ylikansallinen unioni halua kunnioittaa kansallisvaltioita vaan kävellä päätöksenteossaan suoraan niiden yli:

Haluaisin vaikuttaa siihen, että EU:n lakitulva ja kalakukkojen kylmäsäilytysdirektiivit loppuisivat. EU rikkoo omaa läheisyysperiaatesääntöään puuttumalla yksityiskohtiin, jotka suomalaiset osaisivat itse hoitaa parhaiten. (35)

EU kieltää Suomen hirvituhokorvaukset heinäkuun alusta lähtien. [...]
– EU:ssa ei ole ymmärretty Suomen järjestelmää, koska Brysselin puistoissa eivät hirvet juokse! (81)

EU on lähettänyt Suomeenkin mitä ihmeellisimpiä direktiivejä siitä, miten vaikkapa savolaisten tulee kylmäsäilyttää kalakukkonsa tai miten veneet pitää tervata. (94)

Vaikka suurin osa sääntelystä esitetään turhaksi, irrationaaliseksi ja haitalliseksi, toisiin asioihin EU:lta vaaditaan puuttumista. Yleensä nämä vaatimukset koskevat EU:n sisäisiä asioita. EU:n nähdään sotkeutuvan jatkuvasti turhan takia jäsenmaiden tekemisiin, mutta jättävän huomiotta kaikki sen sisällä tapahtuvat oikeat väärinkäytökset, joihin sillä olisi perusteltu syy puuttua:

Myös EU:n perustajamaa Luxemburg on otettava tulilinjalle. Miksi EU sallii valtion toimia veronkierron tukipisteenä, josta Luxemburg on maailmankuulu? (35)

EU voisi aloittaa taistelun veronkiertoa vastaan näyttämällä esimerkkiä omissa toimissaan, se ei ole 18 vuoteen saanut tilintarkastuksesta puhtaita papereita. (61)

EU:ta itseään kohtaa osoitettu arvostelu yhdistyy osaltaan myös aineistossa usein toistuvaan näkemykseen korruptoituneesta ja moraalittomasta eliitistä (Canovan 1999, 7; Canovan 1981, 295–297; Wiberg 2011a, 14). Kritiikin kohteet on oletettavasti poimittu tukemaan väitettä, jonka mukaan eliitin projektina nähtyyn EU:hun ei sovelleta yhtä tiukkoja sääntöjä ja kriteerejä kuin jäsenmaihiin. Tekopyhäksi nähty euroeliitti puuttuu siis innokkaasti muiden väärinkäytöksiin, mutta ei huomioi virheitä omassa toiminnassaan.

5.7 Kansainvälisyys ja identiteetti

Kansainvälisyyteen suhtaudutaan lehdessä ehdollisen positiivisesti. Kansainvälisyyden ja kansainvälisen yhteistyön nähdään olevan lähtökohtaisesti hyvä asia, mutta vain silloin, kun se ei uhkaa kansallisvaltion suvereniteettia ja päätösvaltaa. Suomen ei haluta vetäytyvän kansainvälisestä yhteistyöstä, mutta sitä tulisi lehden näkemysten mukaan toteuttaa kansallisvaltiolle alisteisena:

Me emme halua eristäytyä, emme käpristyä, emme sulkeutua, olemme aina olleet osa Eurooppaa ja tulemme aina olemaan - mutta itsenäisyytemme me säilytämme! (106)

EU-kriittisyydestään tunnettu Terho ei näe unionia pelkästään pahuuden linnakkeena. Hyvänä asiana hän pitää vuoropuhelua Euroopan kansojen kesken.

– Unioni mahdollistaa yhteisten ratkaisujen hakemisen yhteisiin ongelmiin. (7)

Hyvin toteutettuna yhteisen turvallisuuspoliittisen linjan koordinointi EU-maiden välillä voi olla hyödyllistä. Tämä pätee ainakin silloin, kun EU-maiden näkemykset ovat samansuuntaiset. (96)

Talouden kannalta Suomen on keskeistä kuulua Euroopan talousalueeseen ETA:aan, turvallisuuden kannalta Natoon. EU:ta ja euroa en kaipaa, niistä voidaan vaikka erota että saadaan päätösvalta takaisin. (114)

Kansainvälisen yhteistyön ei kuitenkaan haluta millään tavalla kaventavan Suomen kansallista liikkumavaraa ja päätösvaltaa. Lehden esitysten mukaan esimerkiksi kansallisesti haitallisiksi koetut päätökset ja yhteistyöstä Suomelle aiheutuvat kustannukset pitää pystyä torjumaan. Suomen pitäisi myös pystyä vaalimaan kahdenvälisiä suhteita eri valtioiden kanssa ja irtautumaan EU:n ulkopoliittisesta linjasta silloin kun se nähdään tarpeelliseksi. Lehti esittää, että kansainvälistä yhteistyötä pitäisi tehdä vain täydellisessä konsensushengessä ja että kansallisvaltiolla tulee olla mahdollisuus irtautua siitä yksipuolisesta milloin tahansa. Yhteistyöstä on voitava poimia vain kansallisvaltion näkökulmasta hyvät puolet, eli yhteistyö kehystetään välineeksi edistää kansallisvaltion omaa etua, eikä sillä nähdä olevan itseisarvoa:

[...] Suomen kilpailukyvyllä epäedulliset direktiivit on torpattava ja yhteisvastuiden ja tulonsiirtojen tieltä irtauduttava. (34)

Toivoisin että Suomi voisi itsenäisenä valtiona päättää etunsa mukaisesti myös EU:n ulkopuolisista suhteistaan. Meidän äänivaltamme hukkuu suurien EU-maiden tahdon alle ja voi olla meille pienenä taloutena hyvinkin haitallista. Joissakin asioissa yhteinen EU-linja on toki hyväkin asia, muttei silloin kun se uhkaa maamme kahdenkeskisiä suhteita jonkin maan kanssa. (96)

Edellytän, että EU:n on osallistuttava täysimääräisesti niihin kustannuksiin, joita Suomelle tästä koituu.

Suomen ei tule osallistua millään tavalla maahanmuuton aiheuttamiin kustannuksiin näissä maissa, kustannammehan niiden ongelmia jo nyt hyvin monella eri tavalla. Viisumivapauden myötä itärajan toiselta puolelta tulevan maahanmuuton kustannukset Suomelle tulevat huimasti kasvamaan, missä on riittävästi maksamista meille. (45)

Federalistit sanovat, että meidän on otettava koko paketti vastaan sellaisena kuin se meille tarjotaan, koska eihän avioliitossakaan voi valita pelkkiä hyviä asioita. Mutta minä sanon, että unioni ei ole avioliitto, se on kauppaliitto, eikä minun tarvitse ostaa kaikkea mitä minulle yritetään sieltä myydä.

Eurooppalaisuus esitetään *Perussuomalainen*-lehdessä metakulttuuriksi, joka yhdistää kaikkia Euroopan maita. Mailla esitetään olevan historiasta kumpuava yhteinen arvopohja, joka vaikuttaa kaikkien eurooppalaisten kulttuurien pohjalla. Lehden vaatimusten mukaan tämän arvopohjan tulisi näkyä myös EU:n toiminnassa. Samalla perussuomalaiset korostaa sitoutumistaan kristillisiin arvoihin, ja merkityksellistää näin uskonnon EU-maita yhdistäväksi ominaisuudeksi. Metakulttuurin ajatukseen on myös sisäänrakennettu ajatus pysyvyydestä. Myös lehden esityksissä näkyy käsitys siitä, ettei metakulttuuriin kuuluviksi nähtyjä arvoja voida muuttaa tai määritellä uudelleen. Samalla muut arvot ja uskonnot määrittyvät vieraiksi ja ”toiseudeksi” verrattuna alkuperäisen metakulttuurin käsitteen sisään määriteltyihin aineksiin. (Mudde 2007, 169–171.):

Olen Eurooppa-myönteinen, mutta hyvin EU-kriittinen. Eurooppalaisia arvoja ovat kreikkalainen demokratia, roomalainen oikeus ja kristilliset arvot. Niihin uskon itsekin, mutta unioni nykymuodossaan on kaikkea muuta kuin niitä kunnioittava. (84)

”Olen pohtinut, mitkä Euroopan arvot ovat [...] Antiikin filosofiasta tulee demokratia, roomalaisesta oikeudesta tulee oikeusvaltioperinne ja kristillisestä humanismista tulevat hyveet, joita pakanatkin voivat noudattaa. Siinä kolmiojakkarassa ovat Euroopan arvot, eivätkä Kataisen suvaitsevaisuusrytteliäisyys-fantastisuudessa” [...] (89)

Laajemmassa mittakaavassa EU-jäsenyyden nähdään integroineen Suomen läntiseen yhteiskuntajärjestelmään. Suomen koetaan olevan poliittisesti sitoutunut länsimaisiin arvoihin. EU kytketään siis ajatuksen tasolla länsimaiseen kulttuuripiiriin, joka erottaa sen esimerkiksi Venäjän ja Turkin edustamasta idästä. Yhteisen eurooppalaisen metakulttuurin rakentaminen saa siis tuekseen vastapuolen eli ”toiseuden”, jota nationalistipopulisteille on tyypillisesti edustanut esimerkiksi Lähi-Itä. (Mickelsson 2011, 156).

Kaikista ongelmista huolimatta EU:ssa myönteistä on se, että jäsenyys integroi Suomea selvemmin läntiseen järjestelmään poliittisella kartalla. (96)

Lohela ei hyväksy esimerkiksi Turkin ottamista unioniin. (55)

Hallitsematon elintasosiirtolaisuus Välimeren eteläpuolelta uhkaa kaikkien Länsi-Euroopan yhteiskuntien taloudellista kestokykyä ja sosiaalisia rakenteita [...] (33)

Suomen on sotilaallisesti liittoutumattomana, mutta poliittisesti liittoutuneena EU-maana otettava oppia Ukrainan tapahtumista. (92)

Välillä lehti tuo kuitenkin eksplisiittisesti esiin ajatuksia kansojen ja kulttuurien radikaalista erilaisuudesta myös Euroopan sisällä. Eurooppalaisuutta siis merkityksellistetään vaihtelevasti joko yhtenäiseksi ja jaetuksi kulttuuripohjaksi, tai projektiksi, jossa radikaalisti erilaisista kansakunnista ja kulttuureista yritetään väkisin muodostaa keinotekoinen yhteenliittymä. Merkityksen aktivoiminen riippuu aina näkemyksen kontekstista. Tämä havainnollistaa hyvin populismin muuttuvaa ja notkeaa luonnetta (Canovan 1999, 4). Esimerkiksi kristinuskoa voidaan toisessa tapauksessa pitää eurooppalaisen kulttuurin perustana, kun taas toisessa tapauksessa yhteisen eurooppalaisen kulttuurin olemassaolo voidaan kiistää kokonaan ja tuoda esille vain maiden erilaisuutta:

Kristinuskko on suomalaisen ja eurooppalaisen kulttuurin vankka perusta. (50)

Meiltä puuttuu yhteinen kieli ja kulttuuri, joten yhteinen solidaarisuuden tunne tulee Euroopasta varmasti aina puuttumaan. (71)

[...] valta pitäisi hajauttaa takaisin kansalliselle tasolle. Se kuitenkin vaatii sen, että Euroopassa täytyy hyväksyä maiden olevan erilaisia. (40)

Euro on kriisissä, joka osin johtuu hyvin tunnetuista valuvioista: ei voi olla yhteismitallista rahapolitiikkaa, kun on erilaiset budjetit ja erilaiset kulttuurit. (42)

Euroalueen kriisi on sikäli itse aiheutettu, ettei yhteisvaluuttaa ole rakennettu kestäväälle pohjalle, jollaisen olisi muodostanut jäsenmaiden yhteneväinen elintaso, hallintokulttuuri, kilpailukyky ja talouskuri. Valitettavasti euroon ja unioniin hyväksyttiin poliittisista syistä maita, jotka eivät olleet siihen valmiita. (33)

EU esitetään lehdessä myös mekanismina, jonka kautta kansainväliset ongelmat leviävät Suomen rajojen sisäpuolelle. Erityisenä ongelmana nähdään maahanmuutto ja vapaa liikkuvuus, joiden nähdään aiheuttavan kohtuuttomia kustannuksia jäsenmaille. Huomattavaa on, että maahanmuuttoa käsitellään lehden esityksissä lähes yksinomaan talouden kautta. Esimerkiksi Tapio Raunion (2011, 211–212) perussuomalaisten eurovaaliohjelmista löytämä kansallismielinen identiteetti- ja kulttuuripolitiikka jää yksittäisen maininnan tasolle. Maahanmuuttajien katsotaan *Perussuomalainen-*

lehdessä kuormittavan erityisesti sosiaalipalveluita ja aiheuttavan sitä kautta kustannuksia yhteiskunnille. Maahanmuutto esitetään ennen kaikkea taloudellisena rasitteena, ei niinkään uhkana kansalliselle kulttuurille. Ongelmaksi maahanmuutto on lehden mukaan muuttunut juuri taloudellisia kustannuksia aiheuttavan ”elintasosiirtolaisuuden” takia:

Vapaan liikkuvuuden varjolla harjoitetaan sosiaaliturismia, johon meillä ei yksinkertaisesti ole varaa. (103)

Rakennuslalla toimiessaan hän näkee joka päivä ne ongelmat, joita työvoiman vapaa liikkuvuus tuo tullessaan ilman kunnollisia keinoja niihin puuttumiseksi. (71)

Loppuvuodesta julkaistaan laajempi tutkimus maahanmuuton kustannuksista. (97)

[...] EU:ssa maahanmuutto on karannut käsistä. (17)

Hallitsematon elintasosiirtolaisuus Välimeren eteläpuolelta uhkaa kaikkien Länsi-Euroopan yhteiskuntien taloudellista kestokykyä ja sosiaalisia rakenteita [...] (33)

Viisumivapauden myötä itärajan toiselta puolelta tulevan maahanmuuton kustannukset Suomelle tulevat huimasti kasvamaan, missä on riittävästi maksamista meille. (45)

Käytetyt sanavalinnat kehystävät useaan otteeseen maahanmuuton tarkoittamaan pelkästään humanitaarisista syistä tapahtuvaa maahanmuuttoa köyhemmistä maista rikkaampiin, erityisesti niin kutsutusta kolmannesta maailmasta Eurooppaan. Esityksissä puhutaan ”sosiaaliturismista”, ”elintasosiirtolaisuudesta” ja ”kolmannen maailman sosiaalitoimistosta”. Muut maahanmuuton kattokäsitteen alle sijoittuvat ilmiöt, kuten työperäinen tai Euroopan sisäinen maahanmuutto, jäävät tämän tulkinnan varjoon. Lehden retoriikka luo uhkakuvia maahanmuutosta ilmiönä, joka voi hetkenä minä hyvänsä riistäytyä irti valtioiden kontrollista. Siirtolaisuus on ”hallitsematonta”, tulijoita on ”satojatuhansia tai miljoonia” ja maahanmuuton pelätään ”karkaavan käsistä”. Vaatimukset tiukemmasta kontrollista oikeutetaan siis uhkakuvalla siitä, että mikäli ilmiö jatkuu samanlaisena, kaikenlainen maahanmuuton sääntely saattaa tulevaisuudessa muuttua mahdottomaksi.

EU:n maahanmuuttopolitiikan suhteen lehdessä esitetään tiukkoja vaatimuksia. Valtaosassa näkemyksistä pidetään ehdottoman tärkeänä, että Suomi kykenee myös EU:n sisällä päättämään kansallisesti omasta maahanmuuttopolitiikastaan, eikä EU:n haluta puuttuvan jäsenmaiden linjauksiin tässä asiassa. Samanaikaisesti puheenvuoroissa vaaditaan tiiviimpää EU-yhteistyötä ulkorajojen valvonnassa ja laittoman maahantulon estämisessä.

Maahanmuuton yhteydessä käytetyssä talouspuheessa on yhtymäkohtia hyvinvointisovinistisiin näkemyksiin siitä, että kansallisvaltioiden alkuperäisiksi asukkaiksi katsotut henkilöt tulisi asettaa etusijalle valtion sosiaaliperustaisissa tukitoimissa (Mudde 2007, 131–132). Maahanmuuttajat käsitteellistetään järjestelmälle ylimääräiseksi taloudelliseksi rasitteeksi, jonka määrää on syytä kontrolloida tiukasti. Vaikutelmaa korostetaan negatiivisilla määreillä. Maahanmuuttajat nähdään “elätettäviksi”, “kouluttamattomiksi”, “taakaksi” ja “työllisyysennusteltaan olemattomiksi”. Näiden esitysten avulla perustellaan johtopäätöstä siitä että maahanmuutto on automaattisesti “kustannus” ja “uhka taloudelliselle kestäkyvylle”:

Myös maahanmuuttopolitiikka on pidettävä Suomen omissa käsissä. Erityishuomio on kiinnitettävä unionin ulkorajoihin. (72)

Euroopalla kokonaisuutena ei ole varaa satoihin tuhansiin tai miljooniin kouluttamattomiin tulijoihin, joiden työllistymisennuste on olematon. (103)

EU:n yhteinen maahanmuuttopolitiikka tarkoittaa käytännössä taakanjakoa etelän ja pohjoisen välillä. Kreikkaan tulevia pakolaisia sijoitettaisiin vasemmistohenkisen solidaarisuuden perusteella Suomeen. (103)

Suomen on syytä vastustaa voimakkaasti sitä, että EU-Bryssel alkaisi määrätä, keitä siirtolaisia ja kuinka paljon Suomen on otettava heitä tänne meidän veronmaksajien elätettäviksi. Kun Suomi liittyi 1994 mukaan, tarkoituksemme ei ollut ryhtyä kolmannen maailman sosiaalitoimistoksi. (103)

Maahanmuutosta käytetty retoriikka on lehdessä konnotaatioltaan ja esitystavaltaan lähes poikkeuksetta kielteistä ja se kehystää maahanmuuton ylimääräiseksi rasitteeksi kansallisvaltiolle. Maahanmuutto-käsitteen sisältö rajataan lehdessä siis tarkoittamaan vain humanitaarista maahanmuuttoa Euroopan ulkopuolelta ja muut kattokäsitteen

ilmiöt jäävät tämän tulkinnan varjoon. Maahanmuuttajien esitetään tulevan ”etelästä”, ”Välimeren eteläpuolelta” tai ”Itärajan takaa”. Juuri näistä suunnista tapahtuva maahanmuutto katsotaan ongelmalliseksi, sillä lehdessä vaaditaan useaan otteeseen erityistä huomiota ”unionin ulkorajojen” valvontaan.

Huomionarvoista on, että vaikka maahanmuuton representaatiosta syntyvä suuri kuva keskittyy juuri humanitaariseen maahanmuuttoon, muutamissa lehden esityksistä esimerkiksi pakolaiskysymykset pyritään irrottamaan maahanmuuton kontekstista. Perusteluna esitetään, että pakolaisten lähtömaiden olojen parantaminen olisi maahanmuuttoa parempi keino. Tätä käytetään perusteena myös sille, ettei pakolaisuuden aiheuttamia kustannuksia tulisi jakaa yhteisesti EU-maiden kesken:

Pakolaiskysymys kannattaa ratkaista erillisenä kysymyksenä ja pääasialliset toimet tulisi suunnata lähtömaiden olojen parantamiseen. (103)

Viisaampaa ja tehokkaampaa on avustaa hädänalaisia lähellä heidän kotiseutuaan. (103)

Kehystämällä maahanmuuton lähes yksinomaan talouden ja kansallisvaltioiden näkökulmasta *Perussuomalainen*-lehti irrottautuu samalla kansainvälisen humanitarismin kehyksestä. Humanitarismilla tarkoitan tässä yhteydessä samaa kuin Aaltola (2009, 1, 165), eli globaalin empatian mobilisointia ja sen näkemistä merkittävänä tekijänä kansainvälisen yhteisön organisoinnissa. Humanitaristinen myötätunto on viime vuosikymmeninä noussut kansainvälisen politiikan avainkäsitteeksi ja kehykseksi, jonka kautta toimijat arvioivat toistensa rooleja ja legitimitettiä. Käsitteen keskiössä on rasitteiden jakaminen ja kansainvälinen solidaarisuus, joiden avulla pyritään yhteistyössä vähentämään inhimillistä kärsimystä globaalissa mittakaavassa. (Aaltola 2009, 1–10) Myös Euroopan unioni on sekä päätöksenteossaan että käytännön toiminnassaan sitoutunut humanitarismiin ja sen periaatteisiin (kts. esim. Euroopan komissio 2014; Euroopan unioni 2011). *Perussuomalainen*-lehdessä esitetyt näkemykset siis haastavat EU:n nykyisen näkökulman ja toimintaperiaatteet.

Perussuomalainen pyrkii tietoisesti irti humanitaarisesta näkökulmasta ja argumentoi sitä vastaan. Kansainvälinen taakanjako ja sosiaalinen avustaminen valtioiden velvollisuutena torjutaan eksplisiittisesti:

Jokaisen jäsenmaan tulee saada rajoittaa sellaista maahanmuuttoa, joka on ristiriidassa kyseisen maan edun kanssa. (103)

Mutta solidaarisuuden nimellä ei yhteisvastuuta pidä maahanmuuton osalta lisätä. (103)

Pakolaiskustannusten taakanjako EU-maiden kesken tulee torjua. (103)

Kansainvälinen solidaarisuus ja ihmisoikeus- ja sosiaalikysymykset korvataan maahanmuuttoteeman yhteydessä talouden kehyksellä. Esitysten mukaan maahanmuutto on taloudelle yksiselitteisen negatiivinen ilmiö, eikä Suomella tai EU:lla näin ollen ole varaa maahanmuuttoon tai sosiaaliseen avustamiseen. Myös tulijoiden todelliset motiivit asetetaan kyseenalaisiksi puhumalla ”sosiaaliturismista” tai ”elintasosiirtolaisuudesta”. Samalla vahvistetaan implisiittisesti maahanmuuton kytkemistä talouden kehukseen. Tietyn kansallisvaltion ja kansan piiriin kuulumattomien tulijoiden katsotaan siis pyrkivän hyötymään ansiottomasti kansan elintasosta ja omalla työllään rakentamasta taloudellisesta menestyksestä.

Humanitarismin peräänkuuluttamat myötätunto ja solidaarisuus jäävät kokonaisuudessaan pois lehden esityksistä. Turvapaikanhakija- ja siirtolaisuuskysymysten ratkaisuksi esitetään pääasiassa maahantulon estämistä, eikä muuttoliikkeen taustalla olevia syitä tuoda juuri esiin. Näkemys on siis täysin päinvastainen kansainvälisen kärsimyksen vähentämistä korostavaan humanitarismiin verrattuna.

Humanitaristiset käsitykset nähdään lehdessä pikemminkin uhkana kansallisvaltioiden taloudelliselle kestävyydelle, ja tämä retoriikka valjastetaan niiden vastustamiseen. Kansallisvaltiolla ”ei ole varaa” humanitarismiin, joka uhkaa niiden taloudellista tulevaisuutta. Lehden näkökulma on korostetun kansallisvaltiokeskeinen: globaalien ratkaisujen ja solidaarisuuden sijaan tärkeimpänä nähdään tietyn kansallisvaltion taloudellinen suoriutuminen ja mahdollisuus eristää itsensä esimerkiksi rajavalvonnan avulla ulkoisilta ongelmilta.

5.8 Euro ja EU-talous

Taloudellisesta näkökulmasta EU esitetään tekijäksi, jonka välityksellä Suomi on kytkenyt itsensä ennennäkemättömän tiiviisti osaksi maailmantaloutta ja globaalia kauppaa. Tämän nähdään johtaneen siihen, että kansainvälisen talouden ongelmat päätyvät Suomeen tuontitavarana unionista. Tässä tematiikassa näkyy erityisesti tuoreen eurokriisin vaikutus. Yhteisvaluutta euron nähdään pettäneen kaikki odotukset, ja juuri valuutan esitetään olevan maan kansantalouden kannalta ratkaiseva tekijä. Talouskriisiltä Suomen olisi lehden mukaan säästännyt yksinkertaisesti omassa valuutassa pysyminen:

Euron valuviat ovat olleet selvillä jo kauan. Ruotsi ja Tanska ovat välttyneet eurokriisiltä ja niiden taloudet terveitä, koska ne aikoinaan jättäytyivät euron ulkopuolelle. (35)

Kun Suomi liittyi Euroopan unioniin vuonna 1995, sen sanottiin olevan pelastus Suomelle, suomalaisille ja ennen kaikkea Suomen ulkomaankaupalle. Kuinkas vuosien saatossa on käynytään?

Naapurimaamme Ruotsin vienti vetää melkoisesti paremmin, vaikka ovat pysyneet omassa valuutassaan eli kruunussa. (67)

Väätäinen uskoo vakaasti, että euro vielä tuhoaa Suomen talouden, kuten se on tehnyt jo monelle Etelä-Euroopan maalle. (17)

Retorisesti yhteisvaluutta esitetään ”viallisena” ja tekijänä, joka ”tuhoaa” maiden talouksia. Omassa valuutassaan pysyneet valtiot ovat onnistuneet pitämään taloutensa ”terveenä” ja ”välttymään kriisiltä”. Ajallisesti lehden esitysten näkökulma on pahimmassa kriisiajassa. Vertailukohdaksi otetaan omassa valuutassaan pysyneet ja EU:hun kuuluvat Pohjoismaat, joiden taloudellisen menestyksen esitetään johtuvan yksinomaan kansallisesta valuutasta. Valuutta määrittyy siis esityksissä talouden kannalta kriittiseksi komponentiksi.

Suomi nähdään viattomana uhrina, jonka hyväuskoiset eliittipoliitikot ovat idealismissaan liittäneet osaksi epäedullista valuuttajärjestelmää. Euron esitetään olevan ensisijaisesti poliittinen ja vasta toissijaisesti taloudellinen projekti. Lehden esitysten mukaan euroon otettiin poliittisen integraation takia mukaan maita, joiden talous ei ollut yhteisvaluutan edellyttämällä tasolla. Todisteena yhteisvaluutan poliittisuudesta pidetään sitä, ettei euroaluetta haluta purkaa kriisistä huolimatta.

Lehden mukaan euro ei ole taloudellisesti toimiva tai uskottava vaihtoehto, vaan poliittisen eliitin väkisin pystyssä pitämä keinotekoinen järjestely. Eurokriisi nähdään merkkinä siitä, että markkinatalouden lainalaisuudet alkavat hiljalleen murentaa järjestelmää, jota ei ole rakennettu niiden ehdoilla:

Euron käyttöönotossa talouden lait yritettiin sivuuttaa poliittisen projektin tieltä. (85)

Jos kyseessä olisi aidosti vain taloudellinen hanke, siitä olisi jo luovuttu. Mutta euro oli poliittisten visionäärien vuosikymmeniä ajama hanke. Voimme varautua siihen, että siihen poliittisesti sitoutuneet tahot eivät siitä vetäydy, vaikka taloudellinen tilanne olisi mikä [...] (89)

Euroon sitoutunut poliittinen pääoma on huomattava, ja euron purkaminen olisi valtava urakka, joka aiheuttaisi varmasti ison shokin maailmantalouteen. Eurosta eroamisen kustannuksia kuitenkin liioitellaan. (1)

Euroalueen kriisi on sikäli itse aiheutettu, ettei yhteisvaluuttaa ole rakennettu kestäväälle pohjalle, jollaisen olisi muodostanut jäsenmaiden yhteneväinen elintaso, hallintokulttuuri, kilpailukyky ja talouskuri. Valitettavasti euroon ja unioniin hyväksyttiin poliittisista syistä maita, jotka eivät olleet siihen valmiita. (33)

Euroeliitin ei uskota tinkivän mistään luomastaan järjestelmästä, vaikka ne osoittautuisivat käytännössä toimimattomiksi. Kritiikki on samantyyppistä kuin itse unionia kohtaan esitetty arvostelu siitä, että kyseessä on eliitin keinotekoinen ja käytännössä huonosti toimiva ideologinen luomus. Näin ollen lehdessä esitetään, että euroa tullaan pitämään hengissä vaikka väkisin kaikista haitoista ja kuluista huolimatta. Valtioiden katsotaan joutuvan euroeliitin idealismin rahoittajiksi. Pahimmassa tapauksessa näiden rahoitusjärjestelmien pelätään muuttuvan toistuviksi tai kiinteiksi systeemeiksi, mikä lisäisi taloudellista yhteisvastuuta EU-tasolla.

Euroalue voi pysyä pystyssä pitkäänkin, mutta vain alati kasvavan yhteisvastuun avulla. Se on jo nyt vajonnut pitkäaikaisen hitaan kasvun ja kasvavan työttömyyden kierteeseen Japanin malliin. (99)

Jos Etelä- Euroopan maat saavat teollistuneen pohjoisen kiinni, eurolla on mahdollisuus. Jos käy toisin, joutuvat euromaiden hallitukset toistuviin, poliittisesti erittäin vaikeisiin tulonsiirtoihin euromaiden välillä. (104)

Euroopan unionissa ei ole ollenkaan vähäosaisia, sillä jokaiselle on varattu merkittävä rooli - maksajan rooli, ja se kasvaa [...] (106)

Tässä lehden näkemykset muistuttavat uusille eurooppalaisille populistipuolueille tyypillistä hyvinvointisovinismia, jonka mukaan kansallisvaltion natiivien hyvinvointi tulee aina asettaa etusijalle. Tukitoimia ei käsitteellistetä solidaarisuutena, vaan kansalta kerättyjen varojen luovuttamisena pois suomalaisten hyvinvoinnista muiden valtioiden tai pankkien tilanteen helpottamiseen. (Mudde 2007, 131–132; Arter 2010, 499–500.)

Eurokriisiin sekä sen hoidossa käytettyihin tukipaketteihin ja yhteisvastuihin liittyy *Perussuomalainen*-lehden teksteissä erittäin vahva moraalinen ulottuvuus. Suomi esitetään kantavana voimana, joka on hoitanut omat asiansa hyvin. Euron takia Suomi on ilman omaa syytään vedetty mukaan huonommin asiansa hoitaneiden ongelmiin. Lehden mukaan Suomi joutuu EU:ssa maksamaan muiden tekemistä virheistä. Näkemys mukailee metodologista nationalismia, eli koko järjestelmän hyötyjä tarkastellaan kansallisvaltioiden intressien kautta. Huomionarvoista on kuitenkin se, että virheistä tai ongelmista ei lehtiteksteissä useimmiten syytetä varsinaisesti Etelä-Euroopan maita vaan erityisesti näitä valtiota rahoittaneita pankkeja. Asetelman roolijako on kuitenkin molemmissa tapauksissa mustavalkoinen. Järjestelmän avulla syyttömät suomalaiset veronmaksajat on onnistuttu pakottamaan moraalityyppisesti ja vastuuttomasti toimineiden pankkien ja valtioiden tappioiden rahoittajiksi:

Rahan syyttäminen suurpankkien virheiden korjaamiseksi on järjetöntä, kun maksajana on köyhä kansa.
(43)

Syyttävää sormea ei siis pidä välttämättä osoittaa velkaantuneeseen Etelä-Eurooppaan tai sitä lainoittaneeseen Pohjois-Eurooppaan, vaan suoraan Euroopan keskuspankkiin ja rahaliiton arkkitehteihin. (29)

Suomalaiset hyvin asiansa hoitaneet pankit ja niiden suomalaiset asiakkaat joutuvat maksamaan veroa, joka johtuu eurooppalaisten suurpankkien seikkailuista. (108)

Suomi joutuu muiden, huonommin asiansa hoitaneiden maiden, jatkuvaksi elättäjäksi. (108)

Suomi joutuu Euroopan maksumieheksi korvaamaan menetettyjä talletuksia kaatuneiden riskipankkien asiakkaille. (108)

Erityisen raskauttavana seikkana pidetään sitä, että tukipaketit ja muut pelastustoimet siirtävät vastuun pois ongelmien varsinaisilta aiheuttajilta. Tämän nähdään levittävän moraalista rappiota koko Euroopan unioniin. Pelkona on, etteivät kriisin aiheuttajat joudu kärsimään siitä tarpeeksi eivätkä näin ollen opi mitään väärin tekojensa seurauksista. Populistiset liikkeet ovat tyypillisesti vaatineet yhteiskunnallista kurinpalautusta ja peräänkuuluttaneet moraalialia, rehellisyyttä ja väärinkäytösten kitkemistä (Ruostetsaari 2011, 100). Pahimmassa tapauksessa moraalikadon pelätään juurtuvan osaksi EU:n rakenteita:

Euroopassa on havahduttu huomaamaan, että unionista on tulossa velka- ja tulonsiirtounioni, jossa syyttömät maksavat toisten virheistä ja vastuuttomuudesta. (33)

Emme myöskään hyväksy yhteisvastuuta, joka aiheuttaa moraalikatoa, kun ongelmien aiheuttajat eivät joudu vastaamaan seurauksista. (82)

Kokoomuksesta on jo kuulunut ääniä, että Kreikkaan on lapioitava lisää rahaa, vaikka maa ei ole edelleenkään noudattanut sopimuksia. Tämä moraalinen mätäpaase on puhkaistava. (70)

Vakausmekanismi aiheuttaa moraalikatoa, talousohjaus vie itsenäisyyden. Emme luovu itsenäisyydestämme emmekä hyväksy, että suomalaiset pannaan vastuuseen asioista, joihin emme voi itse vaikuttaa [...] (89)

Moraalinen ulottuvuus korostuu myös *Perussuomalainen*-lehden käyttämässä retoriikassa. Sanavalinnat nostavat syyllisyyden keskeiseksi määreeksi. ”Syyttömät” ja ”asiansa hyvin hoitaneet” pakotetaan ”maksamaan toisten virheistä ja vastuuttomuudesta”. Erityisesti Suomen asemaa syyttömänä ja omat asiansa hyvin hoitaneena mallimaana korostetaan. Verbimuotona toistuva ”joutua” luo kuvaa siitä, että Suomen on pakko ulkoisen painostuksen takia tehdä itselleen epämieluisia rahoituspäätöksiä. Suomen esitetään joutuvan ”maksumieheksi” ja ”elättäjäksi”, vaikka ”ongelmien aiheuttajat eivät joudu vastaamaan seurauksista”. Myös tässä suhteessa lehden näkökulma on tiukan kansallisvaltiokeskeinen. Tällaisen ”yhteisvastuun” ja ”rahan lapiointien” nähdään olevan juuri Suomen näkökulmasta moraalisesti väärin, sillä suomalaiset eivät lehden mukaan ole ”itse voineet vaikuttaa

näihin asioihin”. Osallistuminen yhteisvastuusiin nähdään rangaistuksenomaisena ulkoisena pakkona, ja tällä hetkellä rankaisu kohdistuu lehden mukaan syyttömiin eikä syyllisiin.

Vaihtoehtona eurokriisin hoitoon lehti näkee linjan, jossa yhdellekään valtiolle tai pankille ei myönnetä yhteisvastuullista rahoitusta. Näkyvimvät syyt vastustaa rahoitusta ovat sen kustannukset kansallisvaltiolle ja pelko moraalikadon seurauksista. Lehden esittämän linjan mukaan tukipakettien myöntäminen tulisi lopettaa kokonaan, ja joko ylivelkaantuneiden maiden tai Suomen kaltaisten rahoittajamaiden tulisi erota euroalueesta. Tukipakettipolitiikka nähdään eliitin valitsemana poliittisena linjana, jolle ei ole järkeviä taloudellisia perusteita. Jos poliittisen linjan muutos johtaa maiden tai pankkien ajautumisen maksukyvyttömyyteen, sen tulisi antaa tapahtua. Lehden esityksissä perussuomalaisten ajamaa politiikkaa perustellaan esimerkiksi vetoamalla Islannin taloustilanteeseen. Puolueen linjan toimivuutta todistellaan siis käytännön esimerkkien kautta:

EU valitsi kriisinhoitostrategiaksi yhteisvastuun, vaikka vaihtoehtokin olisi ollut. Esimerkiksi USA:n liittovaltio ei vastaa osavaltioiden veloista. (29)

Tulevien kriisimaiden pitää antaa erota rahaliitosta. Unionin pitää joustaa jostain kohdasta. (89)

Euroeliitti hämmästelee Irlannin ihmettä. Eerola vertasi Irlantia Islantiin: sen talous menestyy kaikilla mittareilla Irlantia paremmin - talous kasvaa, valtion velka on hallinnassa ja vienti vetää. Irlannin työttömyys on korkea, valtionvelka räjähtänyt käsiin ja nuoret muuttavat ulkomaille.
- Islanti noudatti perussuomalaisten kannattamaa no bailout -linjaa. Se ei pelastanut pankkiireitaan, minkä Irlanti EU:n pakottamana teki. Irlanti päätti EU:n painostamana pelastaa pankkiirit, kun taas Islanti päätti pelastaa oman kansansa, Eerola valisti. (67)

Valuuttaunionin pitää joustaa siitä hullusta julistuksesta, että se on ikuinen, jakamaton ja peruuttamaton. Sitä se ei ole. (89)

Retoriikka korostaa sitä, että nykyinen kriisinhoitolinja on nimenomaan valittu, vaikka ”vaihtoehtoehtojakin olisi ollut”. Lehti esittää implisiittisesti, että valinnassa oli kyse nimenomaan valuuttaunionin halusta pitää väkisin kiinni omista periaatteistaan ja siitä että eurosta ei ole mahdollista erota. Lehden mukaan rahaliiton pitäisi ”joustaa” ja antaa kriisimaiden suosiolla lähteä eurosta. Nykyinen EU-

kriisinhoito pelastaa lehden mukaan ”pankkiirit”, kun taas perussuomalaisten esittämä vaihtoehto tähtää ”oman kansan” pelastamiseen.

Tukipolitiikan linjauksissaan perussuomalaiset korostavat edustavansa äänestäjien enemmistön tahtoa. Eliitin esitetään jatkavan tukipolitiikkaansa kansan tahdosta huolimatta ja pyrkivän lykkäämään äänestäjien vastustamia päätöksiä tarkoituksella vaalien jälkeisiin aikoihin. Nämä näkemykset kytkeytyvät lehden muihin esityksiin moraalittomasta euroeliitistä, joka pyrkii edistämään omaa ideologiaansa keinoja kaihtamatta ja demokratiasta piittaamatta:

[...] reilusti yli puolet suomalaisista haluaisi panna stopin EU:n kriisimaiden tukemiselle. Hieman yksinkertaistaen: kaksi kolmesta suomalaisista joko lopettaisi kriisimaiden tuet tai turvautuisi vielä rajumpiin keinoihin, yksi kolmasosa jatkaisi niitä. (27)

Kreikan uusi rahoitustukipaketti on vain ajan kysymys. Sitä yritetään lykätä EU-vaalien yli. (69)

Todennäköisesti varsin pian Saksan vaalien jälkeen suoritetaan jo ensimmäinen Kreikan velkojen anteeksianto. (15)

Euroa elvytetään epätoivoisesti tukipaketeilla kansan tahtoa vastaan ja aiheutetaan samalla vahinkoa Suomen kaltaisten maiden talouksille. (34)

Vaikka yhteisvaluutta nähdään epäonnistuneena projektina, EU:n yhteinen talous- ja kauppapolitiikka esiintyy *Perussuomalainen*-lehden sivuilla jokseenkin positiivisessa valossa. Vapaakaupan ja taloudellisen yhteistyön tuomia hyötyjä pidetään unionin tärkeimpänä antina. Taloudelliset edut käsitteellistetään EU:n ”alkuperäiseksi ideaksi”, johon myös nykyisen unionin olisi syytä pyrkiä takaisin. Lehdessä ehdotetaan poliittisen unionin purkamista ja siirtymistä löyhään vapaakauppa- ja tulliliittoon:

Vapaakauppaliittoa hän voisi kannattaakin, mikäli se olisi luonteeltaan taloudellinen eikä poliittinen. (72)

EU:n alkuperäinen idea talous-, vapaakauppa- ja tullialueesta EU-maiden kilpailukyvyn ylläpitämiseksi on edelleen erinomainen ajatus, johon on palattava takaisin. (17)

Rahaliiton tilalle on saatava löyhä ja Euroopan laajuinen vapaakauppa-alue, joka takaisi kaupan esteettömän toteutumisen koko mantereella. (73)

Tulevaisuuden EU:n näkisin mielelläni itsenäisten valtioiden talousliittona [...] (71)

Vapaakaupasta huolimatta jäsenvaltioiden tulisi lehden esitysten mukaan pystyä yksin tai yhdessä muiden valtioiden kanssa ohjailemaan ja rajoittamaan määrättyjä talouden ilmiöitä. Erityisesti kaivataan valtioiden mahdollisuutta puuttua veronkiertoon ja työvoiman liikkuvuuteen sekä tukea kotimaisia yrityksiä kansallisesti. Esimerkiksi työntekijöiden vapaan liikkuvuuden nähdään johtavan halpatyövoiman maahantuontiin ja kasvattavan työttömyyttä sekä alentavan palkkoja kohdemaissa. Vaatimuksissa näkyy populistinen talousajattelu. Lähtökohtana toimivat vapaa yrittäjäys ja yksityinen omistus, mutta samanaikaisesti valtion toivotaan suojelevan kansalaisia ja kansallisia yrityksiä markkinakilpailun negatiivisilta seurauksilta. Valtion tulisi populistisen talousajattelun mukaan taata pienyritysten toimintamahdollisuudet ja toimia vastavoimana kapitalistisille suuryrityksille ja taloudelliselle keskittymiselle (Canovan 1981, 290–291; Ruostetsaari 101–102):

Vapaakauppa-alue, jonka sisällä tavara liikkuu ilman tulleja, on sinänsä hyvä asia, mutta jollain tavalla valtioiden pitäisi pystyä rajoittamaan ihmisten ja työvoiman liikkumista. (71)

EU:ssa yritysverotus olisi saatava samalle tasolle kaikissa jäsenmaissa, jolloin verokikkailu - perustamalla tytäryhtiöitä toisiin (ja kolmansiin) maihin - ei kannata. Veroparatiiseihin on puututtava lailla EU:n sisällä ja maailmanlaajuisilla sopimuksilla. (61)

Turun ja Helsingin telakoilla on vaikeuksia saada edes kotimaisen jäämurtajan rahoitusta järjestykseen, koska EU:n uusi pankkidirektiivi on esteenä. Sama direktiivi on saattamassa sadat pk-sektorin yritykset konkurssiin ja tuhansilta loppuu työ. Kansallisesti ei kuulemma voida tehdä mitään. (54)

Rakennusalalla toimiessaan hän näkee joka päivä ne ongelmat, joita työvoiman vapaa liikkuvuus tuo tullessaan ilman kunnollisia keinoja niihin puuttumiseksi. (71)

Vaikka varsinaista globaalikapitalismia ei lehdessä systemaattisesti kritisoida, esitetään unioni suurpääoman etujen edistäjänä. Suuryrityksillä on lehden mukaan vahva asema EU-päätöksenteossa. Vapaakaupan takia yhdistettyjen kilpailutussäännösten nähdään myös hyödyttävän kansainvälisiä suuryrityksiä

kotimaisten yrittäjien kustannuksella. Näkemykset mukailevat populismille tyypillistä pienyrittäjyyden eetosta, jota suurten yritysten ja niitä suosivien rakenteiden nähdään uhkaavan (Canovan 1981, 291):

Jähmettymiseen tähtäävät myös kansainväliset suuryritykset, joilla kaikilla on toimisto Brysselissä. Ne tähtäävät siihen, ettei niiden vahvaa asemaa horjuteta, ettei mikään olennainen tilanne muutu. (109)

EU:n sisämarkkinat ja kilpailutussäännöt ovat alkaneet lyödä läpi terveydenhuollon puolella esimerkiksi keikkalääkäritoimintana. Lisäksi iso pääoma rahoittaa esimerkiksi vanhusten hoivapalvelutalojen rakentamista ja resurssit karkaavat suomalaisesta terveydenhuollosta veroparatiiseihin [...] (25)

Suomeen sovelletaan lainsäädäntöä, joka ei lähde omista tarpeistamme, vaan perustuu suurten EU-maiden ja suurten yritysten etuun. EU:ssa tehtävien lakien sisältö perustuu aika pitkälle firmojen lobbaukseen. (114)

Sisämarkkinasäädökset ja vapaa kilpailutus määrittelevät myös sosiaalipalveluissa (esim. vanhusten palveluasuminen) sen, että ostettaessa palveluita ulkopuolisilta niitä ei voi hankkia suoraan hankintana vaan ne on kilpailutettava (ja kansainvälinen firma syö paikallisen yrittäjän). (36)

Sisämarkkinasäädösten ja vapaan kilpailun nähdään johtavan siihen, että ”kansainväliset firmat” ja ”iso pääoma” saavat etulyöntiaseman ”paikallisiin yrittäjiin”. Tämän nähdään johtavan pienyrittäjien ahdinkoon ja ”resurssien karkaamiseen veroparatiiseihin”. EU:n esitetään edistävän tätä kehitystä, ja suuren osan sen lainsäädännöstä nähdään perustuvan ”firmojen lobbaukseen” ja ”suuryritysten vahvaan asemaan”. Yksityis- ja pienyrittäjyyden ja kansainvälisten suuryritysten välille rakennetaan populismille tunnusomaista dikotomiaa. Pienyrittäjyys määritellään kansalliseksi ja positiiviseksi ilmiöksi, kun taas suuryritykset edustavat kansainvälistä kasvotonta suurpääomaa, joka toimii epämoraalisesti ja motiivinaan vain omien etujensa maksimointi. Pien- ja suuryritysten edut nähdään yhteensovittamattomina, ja EU:n esitetään asettuneen pysyvästi suuryritysten puolelle. (Canovan 1981, 290–291; Ruostetsaari 101–102)

Eurooppalainen talousintegraatio näyttäytyy lehdessä siis varsin kaksijakoisena. Yhteisvaluutta euro esitetään täysin epäonnistuneena ideologisena kokeiluna, joka olisi syytä purkaa pikimmiten. Euro nähdään eliitin poliittisena projektina, jonka luomisessa ei lainkaan huomioitu taloudellisia realiteetteja tai maiden erilaisuutta,

vaan sitä käytettiin surutta yhteismitallisen poliittisen integraation välineenä. Eurokriisin myötä nämä viat ovat lehden mukaan nousseet esiin, mutta eliitti ei suostu myöntämään virheitään, vaan pyrkii tukipakettien avulla tekohengittämään yhteisvaluuttaa. Lehden esitysten mukaan keinotekoinen elvytyspolitiikka on lopetettava, euroalueesta on oltava mahdollisuus erota ja konkurssipankkien on annettava kaatua seurauksista välittämättä.

Sen sijaan Euroopan maiden taloudellista yhteistyötä pidetään lehdessä toivottavana. Myös vapaakauppaan suhtaudutaan pääosin myönteisesti. Populistiselle nationalismille tyypillisesti yksittäisille valtioille vaaditaan kuitenkin mahdollisuutta puuttua talouteen ja vähentää sen kansalaisille aiheuttamia lieveilmiöitä. Esimerkiksi protektionismi nähdään pitkälti hyväksyttynä, mikäli sen avulla voidaan pelastaa kotimaisia työpaikkoja.

5.9 Yhteenveto

Analysoin edellä Euroopan unionin representaatioita *Perussuomalainen*-lehdessä seitsemän aineistosta tunnistamani eri teeman avulla. Järjestyksessä nämä kategoriat ovat: kriisiytynyt unioni, itseään ruokkiva eliitin projekti, EU ja demokratia, kansallisvaltio vastaan liittovaltio, sääntely ja byrokratia, kansainvälisyys ja identiteetti sekä euro ja EU-talous. Itsessään nämä kategoriat ovat vain apuväline tutkimusaiheen jäsentämiseen ja analysoimiseen. On siis tärkeää huomata, että nämä erillään käsittelemäni teemat muodostavat yhdistettynä jokseenkin koherentin esityksen. Tekemäni aineiston luokittelu kertoo kuitenkin siitä, mitkä teemat nousevat keskeisimpään asemaan ja korostuvat Euroopan unionin käsittelyssä *Perussuomalainen*-lehden sivuilla.

Tutkimusaineistosta syntyvä kokonaiskuva siitä, mikä Euroopan unioni pohjimmiltaan on ja millä tavalla unioni toimii on kauttaaltaan hyvin samansuuntainen. Esitysten suuret linjat ovat yhtenevät, eikä debattia tai kriittistä keskustelua esiinny määrättyihin asiakysymyksiin liittyvistä näkemyseroista huolimatta. Tältä osin representaatioanalyysi tukee esimerkiksi Tapio Raunion (2011, 215) esittämää näkemystä siitä, että perussuomalaisten sisällä näkemykset EU:sta ovat huomattavan yhtenäisiä. Aineistosta syntyvässä kokonaisrepresentaatiossa on läsnä myös

narratiivinen ja ajallinen ulottuvuus. Tietyssä vaiheessa vallalla olleen ”alkuperäisen EU:n idean” esitetään korruptoituneen pitkän ajan kuluessa muotoon, joka nykyisellään uhkaa itsenäisten Euroopan kansallisvaltioiden tulevaisuutta. Perussuomalainen EU-kritiikki mobilisoidaan lehdessä juuri tätä kehitystä vastaan.

6. Euroskeptisismien tyypit

Seuraavaksi tarkastelen erityyppisen euroskeptisismien näkymistä aineistossani. Tarkasteluni pohjautuu Sofia Vasilopouloun määrittelemään euroskeptisismien kolmijakoon. Tarkoitukseni on perustellusti selvittää, millä tavoin Vasilopouloun jaottelemat euroskeptisismien tyypit ovat edustettuna aineistossa ja nouseeko joku skeptisismien tyypeistä lehtiaineistossa selvästi hallitsevaksi. Etenen käsittelyssä kolmiportaisesti jyrkimmästä euroskeptisismien tyypistä lievempään.

6.1 Torjuva euroskeptisismi

Torjuva euroskeptisismi edustaa Vasilopouloun jaottelussa euroskeptisismien jyrkintä laitaa. Torjuva skeptisismi hyväksyy ajatuksen yhteisestä eurooppalaisesta kulttuurista, historiasta ja uskonnollisista piirteistä, mutta torjuu periaatetasolla kaiken EU-järjestelmässä tapahtuvan yhteistyön ja yhteisen eurooppalaisen politiikan rakentamisen. Tähän skeptisismien tyyppiin liittyvät vaatimukset unionista eroamisesta ja radikaalia valtioiden itsemääräämisoikeutta korostava diskurssi. Torjuvaa euroskeptisismia edustavat puolueet voivat kuitenkin kannattaa valtioidenvälisiä sopimuksia ja vapaakauppaa, kunhan niitä ei toteuteta EU-kontekstissa eivätkä ne sitovuudellaan uhkaa valtioiden itsemääräämisoikeutta. Olennaista on se, ettei eri kansallisvaltioiden välille haluta syntyvän minkäänlaista institutionaalista poliittista integraatiota. (Vasilopoulou 2011, 230, 232.)

Perussuomalaisia pidetään yleisesti EU- ja eurovastaisena puolueena.

Perussuomalainen-lehdestä keräämäni aineisto tukee väittämää joiltakin osin. Silti erittäin jyrkät EU-vastaiset näkemykset ovat lehdessä selvästi vähemmistössä. Kaiken EU:n puitteissa tapahtuvan yhteistyön kyseenalaistavat esitykset voidaan jakaa karkeasti kolmeen tyyppiin. Näkyvimpana muotona ovat yksittäisen

eurovaaliehdokkaan lausunnot, jotka edustavat puolueen EU-vastaista äärilaitaa. Näiden esitysten argumentaatio pohjautuu nationalistiseen päätökseen ja kansallisvaltioiden itsemääräämisoikeuden korostamiseen:

Suomi ajelehtii EU:n talutusnuorassa ilman todellisia vaikutusmahdollisuuksia: EU purkuun, euro uusiksi, Suomi vapaaksi! (47)

EU kiristää, euro kurjistaa, mutta lopulta perussuomalaiset vapauttaa, uskoo Väättäinen. (17)

Vaaliteemani on ”Stop EU”, eli EU on pantava täyteen remonttiin. Olen täydellisen eurovastainen, tämä euro ei kelpaa minulle. (101)

Toisena torjuvan euroskeptismin muotona voidaan tunnistaa lausunnot, joiden mukaan EU tulisi purkaa sen lukuisten piilevien ongelmien takia. Näiden esitysten mukaan nykyinen EU on matkalla kohti vääjäämätöntä romahdusta. Hallitun purkamisen esitetään siis olevan yllättävää ja tuhoisaa romahdusta parempi vaihtoehto Euroopan unionin alasajoon:

Toivon että järki voittaa ja aletaan rauhallisesti ja harkitusti suunnittelemaan unionin alasajoa. Tällaisenaan EU tulee romahtamaan. Jos se tapahtuu hallitsemattomasti, on siitä kaikille ikävät seuraukset. (73)

EU pitää purkaa ennen kuin se romahtaa. Tilalle pitää luoda koko Euroopan kattava yhteisin pelisäännöin toimiva vapaakauppa-alue. (114)

Saman näkemyksen alatyypinä voidaan nähdä fatalistiset ennustukset siitä, että unioni tulee ajan myötä hajoamaan itsestään. Näin ollen aktiivista purkutyötä tai sen edistämistä ei tarvita:

EU:n tulevaisuuden Tolppanen näkee horjuvana eikä ole lainkaan vakuuttunut siitä, että koko unionia on olemassa enää viidentoista vuoden päästä. [...] – Pelkään pahoin unionin kaatuvan omaan mahdottomuuteensa pankkiunioni- ja liittovaltiohaaveidensa kanssa, Tolppanen arvelee. (86)

Euroopan tulevaisuus on mielestäni vaakalaudalla. Monet valtiot ovat jo pahasti rappiolla ja konkurssin partaalla. Euron tulevaisuus ei näytä kovin valoisalta. Oman näkemykseni mukaan koko systeemi tulee kaatumaan omaan mahdottomuuteensa. (43)

Kolmantena torjuvaa euroskeptisismiä aineistossa edustavat näkemykset, joiden mukaan EU olisi syytä korvata muilla kansainvälisen yhteistyön muodoilla. Unionin korvaajaksi esitetään esimerkiksi pelkkää vapaakauppa-aluetta. Näissä vaatimuksissa voidaan nähdä heijastumia EU-integraation historiasta. On syytä pitää mielessä, että nykyisellään radikaalin euroskeptiseksi lasketut puolueet kannattivat EU:ta aina vuoden 1992 Maastrichtin sopimuksen solmimiseen asti. Mielipiteet näissä puolueissa kääntyivät suurelta osin vasta sen jälkeen, kun talous- ja kauppayhteistyö eteni laajemmalle poliittiselle tasolle. (Mudde 2007, 159–160; McCormick 2008, 61–62.) Taloudellinen integraatio ja vapaakauppa esitetään hyväksyttävänä, sillä niiden ei nähdä rajoittavan kansallisvaltioiden päätösvaltaa:

Toivoisin, että perussuomalaiset ottaisivat rahaliittoon vieläkin jyrkemmän kannan. Rahaliiton tilalle on saatava löyhä ja Euroopan laajuinen vapaakauppa-alue, joka takaisi kaupan esteettömän toteutumisen koko mantereella. (73)

Talouden kannalta Suomen on keskeistä kuulua Euroopan talousalueeseen ETA:aan, turvallisuuden kannalta Natoon. EU:ta ja euroa en kaipaa, niistä voidaan vaikka erota että saadaan päätösvalta takaisin. (114)

Kivelälle riittää kansallisvaltioiden välinen vapaakauppa- ja tulliliitto
-pätösvalta on palautettava kansallisvaltioille (84)

Vapaakauppaliittoa hän voisi kannattaakin, mikäli se olisi luonteeltaan taloudellinen eikä poliittinen.
(72)

Olisi aihetta pitää neuvoa antava kansanäänestys eroamisesta EU:sta Lissabonin sopimuksen 50 artiklan perusteella ja liittymisestä Eftan kautta yhteismarkkinaan, kuten Norja ja Sveitsi. (47)

Kuten jo aikaisemmin tuli ilmi, lehdestä löytyy myös näkemyksiä, joiden mukaan EU on liian pieni ja marginaalinen kansainvälinen toimija. Osa jopa näkee, että tiettyjä päätöksiä tulisi tehdä vielä laajemmalla kansainvälisellä tasolla:

EU:ssa tehdään paljon päätöksiä myös asioista, jotka tulee siirtää globaalin yhteistyön tasolle, kuten ympäristöasiat, joissa Euroopan sisäiset päätökset eivät riitä. (14)

EU:n kriisinhallintaoperaatioihin suhtaudumme kriittisesti, koska YK on mielestämme oikeutetumpi maailmanlaajuinen toimija. (5)

EU:n on peruttava yksipuoliset ilmastosäännökset ja rajoitukset. EU:n on siirrettävä vetovastuu ilmastopolitiikasta maailman talouden kovimmalle ytimelle eli G20- maille. (68)

Huolenaiheena esiintyy yleensä se, että EU:n tekemillä yksipuolisilla päätöksillä heikennetään alueen mahdollisuuksia verrattuna muihin maanosiin, jotka eivät kuulu saman päätöksentekojärjestelmän piiriin. Entistä laajempien kansainvälisten päätösten toivominen asettuu kuitenkin mielenkiintoiseen ristiriitaan niiden lehden näkemysten kanssa, joissa valtaa halutaan palauttaa kansalliselle tasolle ja Suomen päätösvalan pelätään hukkuvan jo Euroopan unionin tasolla. Toisaalta näkemysten taustalla voi vaikuttaa se, että EU:ta laajemmissa ylikansallisissa järjestelmissä päätöksenteko perustuu yleensä täyteen konsensukseen. Päätöksenteko on näin ollen vähemmän sitovaa yksittäisille jäsenmaille. Esimerkiksi YK:n yleiskokous kykenee antamaan jäsenmaille vain suosituksia ja G20 on pelkkä yhteistyöfoorumi (Yhdistyneet kansakunnat 2014, Suomen YK-liitto 2014). Näiden toimijoiden voidaan siis nähdä jättävän enemmän liikkumavaraa yksittäiselle kansallisvaltiolle.

Lehdessä esiintyy myös muutamia osittain torjuvaa euroskeptisismiä edustavia lausuntoja, joita on kuitenkin pehmennetty oletetun puolueen linjan mukaisiksi. Yhteistä näkemyksille on se, että ne tarkkailevat tilannetta rajatun ajallisen määreen kautta. Näitä vaatimuksia ei siis haluta panna toimeen ”tässä vaiheessa” tai ”toistaiseksi”, mutta nämä julkilausutut mahdollisuudet halutaan pitää jatkuvasti auki. Näitä esityksiä voi pitää merkinä tiukempaa eurokriittistä politiikkaa toivovan sisäisen opposition olemassaolosta ja orastavasta tyytymättömyydestä puolueen nykyiseen linjaan:

Päätösvaltaa ei pysty palauttamaan muuten kuin eroamalla EU:sta ja ymmärtääkseni siitä vallitsee jonkinlainen konsensus, ettei perussuomalaiset tässä vaiheessa aktiivisesti aja eroa EU:sta. (114)

Toivoisin, että perussuomalaiset ottaisivat rahaliittoon vieläkin jyrkemmän kannan. (73)

Toistaiseksi on tyytyminen siihen, että euro on ainoa laillinen valuutta, mutta meidän on myös valmistauduttava siihen, että eurosta jonain päivänä tulee ero. (15)

6.2 Ehdollinen euroskeptisismi

Ehdollinen euroskeptisismi hyväksyy ajatuksen Euroopan laajuisesta yhteistyöstä ja näkee, että sitä voidaan harjoittaa Euroopan unionin viitekehyksessä. Nykyistä unionin institutionaalista järjestelmää arvostellaan kuitenkin ankarasti, ja sen rakenteisiin ja unionin päätöksentekoon vaaditaan radikaaleja reformeja. Valtaa halutaan siirtää takaisin kansallisvaltiolle. Ylikansallista päätöksentekoa ja yhteistyötä toivotaan vain sellaisiin asiakysymyksiin, joita ei voida ratkaista kansallisesti ja joissa yhdessä toimiminen hyödyttää siihen osallistuvia maita. Ylikansallisen institutionaalisen järjestelmän sijaan EU:n toivotaan kehittyvän kohti vapaaehtoisten valtioiden konsensuspätöksentekoa. Unionissa halutaan jatkaa sillä ehdolla, että näitä tavoitteita ryhdytään edistämään EU:ssa. Merkittävin ero torjuvan euroskeptismin ja ehdollisen euroskeptismin välillä on se, että ehdollinen euroskeptisismi kannattaa EU-puitteissa tapahtuvaa supranationaalista poliittista integraatiota tarkasti rajatuilla ja yhteisesti hyväksytyillä politiikan aloilla. (Vasilopoulou 2011, 232–233, 234)

Huomattava osuus *Perussuomalainen*-lehden näkemyksistä edustaa ehdollista euroskeptisismiä. Kaikkien Euroopan maiden yhteistyö unionin kautta nähdään toivottavana, kunhan se rajataan tarkasti ja perustellusti vain tietyille osa-alueille. Kansallisen päätöksenteon nähdään kuitenkin aina olevan ensisijaisessa asemassa:

Kaikki sellaiset päätökset, joita ei perustellusta syystä ole syytä tehdä EU-tasolla, on tehtävä kansallisesti. (14)

Minulle ihanneunioni olisi itsenäisten kansallisvaltioiden yhteistoimintaelin, jossa ratkaistaan vain sellaisia asioita, joita yksittäiset valtiot eivät voi ratkaista. (7)

[...] kansallinen ratkaisu aina kun mahdollista, eurooppalainen vain, kun täysin välttämätöntä [...] (89)

Keskeisenä tekijänä nähdään unionin kehitys. EU-projektia ei torjuta sinällään, mutta sen esitetään lähteneen väärille raiteille erityisesti liittovaltiokehityksen ja yhteisvaluutan myötä. Useassa lehden esityksessä otetaan lähtökohdaksi eräänlainen implisiittinen lähtöpiste, jonka jälkeen unionin katsotaan lähteneen kehittymään väärään suuntaan. Näistä lähtökohdista voidaan kritisoida esimerkiksi ”nykyistä

unionia” tai ”EU:n kehitystä”. Ehdollinen euroskeptisismi linjataan lehdessä kehityksen ja sen suunnan kautta. Vaihtoehtoina esitetään radikaali suunnanmuutos ja rakenteiden reformi tai Suomen eroaminen EU:sta. Vaaditut reformit muodostavat siis ehdon, jonka täytyminen nähdään edellytyksenä Suomen jäsenyyden jatkamiselle:

Näkemykseni mukaan Kreikan ja Kyproksen kaltaisten maiden tulisi erota rahaliitosta, mutta jos unionin perussopimusten vastaista tukipakettipolitiikkaa edelleen jatketaan, pitää Suomen vakavasti harkita eurosta eroamista. (72)

Mutta jos euro halutaan pelastaa liittovaltiolla, mekin olemme valmiit harkitsemaan vaihtoehtoja. (89)

Perussuomalaiset ovat selkein sanoin irtisanoutuneet liittovaltiokehityksestä, samoin yhteisvastuusta. Jos pelastuspakettipolitiikka muodostuu pysyväksi tai jos euroalue liikkuu selvästi liittovaltion suuntaan, perussuomalaiset ovat valmiita harkitsemaan oma-aloitteista eurosta eroamista. (103)

Suomen ei myöskään tarvitse nykytilassa erota EU:sta, mutta jos unioni kehittyy liittovaltioksi, ei EU-kriittisille juuri muuta vaihtoehtoa kuin ajaa eroamista, Terho painottaa. (7)

Useat *Perussuomalainen*-lehden esityksistä rakentavat vastakkainasettelua poliittisen liittovaltion ja itsenäisten valtioiden muodostaman talousliiton välille. Ehdollisen euroskeptisismien perusajatuksen mukaisesti nykyiselle unionille esitetään vaihtoehtoisena yhteistyön viitekehyksenä vapaakauppa- ja talousliitto. Tämä nähdään eräänlaisena paluuna EU:n perimmäiseen ja alkuperäiseen muotoon. Ajatus EU:n ”alkuperäisestä ideasta” pelkkänä valtioiden välisenä talousliittona on kuitenkin historian valossa ongelmallinen, sillä jo EHTYllä oli selvä poliittinen ulottuvuus ja jo vuonna 1957 perustettu ETY sisälsi siirtymisen esimerkiksi maiden yhteiseen maatalouspolitiikkaan. (McCormick 2008, 45; Widgrén 2001, 7.) Usein vaatimuksia vapaakauppa- ja talousliittoon palaamisesta ryyditetään lehdessä toivomalla koko poliittisen integraation purkamista tai radikaalia vähentämistä:

Menemmekö kohti liittovaltiota vai palaammeko alkuperäiseen ideaan Euroopan unionista valtioiden välisenä talousliittona? (58)

EU:n tulisi keskittyä lähinnä talouteen ja kauppaan, ei juuri muuhun. (114)

Palauttaisin unionin juurilleen rauhanliikkeeksi ja vapaakaupan edistäjäksi. (114)

Alkuperäinen ajatus Euroopan yhteisestä vapaakauppa-alueesta ja integraatiosta oli hieno idea, mutta nyky-EU:lle byrokraattisena ja narsistisena liittovaltioprojektina ei kuuna päivänä olisi pitänyt Nobelia myöntää. (85)

Suomen on osaltaan tuettava EU:n uudistamista kevyemmäksi ja paremmaksi. Suomen kansallinen etu on kauppaliitto, ei liittovaltio. (82)

Tulevaisuuden EU:n näkisin mielelläni itsenäisten valtioiden talousliittona, en liittovaltiona. (71)

Tässä kohdassa Vasilopouloun kolmijako osoittautuu analyttisesti heikoksi. *Perussuomalainen*-lehdessä esitetyt vaatimukset unionin rajaamisesta pelkäksi vapaa-kauppa-alueeksi eivät tietysti ole sama asia kuin eron vaatiminen EU:sta, ja tavallaan ne edustavat yhtä ehdotusta unionin radikaaliksi reformiksi. Toisaalta voidaan perustellusti väittää, ettei kyse ole enää tuesta poliittiselle unionille ja integraatiolle. Kyse on nimelliseen EU-kuoreen perustettavasta itsenäisten valtioiden kauppaliitosta, joka ei sisältäisi yhteistä poliittista päätöksentekoa. Vasilopouloun jaottelussa kaiken EU-kontekstissa tapahtuvan yhteisen poliittisen päätöksenteon vastustaminen oli tunnusomaista nimenomaan torjuvalle euroskeptisismille. Näin ollen jaottelu näyttäisi joutuvan vakaviin ongelmiin sellaisen reformismin edessä, joka haluaa poistaa koko unionin poliittisen ulottuvuuden, mutta toimia kuitenkin nimellisesti unionikehyksen sisällä. Kyse on siis kahdesta samankaltaiseen lopputulokseen tähtäävästä poliittisesta linjasta, joita erottavat päämäärään pyrkimisen keinot: toiset vaativat eroa, toiset reformia. Vastaavanlaisen ongelman asettavat näkemykset, joiden mukaan EU:ta tulisi keventää ja purkaa sekä päätösvaltaa palauttaa kansallisvaltiolle. Missä vaiheessa nämä vaatimukset johtavat siihen, ettei niitä voida enää pitää Vasilopouloun jaottelun mukaisena periaatteellisena tukena EU:n poliittisen integraation ulottuvuudelle:

Euroopan unioni on joiltain osin toimiva enkä halua sitä purkaa, mutta liittovaltiokehitys on pysäytettävä. Budjetti- ja päätösvaltaa on palautettava jäsenmaille. Tulevaisuuden unionin näen jäsenmaidensa välisenä vapaakauppa-alueena, jota päämäärää kohti haluan taistella. (45)

On tärkeää, että perussuomalainen vaihtoehto, jossa päätöksentekoa halutaan palauttaa takaisin kansallisvaltioille, pääsee voimistumaan europarlamentissa yhteistyössä muiden eurokriittisten voimien kanssa. (34)

Sampo Terhon mielestä nykymuotoinen EU on tullut tiensä päähän, vaikka kaikki eivät sitä halua tunnustaa.

– Vaikeinta on kääntää suunta kohti kevyempää unionia. (7)

Uudessa EU:ssa valtaa hajautetaan keskittämisen sijaan ja EU:n valtaoikeuksia palautetaan jäsenmaille, lähemmäs kansalaisia. (83)

Toisaalta kuten jo aikaisemmassa tarkastelussa tuli ilmi, edes vapaakauppa-alue ei saa *Perussuomalainen*-lehdessä varauksetonta kannatusta. Kansallisvaltioille toivotaan mahdollisuuksia rajoittaa työvoiman liikkuvuutta myös kauppaunionin sisällä ja tehdä valtion interventioita kansallisesti tärkeiksi nähdylle teollisuudenaloille:

Vapaakauppa-alue, jonka sisällä tavara liikkuu ilman tulleja, on sinänsä hyvä asia, mutta jollain tavalla valtioiden pitäisi pystyä rajoittamaan ihmisten ja työvoiman liikkumista. (71)

Turun ja Helsingin telakoilla on vaikeuksia saada edes kotimaisen jäämurtajan rahoitusta järjestykseen, koska EU:n uusi pankkidirektiivi on esteenä. Sama direktiivi on saattamassa sadat pk-sektorin yritykset konkurssiin ja tuhansilta loppuu työ. (54)

Suomeen sovelletaan lainsäädäntöä, joka ei lähde omista tarpeistamme, vaan perustuu suurten EU-maiden ja suurten yritysten etuun. EU:ssa tehtävien lakien sisältö perustuu aika pitkälle firmojen lobbaukseen. (114)

Sisämarkkinasäädökset ja vapaa kilpailutus määrittelevät myös sosiaalipalveluissa (esim. vanhusten palveluasuminen) sen, että ostettaessa palveluita ulkopuolisilta niitä ei voi hankkia suoraan hankintana vaan ne on kilpailutettava (ja kansainvälinen firma syö paikallisen yrittäjän). (36)

Luokittelua vaikeuttavat lehden epämääräiset muotoilut. Tarkoittaako vapaakauppa-alueen muodostaminen nykyisten EU-instituutioiden purkamista, vai jäisivätkö ne toimittamaan muunlaisia tehtäviä poliittisen integraation purkamisen jälkeen? Esitykset jäävät hyvin yleiselle tasolle, kuten ”sääntelyä vähennetään”, ”EU:n toimivaltuuksia rajataan” ja ”valtaa hajautetaan”. Näin ollen on vaikea tehdä yksityiskohtaisia johtopäätöksiä siitä, mihin instituutioihin nämä vaatimukset konkreettisesti kohdistuvat.

Vaikka *Perussuomalainen*-lehdessä vaaditaan harvoin suoraan eroa EU:sta, kansanäänestyksiä unionin jäsenyydestä ja sen tulevaisuudesta toivotaan useasti. Huomionar-

voista on, että vaatimukset kansanäänestyksestä jäävät usein yksittäisiksi maininnoiksi. Esimerkiksi äänestyksen tuloksella tai vaikutuksilla ei spekuloida. Tämä voidaan tulkita ehdolliseksi euroskeptisismiksi, jossa EU-jäsenyyden ehdoksi asetetaan nimenomaan kansan enemmistön kannatus:

Suomessa on järjestettävä EU-kansanäänestys vuoden 2017 loppuun mennessä sen jälkeen kun jäsenyysehdoista on ensin neuvoteltu EU:n kanssa. Annan vallan konkreettisesti kansan käsiin. (114)

Terhon mielestä Suomessa pitäisi järjestää uusi kansanäänestys EU-jäsenyydestä.

– Uusi kansanäänestys olisi perusteltu, koska nyt on kulunut jo parikymmentä vuotta edellisestä kansanäänestyksestä [...] (7)

Suomessa olisi järjestettävä EU-jäsenyydestä uusi kansanäänestys, sillä EU on nyt jotain aivan muuta kuin vuoden 1994 kansanäänestyksen aikoihin. (15)

Jokaisesta suuresta päätöksestä pitää järjestää kansanäänestys. (89)

6.3 Neuvotteleva euroskeptisismi

Neuvotteleva euroskeptisismi edustaa Vasilopouloun kolmijaossa integraatiomyönteisintä linjaa. Neuvotteleva euroskeptisismi toimii nykyisten rakenteiden ja instituutioiden kautta, vaikka pyrkiikin niiden sisällä ajamaan kansallisvaltioiden päätösvaltaa lisääviä uudistuksia. Neuvotteleva euroskeptisismi tuo yleensä esille myös EU-jäsenyyden hyötyjä. Tavoitteena on edistää hyödyllistä EU-yhteistyötä ja toisaalta karsia järjestelmän sisältä käsin haitalliseksi katsottuja tekijöitä ja palauttaa näiden osalta valtaa kansallisvaltioille. Vaikka yhteistyön lisäämistä kannatetaan rajatuilla osa-alueilla, neuvotteleva euroskeptisismi torjuu eksplisiittisesti federalismin edistämisen. (Vasilopoulou 2011, 233.)

Enemmistö *Perussuomalainen*-lehden esityksistä sijoittuu neuvottelevan euroskeptismin kategoriaan. Perustavanlaatuisena esimerkkinä toimivat puheenvuorot, joissa korostetaan integraation positiivisia seurauksia Suomen kannalta ja torjutaan vaatimukset unionista eroamista. Lähtökohtana on silti, että unioni kaipaakaan tästä huolimatta sisäisiä muutoksia:

Haluamme vähemmän, mutta parempaa EU:ta. (70)

Vanhala ei hajottaisi unionia, mutta liittovaltio- ja pankkiunionikehitys on pysäytettävä.

- Miten euro kestää kriisimaiden kaatumisen, jää nähtäväksi. Sitä on kenenkään hyvin vaikea ennustaa tässä vaiheessa. Itse suhtaudun unioniin kriittisesti, mutta en rikkovasti. (25)

Poikonen uskoo EU:n betonoineen ainakin ydinosaansa vuosikymmenien saatossa eikä usko sen hajoamiseen, mutta unionin byrokratiaa on karsittava ja demokratiavaje on korjattava. Euron hän arvelee sen sijaan rapistuvan useammasta nurkasta samanaikaisesti. (23)

Perussuomalaisten europarlamentaarikko on kuitenkin toiveikas sen suhteen, että EU:lla ja eurolla on yhä toivoa, mutta vain jos tyyli muuttuu. (7)

Nykyinen EU voisi myös olla toisenlaisena ihanteellinen kansainvälinen järjestö. (7)

Kuten jo representaatioanalyysin yhteydessä tuli ilmi, *Perussuomalainen*-lehti ei myöskään tuo yksipuolisesti esiin vain negatiivisiksi nähtyjä EU:n vaikutuksia. Eurooppalainen yhteistyö ja sitoutuminen läntiseen arvoyhteisöön EU:n kautta nähdään lähtökohtaisesti positiivisina asioina. Näissä esityksissä myös unionin rajatulle poliittiselle ulottuvuudelle näytetään vihreää valoa:

EU:ta ei myöskään voida pitää pelkkänä pimeyden linnakkeena, vaan se on mahdollistanut eurooppalaista yhteistyötä esimerkiksi kaupan ja ympäristöongelmien ratkaisemisessa. (15)

Kaikista ongelmista huolimatta EU:ssa myönteistä on se, että jäsenyys integroi Suomea selvemmin läntiseen järjestelmään poliittisella kartalla. (96)

Hyvänä asiana hän pitää vuoropuhelua Euroopan kansojen kesken.

- Unioni mahdollistaa yhteisten ratkaisujen hakemisen yhteisiin ongelmiin. (7)

Lisäksi perussuomalaisten aktiivinen toiminta Euroopan parlamentissa voidaan nähdä osoituksena neuvottelevasta euroskeptisismistä käytännössä. Lehden esitysten mukaan parlamentissa käsitellään paljon Suomea koskettavaa lainsäädäntöä, joten toiminta kyseisen instituution kautta on kannattavaa ja sen avulla voidaan edistää kansallisvaltioiden etuja EU:n sisällä:

Suomella on paljon etuja puolustettavanaan EU:ssa. (23)

EU:n piirissä tehdään erittäin tärkeitä Suomen asioihin vaikuttavia päätöksiä, joihin haluan päästä vaikuttamaan [...] (14)

Koska EU:sta annetaan Suomelle sitovaa lainsäädäntöä, on tärkeää saada europarlamenttiin niin Suomesta kuin muistakin maista eurokriittisiä edustajia vaikuttamaan myös kansalliseen lainsäädäntöön. (15)

Samassa yhteydessä korostetaan sitä, miten näiden muutosten ajaminen edellyttää toimivaa yhteistyötä muiden euroskeptikoiden kanssa. Parhaaksi tavaksi vaikuttaa EU:n suuntaan nähdään siis unionin instituutioiden kautta tapahtuva ylikansallinen yhteistyö, jonka tarkoituksena on siirtää päätösvaltaa unionin elimiltä takaisin kansallisille parlamenteille. Huomionarvoista on se, että yhteistyö yli kansallisten rajojen nähdään luonnollisena tapana puolueen ajamien päämäärien toteuttamiseen. Perussuomalaiset näkevät kansallisista painotuksista huolimatta itsensä siis osana Euroopan laajuista liikettä, joka tekee tiivistä yhteistyötä. Yhteistyön korostamisesta huolimatta esitysten sävyssä on myös viitteitä kansallisylpeyden esilletuomisesta. Perussuomalaiset nähdään esikuvana ja ”toimivana esimerkkinä”, eräänlaisena henkisenä johtajana koko eurokriittiselle liikkeelle:

Perussuomalaiset on euroopanlaajuinen esimerkki toimivasta maltillisesta EU kriittisestä puolueesta, joka ei ole ihmisvastainen. Olemme myönteisessä maineessa, esimerkkiämme seurataan ja meiltä kysytään neuvoja. (2)

EU-vaaleissa on saatava niin Suomesta kuin muistakin EU-maista kriittisen rakentavia meppejä, joiden yhteistyöllä rakenteita ja organisaatiota saadaan yksinkertaistettua ja sitä kautta EU:n budjettia karsittua. (24)

On tärkeää, että perussuomalainen vaihtoehto, jossa päätöksentekoa halutaan palauttaa takaisin kansallisvaltioille, pääsee voimistumaan europarlamentissa yhteistyössä muiden eurokriittisten voimien kanssa. (34)

Tässä suhteessa kaikki on jo selvää: tulemme olemaan osa ryhmää, joka haluaa pysäyttää liittovaltiokehityksen, rajoittaa unionin valtaoikeuksia ja vähentää EU-sääntelyä – siis luoda kevyemmän ja paremman unionin. (64)

Toisaalta osa parlamenttiaktiivisuuden korostamisesta johtuu siitä, että lehti pyrkii suostuttelemaan lukijoitaan äänestämään puolueen ehdokkaita tulevissa vaaleissa. Lehdessä eksplisiittisesti torjutaan vaaliboikotti tai äänestämättä jättäminen, ja parhaaksi tavaksi protestoida EU:n kehitystä vastaan käsitteellistetään perussuomalaisten ehdokkaiden äänestäminen. Tämä mahdollistaa lehden mukaan EU-kriittisen yhteisrintaman syntymisen unionin päätöksentekoon ja reformin ajamisen unionin instituutioiden sisältä käsin:

Kentällä puhuttiin ensin vaaliboikotista - ettei EU:ssa kannata olla lainkaan. Mutta kun keskustelimme, mihin voimme vaaleissa ja europarlamentissa vaikuttaa, oli selvää, että vaalityö kannattaa. Myös eurokriittisten äänen pitää kuulua Euroopassa, Slunga-Poutsalo painottaa. (77)

Suomi voi perussuomalaisten johdolla torjua liittovaltion ja liittyä Britannian johtamaan EU-kriitikkojen uudistusrintamaan. (82)

On vakuutettava nykyiset vallanpitäjät siitä, että ikuisesti yhdentyvän EU:n aika on ohi, eikä heitä voi vakuuttaa muulla kuin meidän EU-kriittisten vaalivoitolla. (7)

Neuvottelevan euroskeptisismien hengessä *Perussuomalainen*-lehti esittää olemassa olevat päätöksentekokoneistot parhaaksi paikaksi vaikuttaa, eikä eksplisiittisiä vaatimuksia EU-instituutioiden lakkauttamiseksi tai instituutioiden päätöksenteon legitimitetin suoraa kyseenalaistamista juuri esiinny.

Kuten jo aikaisemmassa luvussa tuli ilmi, lehdessä esiintyy vaihtelevia näkemyksiä siitä, millä osa-alueilla unionin tulisi harjoittaa yhtenäistä politiikkaa. Vapaakaupan ja talouden lisäksi yhtenäinen EU-politiikka nähdään useimmiten hyväksyttävänä ja jäsenmaille edullisena ympäristöpolitiikkaan, veronkiertoon ja ulkorajojen valvontaan liittyvissä kysymyksissä:

Veronkierron estämisessä tarvitaan ennen kaikkea kansainvälistä yhteistyötä saadaksemme kattavat globaalit pelisäännöt, jotka sitoisivat sitten kaikkia. Neuvottelu näistä sopii kerrankin hyvin EU:n vastuulle. (61)

Moisanderkin löytää EU:sta hyvää ainakin ruoan jäljitettävyyden saralla.

– Viimetalvinen hevoslihakohu osoitti sen, että jäljitettävyyttä tarvitaan. (9)

EU-maat voivat mielestäni hyvinkin kehittää yhteistyötä turvallisuuspolitiikassa, esimerkiksi yhteisen ulkorajan valvonnan puitteissa. Samoin yhteinen sormenjälkirekisteri, eli Eurodac-järjestelmä on positiivinen yhteistyön muoto. (96)

EU tarvitsee vahvaa rajavalvontaa laittoman maahanmuuton estämiseksi sekä rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa. Yhteistyötä pitää tehdä myös tehokkaan palauttamispolitiikan toteuttamiseksi. (103)

Hyvin toteutettuna yhteisen turvallisuuspoliittisen linjan koordinointi EU-maiden välillä voi olla hyödyllistä. Tämä pätee ainakin silloin, kun EU-maiden näkemykset ovat samansuuntaiset. (96)

Nämä linjanvedot ovat hyvin ratkaisevia Vasilopouloun kolmijaottelun kannalta, sillä ne kertovat juuri EU:n poliittisen ulottuvuuden kannatuksesta lehdessä. Oireellista on, että useimmat näistä kysymyksistä herättävät samassa aineistossa näkemyksiä puolesta ja vastaan. Samalla siis kamppaillaan siitä, tulisiko kaikki päätösvalta palauttaa kansallisvaltioiden tasolle, vai voidaanko ylikansallinen päätöksenteko hyväksyä rajatuilla politiikan osa-alueilla. Koska Vasilopoulou asettaa juuri EU-integraation poliittisen ulottuvuuden kannattamisen tärkeimmäksi puolueiden määrittelytekijäksi, koko puolueen sijoittuminen kolmijaossa riippuu lähes yksinomaan siitä, kuinka suuren osan päätöksenteosta se on valmis tekemään EU-kontekstissa. Eriävät näkemykset kertovat siitä, ettei *Perussuomalainen*-lehdessä esiintyvä eurokriittisyys ole monoliittimaista, vaan se voi saada erilaisia linjoja näkemyksen esittäjän ja käsiteltävän asiakysymyksen mukaan. Erilaiset euroskeptismin tyypit käyvät siis toisinaan *Perussuomalainen*-lehden teksteissä sisäistä merkityskamppailua. Näkemykset jakautuvat kahdella esimerkiksi maahanmuuttopolitiikassa:

Jos maahanmuutto ja varsinkin laitton maahanmuutto halutaan kuriin, on EU:n alueella oltava yhteiset pelisäännöt. Jos jokainen jäsenmaa asettaa omat kriteerinsä, on seurauksena sekasortoinen politiikka, joka ei ole sen enempää maahan pyrkijöiden kuin jäsenmaidenkaan etu. (103)

Maahanmuuttopolitiikka voisi olla vähintään samansuuntainen, koska tulemme tarvitsemaan työperäistä maahanmuuttoa. (103)

Jokainen maa saa mielestäni itsenäisesti päättää minkä verran ja millaista maahanmuuttoa haluaa. EU:n tulee pysyä kauppaliittona, eikä sille pidä antaa asiassa päätäntävaltaa. (103)

Maahanmuuttopolitiikan tulee olla lähtökohtaisesti jäsenmaiden omalla vastuulla. Vastustan esim. ehdotusta, että EU määräisi jäsenmailleen maahanmuuttoon kiintiöitä tai puuttuu jäsenmaiden päätöksentekoon näissä asioissa. (103)

Jakolinjat ovat selkeät, eli gallupiin vastanneet vaaliehtokkaat jakautuvat yhtenäisen EU-koordinoinnin ja täysin kansallisen päätöksenteon kannattajiin. Samalla vedetään rajaa sen suhteen, halutaanko unionin toimivan ja tekevän päätöksiä kyseisellä politiikan osa-alueella. Samanlainen jakauma voidaan nähdä ehdokkaiden suhtautumisessa EU:n yhteiseen turvallisuuspolitiikkaan:

Suhtaudun EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan varovaisen myönteisesti. Yhteistyötä kannattaa kehittää, jotta voimme vahvistaa eurooppalaista turvallisuutta. (96)

EU-maat voivat mielestäni hyvinkin kehittää yhteistyötä turvallisuuspolitiikassa, esimerkiksi yhteisen ulkorajan valvonnan puitteissa. (96)

EU sitoo Suomea niin, että emme voi harjoittaa täysimittaisesti tiiviitä naapuruussuhteita, jotka olisivat meille parhaat turvakuut. (96)

EU on kauppaliitto eikä sillä ole yhtenäistä turvallisuuspolitiikkaa. (96)

Perussuomalainen-lehdessä käydään siis jatkuvaa määrittelykamppailua siitä, miltä osin päätöksentekoa voidaan luovuttaa ylikansallisessa EU-kontekstissa tehtäväksi. Näkyvimmin vastakkain ovat vapaakauppaliittoa ja täysin kansallista päätöksentekoa kannattava linja ja rajatun EU-toimivallan puolestapuhujat. Tällaisten erontekojen julkituomisessa Vasilopouloun kolmijako ei ole havainnollinen. Vasilopouloun jaotellussa puolueen laskeminen torjuvaa euroskeptisismiä edustavaksi edellyttää sen pyrkimystä erottaa maa EU:sta ja palauttaa poliittinen päätöksenteko kansalliselle tasolle. Valtaosassa *Perussuomalainen*-lehden esityksistä toivotaan Suomen jatkavan EU:n jäsenenä, mutta tavoitellaan samalla EU:n poliittisen ulottuvuuden poistamista käytännössä kokonaan. Lopputulos ja vaatimukset ovat siis erittäin lähellä toisiaan, vain käytetyt keinot eroavat. Torjuvassa muodossa keinona käytetään EU:sta eroamista, useiden perussuomalaisten kannattamassa mahdollisessa muodossa puolestaan radikaalia EU-reformia, jossa unionin poliittinen ulottuvuus pyritään poistamaan.

Näin ollen perussuomalaiset paikantuvat kolmijaon perusteella lähinnä ehdollista ja neuvottelevaa euroskeptisismiä edustavaksi puolueeksi. Suuressa osassa lehtiteksteistä vaaditaan EU:n poliittisen integraation poistamista ja siirtymistä pelkkään vapaakauppaliittoon. Kolmijaon perusteella näitä pyrkimyksiä ei kuitenkaan voi luokitella torjuvaksi euroskeptisismiksi, sillä puolue säilyttäisi edelleen nimellisen EU-jäsenyyden. Kauppaliittojen ja talouspolitiikan tosiasiallinen irrottaminen muusta supranationaalisen politiikan kontekstista vaikeuttaa siis kolmijaottelun käyttöä analyysissä ja heikentää sen erottelukykyä.

7. Päätelmät

7.1 Euroopan unionin representaatiot: Yhtenevää kritiikkiä

Perussuomalainen-lehdessä esiintyvät Euroopan unionin representaatiot muodostavat joistakin ristiriitaisuuksista huolimatta varsin yhtenäisen kokonaiskuvan. Erityisesti kritiikin kohteet toistuvat aineistossa useita kertoja samanlaisina ja jopa samoilla esimerkkitapauksilla havainnollistettuna. Suhtautuminen määrättyihin teemoihin on harvinaisen yhtenäistä, eikä lehden sivuilla juuri esiinny varsinaista debattia tai merkittävää sisäistä oppositiota. Tätä perusajatusta tukevat myös Tapio Raunion (2011, 215) päätelmät, joiden mukaan perussuomalaisten näkemykset EU:sta ovat varsin yhtenäiset, eikä puolueen suuresta linjasta ole epäselvyyttä.

Aineiston representaatioiden pohjalta voidaan muodostaa eräänlainen suuri narratiivi siitä, miten EU ja sen kehitys nähdään *Perussuomalainen*-lehdessä. Unionin alkutilaksi esitetään poliittisesta integraatiosta riisuttu vapaakauppa-alue, joka yhdisti Euroopan maita kaupan ja sen kautta edistettävän rauhanprosessin avulla. Aluksi integraatio toimi ja jäsenmaita otettiin mukaan harkitusti. Hiljalleen yhdentymisestä ja koko Euroopan saattamisesta unioniin muodostui lehden mukaan eliitille pakkomielle. Unioniin otettiin mukaan maita, jotka eivät olleet siihen valmiita ja talousyhteistyö alkoi saada poliittisia sävyjä. Samalla EU:n päätöksentekokoneisto ja byrokratia paisuivat ja yhä suurempi osa vallasta luisui eliittiä edustavien asiantuntijoiden ja byrokraattien käsiin. Näin kansanvaltaa ajettiin kohti keskitettyä byrokratiaa, jossa jokaisen valtion on yhtäläisesti alistuttava epädemokraattiselta keskusvallalta tuleviin käskyihin. Koska EU:n integraatio nähdään poliittisena ja ideologisenä projektina,

eliitin katsotaan sivuuttavan kaikki siitä aiheutuvat käytännön ongelmat. Esimerkiksi euroon hyväksyttiin lehden mukaan taloudellisesti liian erilaisia maita, koska integraation ideologia edellytti niiden mukanaoloa. Tämä ei kuitenkaan lehden esitysten mukaan riitä eliitille, vaan eliittiryhmillä on vankka pyrkimys kohti viimeistä vaihetta, eli liittovaltiota, pankkiunionia ja kansallisvaltioiden muuttamista pelkiksi EU-provinseiksi.

Useimmat *Perussuomalainen*-lehden sivuilla esiintyvistä näkemyksistä voidaan johtaa nationalistipopulistisen ajattelutavan pohjalla vaikuttavaan metodologiseen nationalismiin. Suurena linjana kulkee jatkuvasti vastakkainasettelu kansallisvaltioihin perustuvan järjestelmän ja ylikansallisen järjestäytymisen välillä. Kansallisvaltio nähdään yhteiskunnallisen organisoitumisen järkeväksi, toimivaksi ja luonnolliseksi muodoksi. Euroopan unioni ja yhteisvaluutta euro ovat tästä näkökulmasta keinotekoisia luomuksia, jotka häviävät jokaisella osa-alueella kansallisvaltiolle ja kansalliselle valuutalle. Ylhäältä päin tulevan supranationaalisen suunnittelun esitetään toimivan käytännössä paljon huonommin kuin alhaalta ”kansalaisten keskuudesta” käsin orgaanisesti rakentuneen kansallisvaltion, jonka eduksi lasketaan myös homogeeninen ja solidaarinen kansa. Esimerkiksi demokratian nähdään toteutuvan parhaalla tavalla juuri kansallisvaltiokontekstissa, eikä optimaaliseen järjestelmään tulisi tehdä muutoksia. (Mudde 2007, 16, 19; Vasilopoulou 2011, 226, 228.)

Koska lähtökohdaksi otetaan automaattisesti tietty kansallisvaltio, asiat myös merkityksellistetään sen näkökulmasta. Näin olleen kansalliset rajat ylittävä yhteistyö ei näyttäydy arvona sinänsä, vaan sitä arvioidaan sen mukaan, millaisia etuja se tarjoaa tietylle kansallisvaltiolle. Näin myös yhteistyöelinten toiminta merkityksellistyy helposti valtioiden väliseksi kamppailuksi, jossa jokainen pyrkii kahmimaan itselleen mahdollisimman paljon vaikutusvaltaa ja etuja toisten kustannuksella. Yhteiset edut näkyvät aineistossa vain harvoin, kun taas yksittäisille valtioille aiheutuvia haittoja korostetaan tuon tuosta.

Myös EU käsitteellistetään *Perussuomalainen*-lehdessä usein tämän kamppailun osapuoleksi. Euroopan unioni nähdään siis samanaikaisesti sekä valtakamppailun areenana että siihen osallisena. Yleensä kyse on siitä, tulisiko tietyn asian olla EU:n

vai jäsenvaltioiden päätettävissä. EU-tasolle siirrettyjen poliittisten kysymysten nähdään pysyvästi luovutetun ulos jäsenvaltioiden kansallisesta päätöksenteosta. EU-politiikka näyttäytyy siis usein nollasummapelinä, jossa vaikutusvallasta kamppailevat samanaikaisesti jäsenvaltiot keskenään sekä jäsenvaltiot ja EU.

Asetelmaa mutkistaa vielä se, että eliittipoliitikkojen katsotaan kansallisen edun vastaisesti luovuttavan tahallaan Suomen päätäntävaltaa EU-tasolle ja saavan tästä vastineeksi yksityistä etua. Tämä esitetään itseään ruokkivana mekanismina: unioni tarjoaa poliitikoille EU-huippuvirkoja vastineeksi vallan luovuttamisesta ja käyttää sitten tätä uutta valtaa houkutellakseen lisää poliitikkoja ja paisuttaakseen itseään entisestään. Tämän mekanismin välityksellä kansallisvaltioiden demokraattista päätäntävaltaa esitetään jatkuvasti siirtyvän eliitin kautta unionin käsiin ja pois demokraattisesta prosessista.

Nationalistipopulistiseen aatepohjaan voidaan johtaa myös näkemykset Suomen roolista EU:n osana. Suomen esitetään olleen pitkään EU:n suoraselkäinen ihannevaltio, joka toteutti tunnollisesti EU-politiikkaa ja piti vastuullisesti huolta omista asioistaan. Suomen ei kuitenkaan nähdä hyötynneen EU:sta läheskään yhtä paljon kuin EU Suomesta. Suomen esitetään maksaneen kovan hinnan sekä poliittisesti että taloudellisesti siitä, että Suomi pääsee mukaan EU-päätöksenteon ytimiin. Näille uhrauksille ei nähdä saadun unionilta vastinetta. Päinvastoin Suomi on joutunut eurokriisin myötä kantamaan yhä suurempaa yhteistä taakkaa ja vastaamaan syyttömänä muiden tekemistä virheistä. Nämä esimerkit asettuvat lähelle Raunion (2011, 208–210) perussuomalaisten vaaliohjelmassa havaitsemaa valtaeliitin nöyristelyn ja kansallisten etujen riittämättömän valvomisen kritiikkiä.

Laaja tuki vapaakaupalle ja ehdolliselle kansainväliselle yhteistyölle osoittavat, ettei perussuomalaiset sinänsä vastusta kansalliset rajat ylittävää yhteistyötä, kunhan se tapahtuu alisteisena kansalliselle päätöksenteolle. Yhteistyön ehtoina korostetaan vapaaehtoisuutta, yhteisiä etuja ja mahdollisuutta irtautua sopimuksista yksipuolisesti. Näin tiukoilla reunaehdoilla kansainvälisten sopimusten mahdollista soveltamisalaa ja vaikuttavuutta voi tietysti kritisoida erittäin rajalliseksi.

Jatkotutkimuksen näkökulmasta olisi mielenkiintoista tarkastella sitä, miten media kehysti vuoden 2014 eurovaalit. Europarlamenttivaalit koetaan usein kansallisia vaaleja kaukaisemmiksi ja vähämerkityksellisimmiksi, ja eurovaalien äänestysprosentit ovat jääneet kansallisia vaaleja matalammiksi. Koska Suomen EU-politiikkaa tehtiin pitkään konsensuksessa ilman hallitus–oppositio-asetelmaa, myös puolueiden linjat olivat EU-kysymyksissä usein tavallista yhtenäisemmät (Raunio 2006, 66).

Vasta perussuomalaiset alkoivat laajassa mittakaavassa mobilisoida äänestäjiä EU-teemoilla ja politisoida Suomen EU-linjoja (Raunio 2011, 199). Näistä lähtökohdista vastakkainasettelun EU-myönteisten ja EU-kriittisten puolueiden välillä voisi kuvitella tarjoavan medialle yksinkertaisimman tavan kehystää eurovaalikamppailu. Kyseessä on kuitenkin sama vastakkainasettelu, jota perussuomalaiset itse pyrkivät rakentamaan ja edistämään omassa viestinnässään, eli eurovaalien kehystys linjavaaleiksi vanhan EU-myönteisen konsensuslinjan ja perussuomalaisten edustaman uuden EU-kriittisen linjan välillä. Aineistossa nousee usein esille se, että perussuomalaisten suurin ongelma on eurokriittisten äänestäjien mobilisoiminen vaaliuurnille. Valituksi tulleen perussuomalaisten europarlamentaarikko Jussi Halla-ahon sanoin:

Jotta ihmiset saataisiin kiinnostumaan vaaleista, tarvitaan vastakkainasettelua eikä konsensushyminää [...] (33)

Olisikin syytä tutkia, käyttikö media perussuomalaisten itse vaalimaa vastakkainasettelun kehystä ja oliko tällä kehyksellä vaikutuksia eurovaalijulkisuuden luonteeseen ja ihmisten kiinnostukseen EU-tason päätöksentekoon.

Toinen kiinnostava jatkotutkimuksen lähtökohta olisi ottaa hypoteesiksi myös oman tutkimuksen osaltaan vahvistama näkemys, jonka mukaan perussuomalaisten sisällä suuret linjat EU-politiikasta ovat poikkeuksellisen yhtenäiset. Tämän hypoteesin pohjalta vertailevaa tutkimusta Euroopan unionin representaatioista ja niiden sisäisestä yhtenäisyydestä voisi laajentaa muiden eduskuntapuolueiden puoluelehtiin.

7.2 Euroskeptisismi: Perussuomalainen hybridi

Aineistosta Vasilopouloun euroskeptisismin kolmijaon avulla tehdyn analyysin perusteella perussuomalaisten euroskeptisismi ei asetu siististi mihinkään kolmesta lokerosta. Vaikka suoranaiset torjuvan euroskeptisismin elementit, esimerkiksi vaatimukset unionista eroamisesta, jäävät selvään vähemmistöön, on unionin poliittisen integraation vastustus syvää ja perustavanlaatuista. Juuri poliittisen unionin kannattaminen on Vasilopouloun jaottelussa keskeinen puolueiden luokittelutekijä. Kaikki lehdessä esiintyvät näkemykset täyttävät euroskeptisismin perusedellytyksen, eli ne vastustavat EU:n syvempää poliittista integraatiota.

Aineiston perusteella perussuomalaisissa vallitsee yksimielisyys siitä, että Euroopan maiden tulee tehdä yhteistyötä. Myös EU hyväksytään kelpolliseksi järjestelmäksi tämän yhteistyön organisoimiseen. Tällä linjanvedolla perussuomalaiset erottautuvat samalla vielä jyrkempää EU-linjaa ajavista suomalaisista pienpuolueista, jotka vaativat välitöntä eroa unionista. Perussuomalaisten sisällä kiistakysymykset koskevat lähinnä sitä, tuleeko EU:lla olla poliittista valtaa edes rajatuissa asioissa talouskysymysten ulkopuolella. Jyrkimmät näkemykset ottavat lähtökohdaksi sen, että kaikki valta on palautettava kansalliselle tasolle ja että kansallisvaltioiden tulee voida tehdä omat ratkaisunsa sekä torjua kaikki niille haitallisiksi nähdyt EU-päätökset. Lievempien näkemysten mukaan EU voi harjoittaa yhteistä politiikkaa, mutta vain hyvin rajatuilla osa-alueilla. Taloutta ja vapaakauppaa lukuun ottamatta näistä alueista ei aineistossa vallitse yksimielisyyttä.

Metodologinen nationalismi ja nativismi näkyvät selvästi myös perussuomalaisten euroskeptisismissä. Niiden vaikutusta puolueen EU-näkemyksiin voisi kuvailla eräänlaiseksi nationalistiseksi pragmatismiksi, joka vaikeuttaa selvärajaisten luokittelujen tekemistä entisestään. Havainnollistan tätä ongelmaa suoralla lainauksella perussuomalaisten EU-kriittisintä siipeä edustavan eurovaaliehdokas Juha Väätäisen kannanotosta kysymykseen EU:n yhteisestä maahanmuuttopolitiikasta:

Joka maalla on oikeus omaan maahanmuuttopolitiikkaansa eikä EU:lla tai yksittäisellä jäsenvaltiolla tule olla oikeutta puuttua toisen itsenäisen maan maahanmuuttoratkaisuihin. Tämä periaate ei sulje pois maiden välisiä keskinäisiä neuvotteluja. Ei myöskään EU:n mahdollisuutta koordinoida erilaisia tai jopa yhteneväisiä maahanmuuttomalleja. (103)

Kansallisvaltion itsemääräämisoikeus nostetaan siis korkeimpaan asemaan. Muut päätöksentekojärjestelmät eivät saa uhata sitä tai puuttua siihen millään tavalla. Tämä ei kuitenkaan estä sitä mahdollisuutta, että politiikasta ei voitaisi sopia useamman valtion kesken tai jopa EU-kontekstissa. Ylikansallisen koordinoinnin on kuitenkin tapahduttava ensimmäistä ehtoa kunnioittaen täydellisessä konsensuksessa, eikä sopimus saa sitoa tai rajoittaa valtioita. Lainaus ei ilmennä periaatteellista vastustusta ylikansalliseen yhteistyöhön tai päätöksentekoon, vaan niiden hyötyjä ja haittoja punnitaan jokaisella kerralla erikseen yksittäisen kansallisvaltion näkökulmasta. Lähestymistapa on pragmatistinen, ja implisiittisenä tavoitteena on maksimoida kansallisvaltion päätösvalta ja edut. Ihannetilanteessa EU nähdään *Perussuomalainen*-lehdessä juuri ”itsenäisten valtioiden yhteistyöjärjestönä”, eli kehyksenä toteuttaa vastaavan kaltaista omaehtoista, mutta yhdessä tehtävää konsensuspätöksentekoa.

Yhteenvetona voidaan todeta, etteivät perussuomalaiset vastusta ylikansallista päätöksentekoa periaatteellisesti, vaan lähinnä sen Suomen kansallisvaltiolle negatiivisiksi nähtyjen käytännön seurausten takia. Ylikansallinen yhteistyö hyväksytään, mutta vain täysin alisteisena kansalliselle päätöksenteolle. Kansallisvaltioissa tapahtuva päätöksenteko määritellään metodologiselle nationalismille ja nativismille tyypillisesti puhtaimpana ja luonnollisimpana päätöksenteon muotona, jossa aluetta asuttava kansa saa itse päättää omista asioistaan.

Perussuomalainen euroskeptisismi määrittyy aineiston perusteella pitkälti negatiivisten havaintojen kautta. Tässä voidaan havaita yhtäläisyyksiä Juho Rahkosen (2010, 550–551) havaintoon, jonka mukaan äänestäjille perussuomalaisten edustamia arvoja tärkeämpää on se, mitä puolue ei edusta. Lehtiaineiston perusteella perussuomalaisten näkemykset ovat täysin yhteneviä siitä, että EU:n ei tule jatkaa poliittista integraatiota kohti liittovaltiota tai taloudellista yhdentymistä kohti pankkiunionia. Yksimielisyys vallitsee myös siitä, että unionitason päätösvaltaa pitää palauttaa jäsenmaille ja että EU:n sääntelyä tulee purkaa. Unionin tulevaisuudesta ei anneta yhtä selkeitä

periaatteellisia suuntaviivoja: osa kannattaa EU:n reformia kohti poliittisesta integraatiosta riisuttua vapaakauppa-aluetta ja mahdollista Euroopan maiden löyhää yhteistyökehystä esimerkiksi EFTAn malliin, osa taas kevyempää unionia, jonka toimivalta ulottuisi vain rajoitetuille politiikan osa-alueille.

Vasilopouloun jaottelun perusteella *Perussuomalainen*-lehdessä esitetyt näkemykset muodostavat eräänlaisen hybridin, jossa on elementtejä kaikista kolmesta euroskeptisismien tyypistä. Vaikka puolue ei torjuvan euroskeptisismien malliin aja nimellisesti eroa EU:sta, haluaisivat puolueen jyrkemmän laidan edustajat kokonaan eroon unionin poliittisesta ulottuvuudesta. Tilalle toivotaan pelkkää vapaakauppa- aluetta. Välineeksi tämän toteuttamiseen on kuitenkin eron vaatimisen sijaan valittu ehdollista euroskeptisismiä edustava radikaalin reformin ajaminen unionin toimintaan ja rakenteisiin. Samanaikaisesti lievemmän linjan eurokriitikot tyytyisivät unionin integraation pysäyttämiseen ja EU:n päätösvallan ja yhteisen koordinoinnin rajaamiseen vain kaikkein välttämättömimmiksi nähdylle politiikan aloille.

7.3 Metodikritiikki

Oman arvioni mukaan käyttämäni tutkimusmenetelmät soveltuivat tutkimusaineiston analyysin kohtalaisen hyvin. Tutkimuksen ensimmäisessä osassa tekemäni representaatioanalyysi oli välttämätön työvaihe. Ilman aineiston järjestämistä käyttökelpoiseen muotoon en olisi voinut onnistuneesti soveltaa aineistoon toisessa osassa käyttämäni teorialähtöistä sisällönanalyysiä. Euroopan unioni on laaja ja monimuotoinen instituutio, joka rakentuu valtavasta määrästä erilaisia konkreettisia ja abstrakteja osatekijöitä. Materiaalisten osien lisäksi unioni koostuu lukemattomista sosiaalisista konstruktioista, kuten päätöksentekokoneistosta ja järjestöistä sekä unionin toimintaa ohjaavista aatteista ja ideologioista. Näiden muotojen nähdään myös *Perussuomalainen*-lehdessä kytkeytyvän kiinteästi toisiinsa ja ne esiintyvät lehden sivuilla yhdessä ja toisiinsa limittyneinä. Analyyttinen puhe EU:sta edellyttää siis ainakin jossain määrin koherenttia kokonaisnäkemystä unionista ja sen toiminnan eri puolista sekä siihen vaikuttavista syy-seuraussuhteista.

Representaatioanalyysiä käyttämällä pystyin yksilöimään ne EU-teemat, jotka olivat näkyvimmin esillä *Perussuomalainen*-lehdessä. Analyysissä painottuivat siis

erottuvimmat ja useimmiten toistuvat representaatiot. Koska varsinaisessa tekstissä representaatiot esiintyivät useimmiten limittäisinä kokonaisuuden osina, niiden luokittelu erilleen teemoittain irrottaa representaatiot alkuperäisestä kontekstistaan. Tutkimusotteeni painottaa siis analyyttistä selkeyttä ja nostaa esille yksittäisten representaatioiden muodostamia teemoja esimerkiksi narratologisten ja diskurssianalyttisten menetelmien suosimien kontekstoitujen yhtenäisten kokonaisuuksien sijaan (Eskola & Suoranta 1998, 197).

Lisäksi tarkastelun rajaaminen vain yhden puoluelehden sisäisiin representaatioihin rajaa luonnollisesti tutkimuksen yhteiskunnallista merkittävyyttä. Tutkimus kohdistuu siis vain tietyn osayleisön jakamiin emansipoituihin representaatioihin, eikä tuloksia voida yleistää sellaisinaan muihin yhteiskunnallisiin kokonaisuuksiin (Anttila 2007, 21). Toisaalta tutkimuksella on tästä huolimatta arvoa vertailukohtana ja vuoropuhelun osana myös laajemmassa yhteiskunnallisessa kehyksessä, sillä puoluelehdet toimivat tyypillisesti dialektisessa vuorovaikutuksessa muiden yhteiskunnallisten toimijoiden ja median kanssa (Kariniemi 2010, 65–66).

Tutkimuksen toisessa vaiheessa käytin teoreettisen sisällönanalyysin lähtökohtana Sofia Vasilopouloun luomaa euroskeptisimin kolmijakoa. Vasilopouloun jaottelu onnistui tuomaan esiin eroavaisuuksia aineistossa esiintyvässä euroskeptismissä, eli luokittelua voi pitää valitsemani tutkimusaineiston kohdalla erottelukykyisenä. Laajan ja moniäänisen aineiston kohdalla ongelmaksi muodostuu se, että aineisto ei asetu kategorioihin selvärajaisesti. Näin ollen vaikka luokittelu kykenee tekemään eroja aineistoon, ei sen pohjalta voida esittää yksiselitteisiä johtopäätöksiä. Lopputuloksena teoria muodosti siis vain kehyksen, joka soveltui lähinnä aineiston moniäänisyyden erittelemiseen.

Vasilopouloun jaottelu sisältää myös sisäisiä ongelmia, jotka heikentävät sen erottelukykyä. Merkittävin ongelma on talouspolitiikan irrottaminen täysin erilleen muusta poliittisesta integraatiosta. Vain muilla politiikan osa-alueille kuin taloudessa tapahtuvan integraation kannattaminen nähdään siis aitona poliittisen integraation kannatuksena. Talouspolitiikan erottaminen muun politiikan kontekstista osoittaa viitteitä pyrkimyksestä nähdä talous epäpoliittisena ja yhteiskunnallisesta päätöksenteosta irrallisena alueena. Tämä näkemys on monelta osin epäanalyyttinen ja

ottaa annettuna taloudellisen integraation vahvan kannatuksen euroskeptisten puolueiden piirissä.

Vasilopoulou määrittelee poliittisen integraation kannatuksen koko luokittelunsa lähtökohdaksi ja antaa merkittävästi painoarvoa sille, halutaanko yhteistyön tapahtuvan nimenomaan EU-kontekstissa. Tämä tuottaa jo aikaisemmin esittelemiäni ongelmia sellaisten euroskeptisten näkemysten luokittelussa, joissa esitetään poliittisen integraation poistamista EU-järjestelmästä kokonaan, mutta halutaan nimellisesti jatkaa toimimista unionin kehityksen sisällä.

Luokittelun täsmällisyyttä hämärtää myös ehdollisen ja neuvottelevan euroskeptisismien erottavaksi tekijäksi määritelty ”radikaalin reformin” vaatimus. Käytännössä tämän määreen täyttäviä vaatimuksia on toisinaan vaikea eritellä neuvottelevaan euroskeptisismiin kuuluvasta ”valtioiden roolin vahvistamisesta” instituutiokehityksen sisällä. Molemmat suunnat pyrkivät palauttamaan valtaa ylikansallisesta kehiksestä kansallisvaltioille. Mikäli eksplisiittisiä vaatimuksia esimerkiksi EU-instituutioiden lakkauttamisesta ei esitetä, näiden kahden euroskeptisismien tyyppien erottaminen jättää jokseenkin tulkinnanvaraiseksi sen, kuinka radikaaleiksi muutospyrkimykset halutaan nähdä. Luokittelu ei anna selkeää rajaa sille, missä vaiheessa vaatimukset kansallisen päätöksenteon vahvistamisesta ja vallansiirroista EU:ssa muuttuvat niin perustavanlaatuisiksi, että ne tulisi määritellä ”radikaaliksi reformismiksi”.

8. Pohdinta

Puoluelehdillä on aina samanaikaisesti useita rooleja. Ne edustavat puolueen linjaa valtajulkisuudessa, toimivat yhteisön sisäisenä julkisuutena ja tarjoavat aineksia puolueidentiteetin rakentamiseen (Kariniemi 2010, 65–66). Pohdin lopuksi muutaman esimerkin avulla yhteyksiä *Perussuomalainen*-lehden representaatioiden ja puoluelehden yhteiskunnallisten roolien välillä.

Perussuomalaisten politiikkaan on usein julkisuudessa yhdistetty pejoratiiviseen sävyyn käytetty termi *impivaaralaisuus*. Perussuomalaisten kuvaa pääkirjoitus- ja kolumnijulkisuudessa tutkineen Niko Hatakan (2012, 308–9) mukaan Impivaaran

käsite määrittyi perussuomalaisten yhteydessä tarkoittamaan esimerkiksi ”rajojen sulkemista”, ”kokemusmaailman supistamista” ja näyttäytyi vastakohtana kansainvälisyydelle ja ”maailmankansalaisuudelle”. Hatakan mukaan impivaaralaisuus esiintyi erityisen usein käsiteltäessä perussuomalaisten EU-linjauksia ja ilmasto-ohjelmaa. Puolueen vaatimusten tulkittiin tarkoittavan Suomen vetäytymistä kansainvälisestä yhteistyöstä. Perussuomalaisten piirissä Impivaaran käsite on koettu epäoikeudenmukaisena ja jopa loukkaavana (kts. esim. Huusko 2012).

Lukuisat *Perussuomalainen*-lehden esitykset sisältävätkin suoraan tähän Impivaara-diskurssiin suunnattua vastapuhetta. Representaatioissa korostetaan kansainvälisyyttä, eurooppalaisuutta ja ylikansallista yhteistyötä. ”Sulkeutuminen” ja ”eristäytyminen” torjutaan eksplisiittisesti. Sanavalinnoilla alleviivataan sitä, että impivaaralaisuus-diskurssissa umpimielisen nationalistiseksi ja yhteistyökyvyttömäksi leimatulla puolueella on Euroopassa ”ystäviä kaikkialla” ja että puolue on ”haluttua seuraa” rakentamaan ”yhteistyössä parempaa Eurooppaa”.

Me emme halua eristäytyä, emme käpristyä, emme sulkeutua, olemme aina olleet osa Eurooppaa ja tulemme aina olemaan - mutta itsenäisyytemme me säilytämme! (106)

Meillä on ystäviä kaikkialla ja löydämme niitä koko ajan! Haluamme rakentaa yhdessä ja yhteistyössä parempaa Eurooppaa – emme hajottaa sitä, Terho linjasi. (109)

Meillä on hyvä tilanne Euroopassa. Me olemme haluttua seuraa. Olemme Suomen tunnetuin puolue EU:ssa. Se asettaa myös edustajillemme vaatimuksen, koska heitä tullaan vertaamaan minuun, Soini uskoo. (77)

Tällainen vastapuhe on osa poliittisen julkisuuden kentällä käytävää hegemonista merkityskamppailua. Se on suunnattu haastamaan ja tarjoamaan vaihtoehtoja niille merkityksille, joita puolueeseen muualla mediassa liitetään. Tässä tapauksessa puoluelehti toteuttaa siis rooliaan tuomalla puolueen näkemyksiä valtajulkisuuteen. Vastapuhe myös ilmentää hegemonisen merkityskamppailun vuorovaikutteista ja dialektista luonnetta. Hegemonisia representaatioita horjutetaan iskemällä vastakkaisten näkemysten heikoiksi ja epätosiksi nähtyihin ominaisuuksiin sekä pyrkimällä aktivoimaan niiden sijaan vaihtoehtoisia merkityksiä. Tässä mielessä lehti käyttää strategiana negatiivisten stereotyyppien kääntämistä pääläelleen ja niiden

korvaamista positiivisilla vastaavilla. Muualla sulkeutuneiksi ja umpimielisiksi nationalisteiksi esitetyt perussuomalaiset käsitteellistetäänkin *Perussuomalainen*-lehdessä tämän representaation vastakohtana, eli kansainvälisinä, yhteistyökykyisinä ja Eurooppa-myönteisinä. (Hall 2013b, 260–263.)

Toinen mielenkiintoinen vertailukohta tutkimalleni lehtiaineistolle on *Perussuomalaisen* eurovaalien alla toukokuussa 2014 julkaisema pamflettimainen pilapiirroskokoelma *Kansalaisen direktiiviopas*. Vaalimateriaalina käytettyjen pilapiirrosten kritiikki mukailee lehtiaineiston suuria linjoja, mutta on esitystavaltaan huomattavasti yksinkertaisempaa ja kärjekkäämpää. Piirroksissa Euroopan unioni esitetään yksinomaan kielteisessä valossa. EU nähdään vain ja ainoastaan todellisuudesta irtautuneena byrokratiana, joka jakaa väkipakolla ylhäältä päin tarpeettomia määräyksiä. Pamfletti asettaa vastakkain menestyksekkään ja markkaa valuuttana käyttävän ”itsenäisen Suomen” ja kurjuuden täyttämän ”Euroopan unionin Suomen”.

Kansalaisen direktiiviopas herätti heti julkaisunsa jälkeen runsaasti julkista keskustelua. Sen pilakuvia pidettiin rasistisina ja vähemmistöjä solvaavina sekä tieteen vastaisina. Yhden pamfletin piirroksista tulkittiin kyseenalaistavan ilmastonmuutosta koskevan tieteellisen tutkimuksen pätevyyden. (kts. esim. Faktabaari 2014; Grundström 2014; Kotkavirta 2014.) Keskustelussa kiinnitettiin huomiota myös siihen, että osa pamfletin implisiittisistä vaatimuksista oli ristiriidassa perussuomalaisten eurovaaliohjelman kanssa (kts. esim. Faktabaari 2014).

Direktiivioppaan linjaa suhteessa *Perussuomalainen*-lehden representaatioihin voi osaltaan tulkita gramscilaisen moniäänisyyden ja sen poliittisen käyttökelpoisuuden kautta (Gramsci 1979, 30). Jos eurokriittiseksi profiloituneen puolueen ajatellaan tavoittelevan samanaikaisesti sekä lievästi euroskeptisten että jyrkästi eurovastaisten äänestäjien kannatusta, puolueen viestinnän täytyy olla moniäänistä ja vedota jokaiseen näistä kannattajaryhmistä. Vasilopouloun kolmijaottelun näkökulmasta *Kansalaisen direktiiviopas* edustaa puhtaasti torjuvaa euroskeptisismiä, joka lehtiaineistossa oli selkeässä vähemmistössä. Tavallaan pamfletin voi nähdä täyttävän yhden ”aukon” perussuomalaisten sisäisen viestinnän tarjonnassa. Samalla se

laajentaa entisestään sellaista representatiivisten aineiden kirjoa, jota voidaan käyttää perussuomalaisen puolueidentiteetin rakentamiseen.

Esimerkit havainnollistavat sitä, miten puoluelehtiviestintää rakennetaan jatkuvassa vuorovaikutuksessa sekä valtajulkisuuden että puolueen muun viestinnän kanssa. Puoluelehti toteuttaa rooliaan tuottamalla julkista vastapuhetta, haastamalla vallitsevia representaatioita ja tarjoamalla vaihtoehtoisia ideologisia rooleja. *Perussuomalainen* ei siis typisty ainoastaan passiiviseksi ja yksisuuntaiseksi puolueen sisäiseksi tiedotuskanavaksi, vaan se tulisi nähdä myös aktiivisesti valtajulkisuuden kanssa keskustelevana osanottajana hegemonisessa merkityskamppailussa. Suomalaiset ovat tutkitusti suhtautuneet Euroopan unionin integraatioon keskimääräisesti muita EU-kansalaisia varauksellisemmin (kts. esim. Raunio 2007, 137–138). Henkilökohtaisesti uskon siis, että *Perussuomalainen*-lehden euroskeptisille ja EU-kriittisille representaatioille löytyy aitoa sosiaalista ja poliittista tilausta myös tulevaisuudessa.

Lähteet

- Aaltola, Mika (2009). *Western Spectacle of Governance and the Emergence of Humanitarian World Politics*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Alasuutari, Pertti (1999). *Laadullinen tutkimus*. Tampere: Vastapaino.
- Albertazzi, Daniele & McDonnell, Duncan (2008). The Sceptre and the Spectre. Teoksessa Albertazzi, Daniele & McDonnell, Duncan (toim.) *Twenty-First Century Populism – The Spectre of Western European Democracy*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. ss. 1–15.
- Anttila, Jorma (2007). *Kansallinen identiteetti ja suomalaisiksi samaistuminen*. Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitos. (Viitattu 14.2.2013). Saatavilla: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/23476/kansalli.pdf?sequence=2>
- Arter, David (2010). The Breakthrough of Another West European Populist Radical Right Party? The Case of the True Finns. *Government and Opposition*, Vol. 45, Nro. 4. ss. 484–504.
- Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas (1966). *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Borg, Sami (2012). Johdanto. Teoksessa Borg, Sami (toim.) *Muutosvaalit 2011*. Helsinki: Oikeusministeriö. ss. 17–25.
- Canovan, Margaret (1999). Trust the People! Populism and The Two Faces of Democracy. *Political studies* Vol. 47, Nro. 1, ss. 2–16.
- Canovan, Margaret (1981). *Populism*. London: Junction books.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Euroopan komissio (2014). *Humanitarian Aid and Civil Protection*. (Viitattu 4.11.2014). Saatavilla: <http://ec.europa.eu/echo/en>
- Euroopan komissio (2013). *Näin Euroopan unioni toimii - Tietoa EU:n toimielimistä*. Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto.
- Euroopan parlamentti (2014). *Vuoden 2014 eurovaalien tulokset maittäin: Suomi*. (Viitattu 4.12.2014). Saatavilla: <http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/fi/country-results-fi-2014.html#table01>

- Euroopan unioni (2014a). *Kohti EU-jäsenyyttä*. (Viitattu 18.9.2014). Saatavilla: http://europa.eu/about-eu/countries/on-the-road-to-eu-membership/index_fi.htm
- Euroopan unioni (2014b). *Luettelo jäsenmaista*. (Viitattu 18.9.2014). Saatavilla: http://europa.eu/about-eu/countries/index_fi.htm
- Euroopan unioni (2014c). *Perustietoa Euroopan unionista*. (Viitattu 18.9.2014). Saatavilla: http://europa.eu/about-eu/index_fi.htm
- Euroopan unioni (2011). *European Consensus on Humanitarian Aid*. (Viitattu 4.11.2014). Saatavilla: http://europa.eu/legislation_summaries/humanitarian_aid/ah0009_en.htm
- Eurooppatiedotus (2014). *Suomen tie EU:n jäseneksi*. (Viitattu 4.12.2014). Saatavilla: <http://eurooppa-tiedotus.fi/public/default.aspx?contentid=92690#.VICMKWO0Rn9>
- Faktabaari (2014). *Perussuomalaisen direktiiviopas vilisee asiavirheitä*. Blogikirjoitus. (Viitattu 6.11.2014). Saatavilla: <http://faktabaari.fi/eu/sarjakuva/>
- Gramsci, Antonio (1979). *Vankilavihkot*. Helsinki : Kansankulttuuri
- Grundström, Elina (2014). *Keskiajan paluu on aiempaa lähempänä*. Kolumni Helsingin sanomissa. (Viitattu 6.11.2014). Saatavilla: <http://www.hs.fi/paakirjoitukset/a1401681295892>
- Hall, Stuart (2013a). The Work of Representation. Teoksessa Evans, Jessica, Hall, Stuart & Nixon, Sean (toim.) *Representation*. London: Sage. ss. 1–46.
- Hall, Stuart (2013b). The Spectacle of the “Other”. Teoksessa Evans, Jessica, Hall, Stuart & Nixon, Sean (toim.) *Representation*. London: Sage. ss. 215–270.
- Hatakka, Niko (2012). Perussuomalaisuuden kuva pääkirjoitus- ja kolumnijulkisuuksessa. Teoksessa Pernaa, Ville & Railo, Erkki (toim.) *Jytty: Eduskuntavaalien 2011 mediajulkisuus*. Turku: Kirja-Aurora. ss. 294–323.
- Herkman, Juha (2001). *Audiovisuaalinen mediakulttuuri*. Tampere: Vastapaino.
- Heywood, Andrew (2012). *Political ideologies – An introduction*. 5th edition. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Hiltunen, Ilmari (2013). *Kokoomuslainen itsekkyyys, keskustalainen piittaamattomuus – Kilpailevien puolueiden representaatiot Perussuomalainen-lehdessä*. Mediakulttuurin ja viestinnän kandidaatintutkielma Tampereen yliopiston viestinnän, median ja teatterin yksikköön.
- Hix, Simon & Høyland, Bjørn (2011). *The political system of the European Union*. 3rd edition. Basingstoke : Palgrave Macmillan.

- Holmberg, Jukka (2004). *Etusivun politiikkaa: Yhteiskunnallisten toimijoiden representointi suomalaisissa sanomalehti uutisissa 1987–2003*. Väitöskirja Jyväskylän yliopiston humanistiseen tiedekuntaan. (Viitattu 14.2.2013). Saatavilla: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13406/9513920380.pdf?se>
- Hooghe, Liesbet (2007). What Drives Euroskepticism? *European union politics*, Vol 8, Nro 1. ss. 5–12.
- Huhta, Seppo (2013). *EU-vaaleissa kotiin jääminen ei ole vaihtoehto*. Perussuomalainen 11/2013.
- Huusko, Markku (2012). *Impivaara kiukutti perussuomalaista - selitys*. Uuden Suomen verkkouutinen. (Viitattu 5.11.2014). Saatavilla: <http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/119986-impivaara-kiukutti-perussuomalaista-selitys>
- Ilta-Sanomat (2014). *Kyselyt: Eurokriittiset ja radikaalit puolueet kurkistelevat vahvoina Euroopassa*. (Viitattu 25.9.2014). Saatavilla: <http://www.iltasanomat.fi/ulkomaat/art-1288693243739.html>
- Kariniemi, Olli (2010). *Järjestölehdien yleisötutkimus yhteisön kehittämisen välineenä*. Tiedotusopin väitöskirja Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteelliseen tiedekuntaan. Tampere: Tampere University Press.
- Kettunen, Pauli (2008). *Globalisaatio ja kansallinen me – Kansallisen katseen historiallinen kritiikki*. Tampere: Vastapaino.
- Kotkavirta, Johannes (2014). *Perussuomalaiset julkaisi erikoisen poppamies-pilakuvan - Tällä varmasti kalastellaan ääniä*. Uutinen Ilta-Sanomissa. (Viitattu 6.11.2014). Saatavilla: <http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/art-1288690716503.html>
- Laclau, Ernesto (2005). *On populist reason*. London: Verso.
- Marttinen, Manu (2012). *Perusasioiden ytimessä*. Päätoimittaja Matias Turkkilan haastattelu. Journalisti 10/2012. (Viitattu 18.9.2014). Saatavilla: <http://www.journalistiliitto.fi/journalisti/lehti/2012/10/artikkelit/perusasioiden-ytimessa/>
- Mattila, Mikko & Raunio, Tapio (2006). Cautious Voters – Supportive Parties: Opinion Congruence between Voters and Parties on the EU Dimension. *European Union Politics*, Vol. 7, Nro. 4. ss. 427–449.
- McCormick, John (2008). *Understanding the European Union*. 4th edition. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Mickelsson, Rauli (2011). Suomalaisen nationalistipopulistien ideologiat. Teoksessa Wiberg, Matti (toim.) *Populismi: kriittinen arvio*. Helsinki: Edita. ss. 147–174.
- Mudde, Cas (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge university press.

Ojaperä, Heta (2000). *Kyllä kansa tietää! Veikko Vennamon käsitys kansasta*. Valtio-opin pro gradu -tutkielma Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteelliseen tiedekuntaan. (Viitattu 19.2.2013). Saatavilla: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-2000859549>

Paloheimo, Heikki (2000). Vaaliohjelmat ja ehdokkaiden mielipiteet. Teoksessa Pertti Pesonen (toim.) *Suomen europarlamenttivaalit*. Tampere: Tampere University Press. ss. 50–81.

Pasquino, Gianfranco (2008). Populism and Democracy. Teoksessa Albertazzi, Daniele & McDonnell, Duncan (toim.) *Twenty-First Century Populism – The Spectre of Western European Democracy*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. ss.15–29.

Pauwels, Teun (2014). *Populism in Western Europe: Comparing Belgium, Germany and The Netherlands*. Hoboken: Taylor and Francis.

Pernaa, Ville (2012). Kevään 2011 eduskuntavaaliasetelman pitkät juuret. Teoksessa Pernaa, Ville & Railo, Erkki (toim.) *Jytty: Eduskuntavaalien 2011 mediajulkisuus*. Turku: Kirja-Aurora. ss. 9–31.

Perussuomalaiset (2014a). *Perussuomalainen-lehti*. (Viitattu 18.9.2014). Saatavilla: <http://uutiset.perussuomalaiset.fi/lehtiarkisto/>

Perussuomalaiset (2014b). *Perussuomalainen-lehden tilaaminen*. (Viitattu 18.9.2014). Saatavilla: <http://arkisto.perussuomalaiset.fi/perussuomalainen-lehti/tilaa>

Perussuomalaiset (2013). *Perussuomalaisten historia pähkinäkuoressa* (Viitattu 3.4.2013). Saatavilla: <http://www.perussuomalaiset.fi/historia/>

Perussuomalaiset (2011). *Perussuomalaiset rp:n eduskuntavaaliohjelma 2011 Suomalaiselle sopivin*. (Viitattu 18.2.2013). Saatavilla: <http://www.perussuomalaiset.fi/getfile.php?file=1536>

Perussuomalaiset (2009). *Perus EU-vaaleihin KD:n kanssa*. Lehdistötiedote. (Viitattu 25.2.2013). Saatavilla: <http://www.perussuomalaiset.fi/ajankohtaista/?issue=113>

Rahkonen, Juho (2010). Satumaan tango soi taas – Mikä selittää perussuomalaisten rakettimaista nousua? *Yhteiskuntapolitiikka*, Nro. 75. ss. 547–553

Raunio, Tapio (2011). Missä EU, siellä ongelma – Populistinen Eurooppa-vastaisuus Suomessa. Teoksessa Wiberg, Matti (toim.) *Populismi: kriittinen arvio*. Helsinki: Edita. ss. 197–220.

Raunio, Tapio (2007). Open lists, Open mandate? Links between MEPs and Parties in Finland. *Perspectives on European Politics and Society*, Vol. 8, Nro. 2. ss. 131 – 146.

Raunio, Tapio (2006). Poliittinen järjestelmä: Konsensusta kansallisen edun hengessä. Teoksessa Raunio, Tapio & Saari, Juho (toim.) *Eurooppalaistuminen – Suomen sopeutuminen Euroopan integraatioon*. Helsinki: Gaudeamus. ss. 41–71.

Raunio, Tapio & Saari, Juho (2006). Johdanto: kymmenen vuotta Euroopan unionissa. Teoksessa Raunio, Tapio & Saari, Juho (toim.) *Eurooppalaistuminen – Suomen sopeutuminen Euroopan integraatioon*. Helsinki: Gaudeamus. ss. 9–40.

Ruostetsaari, Ilkka (2011). Populistiset piirteet vennamolais-soinilaisen puolueen ohjelmissa. Teoksessa Wiberg, Matti (toim.) *Populismi: kriittinen arvio*. Helsinki: Edita. ss. 94–146.

Salomaa, Janne (2013). *Viestiä omille joukoille*. Mediakritiikki Perussuomalainen-lehdestä. Journalisti 11/2013. (Viitattu 18.9.2014). Saatavilla: <http://www.journalistiliitto.fi/journalisti/lehti/2013/11/palstat/mediakritiikki-perussuomalainen/>

Sarajärvi, Anneli & Tuomi, Jouni (2002). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Schiller, Nina Glick & Wimmer, Andreas (2002). Methodological Nationalism and Beyond: Nation-state Building, Migration and the Social Sciences. *Global Networks*, Vol. 2, Nro. 4. ss. 301–334.

Soini, Timo (2010). *Kataisen vihreä lempipuolue*. Blogikirjoitus. (Viitattu 19.2.2013). Saatavilla: <http://timosoini.fi/2010/07/kataisen-vihrea-lempipuolue/>

Suhonen, Pertti (2011). Mistä perussuomalaiset tulevat? Teoksessa Wiberg, Matti (toim.) *Populismi: kriittinen arvio*. Helsinki: Edita. ss. 61–81.

Suomen YK-liitto (2014). *Maaryhmittymät: G20*. (Viitattu 13.10.2014). Saatavilla: <http://www.globalis.fi/Maaryhmittymaet/G20>

Szczerbiak, Aleks & Taggart, Paul (toim.) (2008). *Opposing Europe? The Comparative Party Politics of Euroscepticism, Volume 1: Case Studies and Country Surveys*. Oxford: Oxford University Press.

Taggart, Paul (2000). *Populism*. Buckingham: Open University Press

Taggart, Paul (1998). A Touchstone of Dissident: Euroscepticism in Contemporary Western European Party Systems. *European Journal of Political Research*, Vol. 33, Nro 3. ss 363–388.

Tilastokeskus (2014). *Vasemmistoliitto ja Perussuomalaiset menestyivät europarlamenttivaaleissa 2014*. (Viitattu 25.9.2014). Saatavilla: http://www.stat.fi/til/euvaa/2014/euvaa_2014_2014-06-11_tie_001_fi.html

Tilastokeskus (2012). *Sauli Niinistö ja Pekka Haavisto selviytyivät toiselle kierrokselle presidentinvaalissa 2012*. (Viitattu 29.9.2014). Saatavilla: http://www.stat.fi/til/pvaa/2012/01/pvaa_2012_01_2012-01-26_tie_001_fi.html

Tilastokeskus (2011). *Perussuomalaiset vaalien suurvoittaja, Kokoomus nousi suurimmaksi puolueeksi eduskuntavaaleissa 2011*. (Viitattu 25.9.2014). Saatavilla: http://tilastokeskus.fi/til/evaa/2011/evaa_2011_2011-04-29_tie_001_fi.html

Tilastokeskus (2009). *Perussuomalaiset ja Vihreät menestyivät europarlamenttivaaleissa 2009*. (Viitattu 25.9.2014). Saatavilla: http://tilastokeskus.fi/til/euvaa/2009/euvaa_2009_2009-06-12_tie_001_fi.html

Tilastokeskus (2006). *Vahvistettu tulos. I vaali. Presidenttiehdokkaiden menestyksen kuvaus, Presidentinvaali 2006*. (Viitattu 29.9.2014). Saatavilla: http://www.stat.fi/til/pvaa/2006/pvaa_2006_2006-01-19_kat_001.html

Topaloff, Liubomir K (2012). *Political Parties and Euroskepticism*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Tossavainen, Reijo (2014). *Suomessa kolme tasasuurta puoluetta*. Verkkokolumni. (Viitattu 25.9.2014). Saatavilla: <http://uutiset.perussuomalaiset.fi/tossavainen-suomessa-kolme-tasasuurta-puoluetta/>

Uusivaara, Terhi (2014). *SDP:n eurovaalikannatus sukelsi – vasemmistoliitto reilussa nousussa*. Ylen verkkouutinen. (Viitattu 25.9.2014). Saatavilla: http://yle.fi/uutiset/sdpn_eurovaalikannatus_sukelsi__vasemmistoliitto_reilussa_nousussa/7255500?ref=leiki-uu

Uusivaara, Terhi (2013). *Soini ei lähde ehdolle eurovaaleissa*. Ylen verkkouutinen (Viitattu 25.9.2014). Saatavilla: http://yle.fi/uutiset/soini_ei_lahde_ehdolle_eurovaaleissa/6711010

Varoufakis, Yanis (2013). *The Global Minotaur: America, Europe and the Future of the Global Economy*. New York: Zed Books.

Vasilopoulou, Sofia (2011). European Integration and the Radical Right: Three Patterns of Opposition. *Government and Opposition*, Vol. 46, Nro. 2, ss. 223–244.

Vasilopoulou, Sofia. (2009). Varieties of Euroscepticism: The Case of the European Extreme Right. *Journal of Contemporary European Research*. Vol. 5, Nro. 1. ss. 3–23.

Wiberg, Matti (2011a). Mitä populismi on? Teoksessa Wiberg, Matti (toim.) *Populismi: kriittinen arvio*. Helsinki: Edita. ss. 11–21.

Wiberg, Matti (2011b). Mitä vikaa kansan tahdossa? Teoksessa Wiberg, Matti (toim.) *Populismi: kriittinen arvio*. Helsinki: Edita. ss. 22–60.

Widgrén, Mika (2006). Talous: EU:n vaikutukset vaikeasti eroteltavissa. Teoksessa Raunio, Tapio & Saari, Juho (toim.) *Eurooppalaistuminen – Suomen sopeutuminen Euroopan integraatioon*. Helsinki: Gaudeamus. ss 72–107.

Widgrén, Mika (2001). *Euroopan integraation talous ja politiikka*. Helsinki: Taloustieto.

Yhdistyneet kansakunnat (2014). *Yleiskokouksen tehtävät*. (Viitattu 13.10.2014). Saatavilla:

<http://www.yk.fi/node/264>

Yle (2014). *Eurovaalit 2014: Puolueet*. (Viitattu 15.10.2014). Saatavilla:

<http://vaalit.yle.fi/tulospalvelu/2014/eurovaalit/puolueet/index.html>

Yle uutiset (2012). *Hommaforumin Turkkilasta perussuomalaisten lehden päätoimittaja*. (Viitattu 18.9.2014). Saatavilla:

http://yle.fi/uutiset/hommaforumin_turkkilasta_perussuomalaisten_lehden_päätoimittaja/6082109

Liitteet

Liite 1: Havaintomatriisi tutkimusaineistosta (2014)

Liite 1: Havaintomatriisi tutkimusaineistosta (2014)

Numero	Jutun otsikko	Lehden numero	Juttutyyppi
1	Holtittoman rahan käytön on loputtava	11/2013	Henkilöhaastattelu
2	Kentän hyvä työ kantaa hedelmää	11/2013	Kolumni
3	Teollisuudella ei ole aikaa odottaa	11/2013	Uutinen
4	Miksi Soinin malli ei kelvannut?	11/2013	Uutinen
5	Kriisinhallintaa hallitusti	11/2013	Kolumni
6	Mitä mieltä perussuomalaisten politiikasta?	11/2013	Gallup
7	Eurovaalit voitetaan työllä	11/2013	Henkilöhaastattelu
8	EU-vaaleissa kotiin jääminen ei ole vaihtoehto	11/2013	Henkilöhaastattelu
9	Terveisiä ruokapöytään!	11/2013	Henkilöhaastattelu
10	Saksalaiset eurokriitikot kadehtivat perussuomalaisia	11/2013	Uutinen
11	Isoveli valvoo liikenteessä	12/2013	Artikkeli
12	Kysyttyä tavaraa Euroopassa	12/2013	Kolumni
13	Suomi tietää parhaiten oman tilansa	12/2013	Kannanotto
14	Yksin emme saa muutosta aikaan	12/2013	Henkilöhaastattelu
15	EU-kriittisten voimien määrä tulee kasvamaan	12/2013	Henkilöhaastattelu
16	Soini uskoo eurokriittisten nousuun EU-vaaleissa	12/2013	Uutinen
17	Euro tuhoaa Suomen talouden	12/2013	Henkilöhaastattelu
18	EU tarvitsee uuden vision	12/2013	Kolumni
19	Vaaliviiva lähestyy	12/2013	Kannanotto
20	Kokoomus peittää tappiota	13/2013	Uutinen
21	Suomen metsäpolitiikka Brysseliin	13/2013	Kannanotto
22	Soini ennustaa kansainvälistä eurojyttyä	13/2013	Uutinen
23	Demokratiavaje on EU:n kompastuskivi	13/2013	Henkilöhaastattelu
24	EU:n suunta ratkeaa tulevilla kaudella	13/2013	Henkilöhaastattelu
25	Suomea uhkaa Kreikan kohtalo	13/2013	Henkilöhaastattelu
26	Europarlamentti haluaa kieltää mentolitupakan	13/2013	Kolumni
27	Puheiden aiheista ja aiheuttajista	14/2013	Pääkirjoitus
28	Enemmistö suomalaisista vastustaa eurokriisitikia	14/2013	Uutinen
29	Euro oli virhe ja katastrofi	14/2013	Henkilöhaastattelu
30	Turvapaikkapolitiikkaan tiukka linja	14/2013	Kannanotto
31	Työttömyysturvalaki muuttuu - oletko valmis?	14/2013	Kannanotto
32	EU haluaa kieltää ohuet muovikassit	14/2013	Uutinen
33	EU on jo liittovaltio	14/2013	Henkilöhaastattelu
34	Perussuomi on paras Suomi myös EU:ssa	14/2013	Henkilöhaastattelu
35	Suomella vähemmän itsenäisyyttä kuin USA:n osavaltioilla	14/2013	Henkilöhaastattelu
36	Onko EU ulottanut säätelynsä Suomen sosiaaliturvaan?	14/2013	Ehdokasgallup
37	Miten Suomi saadaan uudelleen nousuun?	15/2013	Henkilöhaastattelu
38	Rehn jämähtänyt norsunluutorniin	15/2013	Kannanotto
39	Kurjistuvat maataloustuet	15/2013	Kannanotto
40	IMF:n ex-apulaisjohtaja: Tukipaketit olivat vikatikki	15/2013	Uutinen
41	Pekka Himasen mielestä olet sulkeutunut ääriationalisti	15/2013	Kolumni
42	Eurooppa on jäänyt rauhanprosessin vangiksi	15/2013	Henkilöhaastattelu
43	Suomeen on saatava työpaikkoja	15/2013	Henkilöhaastattelu
44	Kolmas sija EU-vaaleissa ei riitä	15/2013	Kannanotto
45	EU:n osallistuttava viisumivapauden kustannuksiin	15/2013	Henkilöhaastattelu
46	Euromaat pohtivat keinoja talousuudistusten vauhdittamiseksi	15/2013	Uutinen
47	Pitäisikö EU:sta järjestää kansanäänestys?	15/2013	Ehdokasgallup
48	Hatusta kiinni, nyt mennään!	15/2013	Kolumni
49	Kentälle oma opintokeskus	16/2013	Henkilöhaastattelu
50	Me emme hyväksy käyttäyskilometrejä	16/2013	Kolumni
51	Joulu saapui Varkauteen	16/2013	Uutinen
52	Perussuomalainen vaihtoehto lähellä ihmistä	16/2013	Kolumni
53	Eurojytty lepää nukkuvissa	16/2013	Uutinen
54	Saat mitä tilaat	16/2013	Kannanotto
55	Suomelle lankeaa maksajan rooli	16/2013	Henkilöhaastattelu
56	Mikä on älyttömin EU-säädös?	16/2013	Ehdokasgallup
57	Kaukaiset kosijat	1/2014	Pääkirjoitus
58	Me olemme ainoa vaihtoehto	1/2014	Henkilöhaastattelu
59	Kenttä ratkaisee oman työn ohella	1/2014	Kolumni
60	Kuntien pakkoliitokset - Kaikkien takinkääntöjen äiti	1/2014	Artikkeli
61	Miten estäisit veronkierron EU:ssa?	1/2014	Ehdokasgallup
62	EU-kansalaisuus kauppatavaraksi	1/2014	Uutinen

63	PS ja kokoomus EU-vaalien päävaihtoehdot	1/2014	Kannanotto
64	Perussuomalaisilla on kysyntää europarlamentissa	1/2014	Kolumni
65	Kouluttautuminen kannattaa?	1/2014	Kolumni
66	Särkeviä päitä	2/2014	Pääkirjoitus
67	Tiukkaa kritiikkiä hallituksen EU-politiikalle	2/2014	Uutinen
68	Viherintoilu pakotti teräsjäti yhteen	2/2014	Uutinen
69	Hallituksen toimintakyky romahtanut	2/2014	Kolumni
70	Näin syntyy eurojytky	2/2014	Kolumni
71	Suomi voidaan pelastaa vain työllä	2/2014	Henkilöhaastattelu
72	Liittovaltiokehitykselle tarvitaan EU-kriittinen vastavoima	2/2014	Henkilöhaastattelu
73	Euro ahdistaa Suomea	2/2014	Henkilöhaastattelu
74	Kettusesta tehtiin Suomen Leijona	2/2014	Uutinen
75	Euroopan työttömyys yhä 12 prosentissa	2/2014	Uutinen
76	EU kyykyttää nuoria naisia työnhaussa	2/2014	Uutinen
77	Me olemme haluttua seuraa!	3/2014	Uutinen
78	Suomalaisten äänestysinto ennätyskorkealla	3/2014	Uutinen
79	Propaganda yltyy	3/2014	Kolumni
80	Jätevesiasetus kumottava	3/2014	Kannanotto
81	Hirvituohokorvaukset loppuvat	3/2014	Uutinen
82	Kohti parempaa Eurooppaa	3/2014	Artikkeli
83	Populistin EU-vaihtoehto	3/2014	Kolumni
84	EU on nyt temppelinharjalla	3/2014	Henkilöhaastattelu
85	EU kriittisten on käännettävä laiva	3/2014	Henkilöhaastattelu
86	EU tarvitsee tietoa, taitoa ja uskallusta	3/2014	Henkilöhaastattelu
87	Miten hallitus on onnistunut EU-politiikassaan?	3/2014	Ehdokasgallup
88	Jakkaroita ja pelkotiloja	4/2014	Pääkirjoitus
89	Eurovaaleista tulee superjytky	4/2014	Artikkeli
90	Perussuomalaisten vaalistartti	4/2014	Kolumni
91	Peruspomo	4/2014	Artikkeli
92	Ukraina opettaa	4/2014	Kolumni
93	Kolme kovaa Lapin kierroksella	4/2014	Uutinen
94	Havansi ruoti EU-politiikkaa Lahdessa	4/2014	Uutinen
95	Sää vaikuttaa vain vähän	4/2014	Artikkeli
96	Mitä mieltä EU:n turvallisuuspolitiikasta?	4/2014	Ehdokasgallup
97	Muutosta maahan	5/2014	Pääkirjoitus
98	Lisää töitä	5/2014	Kolumni
99	Suomen tilanne huonompi kuin 90-luvulla	5/2014	Henkilöhaastattelu
100	Ensimmäinen EU-vaalikautemme	5/2014	Kolumni
101	Väätäisellä massiivisin vaalikiertue	5/2014	Uutinen
102	Soini tenttasi Matinpaloa Helsingissä	5/2014	Uutinen
103	Mitä mieltä EU:n yhteisestä maahanmuuttopolitiikasta?	5/2014	Ehdokasgallup
104	Valokuvia, sinusta ja minusta	6/2014	Pääkirjoitus
105	Eurokriittiset halutaan johtoon	6/2014	Gallup
106	Talo täynnä Suomen mestareita	6/2014	Uutinen
107	Tehdään historiaa yhdessä	6/2014	Kolumni
108	Kepu - itsenäisyyden luovuttaja	6/2014	Artikkeli
109	Yhdessä kohti parempaa EU:ta	6/2014	Henkilöhaastattelu
110	Naiset - EU-vaalien ratkaiseva ääni	6/2014	Kolumni
111	Jokainen ääni ratkaisee	6/2014	Uutinen
112	Tiukka loppukiri	6/2014	Henkilöhaastattelu
113	Kevät huipentuu eurovaaleihin	6/2014	Kannanotto
114	Kuinka palauttaisit päätösvallan takaisin suomalaisille?	6/2014	Ehdokasgallup